תלמוד ירושלמי · סדר זרעים

תלמוד ירושלמי שביעית

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תלמוד ירושלמי שביעית

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תלמוד-ירושלמי-שביעית/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ב 6
הלכה ג 7
הלכה ד 7
הלכה ה 8
הלכה ו 8
פרק ב 9
הלכה א 9
הלכה ב 10
הלכה ג 11
הלכה ד 12
הלכה ה 12
הלכה ו 14
הלכה ז 15
פרק ג 16
הלכה א 16
הלכה ב 16
הלכה ג 17
הלכה ד 18
הלכה ה 19
הלכה ו 19
הלכה ז 20
פרק ד 21
הלכה א 21
הלכה ב 21
הלכה ג 23
הלכה ד 24
הלכה ה 25
הלכה ו 25
הלכה ז 26
הלכה ח 26
פרק ה 27
הלכה א 27
הלכה ב 28
הלכה ג 30
הלכה ד 31
פרק ו 32
הלכה א 32
הלכה ב 37
הלכה ג 37
הלכה ד 38
פרק ז 39
הלכה א 39
הלכה ב 43
פרק ח 44
הלכה א 44
הלכה ב 45
הלכה ג 46
הלכה ד 46
הלכה ה 47
הלכה ו 48
הלכה ז 49
הלכה ח 49
פרק ט 50
הלכה א 50
הלכה ב 52
הלכה ג 54
הלכה ד 54
הלכה ה 55
הלכה ו 56
פרק י 57

הלכה א 57
הלכה ב 59
הלכה ג 60
הלכה ד 62

פרק א

הלכה א

משנה: עַד אֵימָתַי חוֹרְשִׁין בִּשְׁדֵה הָאִלָּן עֶרֶב שְׁבִיעִית בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים כָּל זְמָן שֶׁהוּא יָפֶה לַפֵּרִי. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים עַד הָעַצֶּרֶת. וּקְרוֹבִים דִּבְרֵי אֵלּוּ לִהְיוֹת כְּדִבְרֵי אֵלּוּ.

הלכה: עַד אֵימָתַי חוֹרְשִׁין כו'. כְּתִיב שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבּוֹת. וּכְתִיב בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבּוֹת. מַה אָנָן קַיְימִין אִם לְעִנְיַן שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ. וְאִם לְעִנְיַן שְׁבִיתוֹת שָׁנִים וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמוֹר כַּרְמֶךָ. אֶלָּא אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְשַׁבָּת בְּרֵאשִׁית וְלֹא לְעִנְיַן שַׁבְּתוֹת שָׁנִים תְּנֵיהוּ עִנְיָן בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְּרָקִים הָרִאשׁוֹנִים. בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבּוֹת בֶּחָרִישׁ שֶׁקְּצִירוֹ אָסוּר וְאֵי זֶה זֶה. זֶה חָרִישׁ שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁהוּא נִכְנָס לַשְּׁבִיעִית. וּבַקָּצִיר שֶׁחֲרִישׁוֹ אָסוּר וְאֵי זֶה זֶה. זֶה קָצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁהוּא יוֹצֵא לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית.

וְאִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר חוֹרְשִׁין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רִבִּי קְרוּסְפִּי בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן רַבָּן גַּמְלִיאֵל וּבֵית דִּינוֹ הִתִּירוּ בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְּרָקִים הָרִאשׁוֹנִים. רִבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי לֹא כֵן תַּנִּינָן אֵין בֵּית דִּין יָכוֹל לְבַטֵּל דִּבְרֵי בֵית דִּין חֲבֵירוֹ עַד שֶׁיִּהֵא גָדוֹל מִמֶּנּוּ בְחָכְמָה וּבְמִנְיָן. רִבִּי קְרוּסְפִּי בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן שֶׁאִם בִּקְּשׁוּ לַחֲרוֹשׁ יַחֲרוֹשׁוּ. וְיַעֲקְרוּ אוֹתָן מִן הַמִּשְׁנָה. רִבִּי קְרוּסְפִּי בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן שֶׁאִם בִּקְּשׁוּ לַחֲזוֹר יַחֲזוֹרוּ.

הָתִיב רִבִּי יוֹנָה הֲרֵי פָּרְשַׁת מִילּוּאִין הֲרֵי פָּרְשַׁת דּוֹר הַמַּבּוּל הֲרֵי אֵינָן עֲתִידִין לַחֲזוֹר מֵעַתָּה יַעֲקְרוּ אוֹתָן מִן הַמִּשְׁנָה. אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹדִיעֲךָ. וְכָא כְּדֵי לְהוֹדִיעֲךָ. אָמַר רִבִּי מָנָא כַּיי דְתַנִּינָן תַּמָּן שֶׁאִם יֹאמַר אָדָם כָּךְ אֲנִי מְקוּבָּל יֹאמְרוּ לוֹ כְּדִבְרֵי רִבִּי אִישׁ פְּלוֹנִי שָׁמַעְתָּ. וְכֵן שֶׁאִם יֹאמַר אָדָם שָׁמַעְתִּי שֶׁאָסוּר לַחֲרוֹשׁ עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה יֹאמַר לוֹ בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְּרָקִים הָרִאשׁוֹנִים שָׁמַעְתָּ.

רִבִּי אָחָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹנָתָן בְּשָׁעָה שֶׁאָסְרוּ לַמִּקְרָא סָמְכוּ וּבְשָׁעָה שֶׁהִתִּירוּ לַמִּקְרָא סָמְכוּ. בְּשָׁעָה שֶׁאָסְרוּ לַמִּקְרָא סָמְכוּ בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבּוֹת בֶּחָרִישׁ שֶׁקְּצִירוֹ אָסוּר וְאֵי זֶה זֶה זֶה חָרִישׁ שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁהוּא נִכְנָס לַשְּׁבִיעִית. וּבַקָּצִיר שֶׁחֲרִישׁוֹ אָסוּר וְאֵי זֶה זֶה זֶה קָצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁהוּא יוֹצֵא לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. וּבְשָׁעָה שֶׁהִתִּירוּ לַמִּקְרָא סָמְכוּ. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבוֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ מַה עֶרֶב שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית אַף מוּתָּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה עַד שֶׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה אַף עֶרֶב שַׁבָּתוֹת שָׁנִים אַף מוּתָּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה עַד שֶׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה.

וְלָמָּה עַד הָעַצֶּרֶת עַד כָּאן הוּא יָפֶה לַפֵּרִי מִיכָּן וְאֵילַךְ הוּא מְנַבֵּל פֵּירוֹתֶיו. וְהָא תַּנִּינָן אֶחָד אִילָן סָרָק וְאֶחָד אִילָן מַאֲכָל עַד כָּאן הוּא מְעַבֶּה אֶת הַכּוֹרֶת מִיכָּן וְהֵילַךְ הוּא מַתִּישׁ

אֶת כּוֹחוֹ. וְיַחֲרוֹשׁ מִתּוֹךְ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מַתִּישׁ כּוֹחוֹ שֶׁל אִילָן אַף הוּא אֵינוֹ מִתְכַּוֵּין לַעֲבוֹדַת הָאָרֶץ.
וְלָמָּה לֹא תַנִּיתָהּ מְקוּלֵי בֵּית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל. פְּעָמִים שֶׁאֵין הַגְּשָׁמִים מְצוּיִין וְאֵין הַלֵּיחָה מְצוּיָה וְהוּא עָתִיד לַחֲרוֹשׁ קוֹדֶם לָעֲצֶרֶת כְּדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים עַד הָעֲצֶרֶת.

הלכה ב

משנה: אֵי זֶהוּ שִׁדֵּה הָאִילָן כָּל שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת לְבֵית סְאָה אִם רְאוּיִין לַעֲשׂוֹת כִּכַּר דְּבֵילָה שֶׁל שִׁשִּׁים מָנֶה בְּאִיטַלְקִי חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. פָּחוֹת מִיכֵּן אֵין חוֹרְשִׁין לָהֶן אֶלָּא מְלוֹא הָאוֹרֶה וְסַלּוֹ חוּצָה לוֹ.

הלכה: רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן הַקּוֹנָה שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵירוֹ רְחוֹקִים מֵעַתָּה עֶשֶׂר לְבֵית סְאָה קְרוֹבִין כְּדֵי שֶׁיְּהֵא הַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֵלָיו. קָנָה קַרְקַע שֶׁתַּחְתֶּיהָן קַרְקַע שֶׁבֵּינֵיהֶן שֶׁחוּצָה לָהֶן מְלֹא הָאוֹרֶה וְסַלּוֹ. רַב אָמַר בַּעֲשׂוּיִין צוֹבָה. וּשְׁמוּאֵל אָמַר בַּעֲשׂוּיָה שׁוּרָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי תַּמָּן אִיתְאֲמַרַת וְכָא לָא אִיתְאֲמַרַת. אָמַר רִבִּי יוֹנָה אֲפִילוּ הָכָא אִיתְאֲמַרַת בִּקְרוֹבִים. אָמַר לֵיהּ רִבִּי מָנָא וְאִם בִּקְרוֹבִין וְהָא תַנִּינָן כְּדֵי שֶׁיְּהֵא הַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֵלָיו. אִיתָא חֲמִי בְּשָׁעָה שֶׁהַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֵלָיו הַשָּׂרָשִׁין מְהַלְכִין מִן הַצַּד וּבְשָׁעָה שֶׁאֵין הַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֵלָיו אֵין הַשָּׂרָשִׁין מְהַלְכִין מִן הַצַּד.
רִבִּי לְעֵזֶר שָׁאַל מִזּוֹ לְזוֹ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה וּלְצַד עֶשְׂרִין וְחָמֵשׁ. רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בָּעֵי הֵיוּ נְתוּנִין בְּצַד הַגָּדֵר חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אֵין בְּעֵי נִיתֵּן לָהֶן בֵּית אַרְבַּעְתֵּם סְאָה. סְאָה מִיכָּן וְסְאָה מִיכָּן סְאָה מִיכָּן וְסְאָה מִיכָּן. רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי הָיְתָה גָּפָן אַחַת מוּדְלָה עַל גַּבֵּי שְׁתֵּי סְאִין אַתְּ חוֹרֵשׁ קַרְקַע שֶׁתַּחְתֶּיהָ וְקַרְקַע שֶׁחוּצָה לוֹ מְלוֹא הָאוֹרֶה וְסַלּוֹ חוּצָה לוֹ.
בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְּרָקִים הָרִאשׁוֹנִים אֲלוּ מִלְּמַעְלָן חוֹרְשִׁין בּוֹ מִלְּמַטָּן. וְאֵלּוּ מִלְּמַטָּן חוֹרְשִׁין בּוֹ מִלְּמַעְלָן. נִיחָא אֲלוּ מִלְּמַעְלָן חוֹרְשִׁין בּוֹ מִלְּמַטָּן וְלֹא מִלְּמַטָּן חוֹרְשִׁין בּוֹ מִלְּמַעְלָן. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא מַרְחִיקִין אֶת הָאִילָן מִן הַבּוֹר עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַמּוֹת. וְתַנֵּי עֲלֵיהּ בֵּין מִלְּמַעְלָן בֵּין מִלְּמַטָּן. אוֹ נֵימַר בֵּין שֶׁהָאִילָן לְמַעְלָן וְהַבּוֹר לְמַטָּן בֵּין שֶׁהָאִילָן וְהַבּוֹר מִלְּמַטָּן. וְהָתַנֵּי אִילָן מִלְּמַעְלָן וְהַבּוֹר מִלְּמַטָּן אִילָן מִלְּמַטָּן וְהַבּוֹר מִלְּמַעְלָן נִיחָא. אִילָן מִלְּמַעְלָן וְהַבּוֹר מִלְּמַטָּן אִילָן מִלְּמַטָּן וְהַבּוֹר מִלְּמַעְלָן וְדֶרֶךְ הַשָּׂרָשִׁין לַעֲלוֹת מִלְּמַעְלָן. אָמַר רִבִּי חֲנִינָא לֹא מִפְּנֵי הַשָּׂרָשִׁים אֶלָּא שֶׁהֵן עוֹשִׂין עָפָר תּוֹחֵחַ וְהֵן מַלְקִין אַרְעִיתוֹ שֶׁל בּוֹר. אֲתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי יָסָא בֵּי רִבִּי בּוּן אָמַר יְחִידִי הוּא וְלֹא סָמְכִין עָלוֹי. וְתַנֵּי עֲלֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כְּשֵׁם שֶׁאָמְרוּ מִלְּמַעְלָן כָּךְ אָמְרוּ מִלְּמַטָּן.

הלכה ג

משנה: אֶחָד אִילַן סָרָק וְאֶחָד אִילַן מַאֲכָל רוֹאִין אוֹתָן כְּאִילּוּ הֵן תְּאֵנִים אִם רְאוּיִין לַעֲשׂוֹת כִּכַּר דְּבֵילָה שֶׁל שִׁשִּׁים מָנֶה בְּאִיטַלְקִי חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. פָּחוֹת מִיכֵּן אֵין חוֹרְשִׁין לָהֶן אֶלָּא צוֹרְכָן. הָיָה אֶחָד עוֹשֶׂה כִּכַּר דְּבֵילָה וּשְׁנַיִם אֵין עוֹשִׂין אוֹ שְׁנַיִם עוֹשִׂין וְאֶחָד אֵינוֹ עוֹשֶׂה אֵין חוֹרְשִׁין לָהֶן אֶלָּא צוֹרְכָן. עַד שֶׁיְּהוּ שְׁלֹשָׁה וּמִשְׁלֹשָׁה וְעַד תִּשְׁעָה. הָיוּ עֲשָׂרָה וּמַעֲשָׂרָה וּלְמַעֲלָה בֵּין עוֹשִׂין בֵּין שֶׁאֵינָן עוֹשִׂין חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן שֶׁנֶּאֱמַר בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבּוֹת. אֵין צָרִיךְ לוֹמַר חָרִישׁ וְקָצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית אֶלָּא חָרִישׁ שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁנִּכְנַס לַשְּׁבִיעִית. וְקָצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁהוּא יוֹצֵא לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר מַה חָרִישׁ רְשׁוּת אַף קָצִיר רְשׁוּת יָצָא קָצִיר הָעוֹמֵר.

הלכה: אֶחָד אִילַן סָרָק כו׳. וְלָמָּה אָמְרוּ תְּאֵינִים עַל יְדֵי שֶׁפֵּירוֹתֵיהֶן גַּסִּין וְהֵן עוֹשׂוֹת הַרְבֵּה. הֲרֵי אֶתְרוֹג פֵּירוֹתָיו גַּסִּין וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה הַרְבֵּה. הֲרֵי זֵיתִין עוֹשִׂין הַרְבֵּה וְאֵין פֵּירוֹתֵיהֶן גַּסִּין. וְאִילּוּ עוֹשׂוֹת הַרְבֵּה וּפֵירוֹתֵיהֶן גַּסִּין. אָמַר רִבִּי חִייָא בַּר אָדָא כָּל אִילָנַיָּא עָבְדִין שָׁנָה פָּרָא שָׁנָה וְהָדָא תְאֵינְתָה עָבְדָה כָּל שָׁנָה.

הָיָה אֶחָד עוֹשֶׂה כו׳. רִבִּי בִּיבִי בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְחוֹת מֵחֶשְׁבּוֹן מְשׁוּלָּשִׁים. זְעִירָא בַּר חִינְנָא אָמַר וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְחוֹת מֵחֶשְׁבּוֹן מְתוּשָׁעִים.

הָיוּ אַרְבָּעָה וְהַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו. שְׁנַיִם וְאֵין הַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו מִכֵּיוָן שֶׁאֵין הַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו אַתְּ רוֹאֶה אוֹתָן כְּאִלּוּ חֲמִשָּׁה. הָיוּ חֲמִשָּׁה. תִּפְלוּגְתָּא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבָּנִין דְּתַנִּינָן תַּמָּן כֻּלָּם שֶׁהוּא נָטוּעַ עַל פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אֵינוֹ כֶּרֶם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים כֶּרֶם. וְרוֹאִין אֶת הָאֶמְצָעִיּוֹת כְּאִלּוּ אֵינָן.

וְחוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן שֶׁנֶּאֱמַר בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבּוֹת. לָא אַתְיָא דְּלָא עַל רֵישָׁא אֵין חוֹרְשִׁין לָהֶן אֶלָּא צוֹרְכָן שֶׁנֶּאֱמַר בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבּוֹת.

אֵין צָרִיךְ לוֹמַר כו׳. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל כְּדַעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמַר אֵין הָעוֹמֶר בָּא מִסּוּרְיָא יָצָא קָצִיר הָעוֹמֶר שֶׁהִיא מִצְוָה.

הלכה ד

משנה: שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת שֶׁל שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין וְחוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. וְכַמָּה יְהֵא בֵּיניֵהֶן רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כְּדֵי שֶׁיְּהֵא הַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו.

הלכה: שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת כו׳. תַּנֵּי רִבִּי חִייָא אִילָנוֹת שֶׁל אָדָם אֶחָד וְקַרְקַע שֶׁל אָדָם אֶחָד מִצְטָרְפִין וְחוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה אַף אֲנַן תַּנִּינָן דְּרַבָּא שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת שֶׁל שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין וְחוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

הלכה ה

משנה: עֶשֶׂר נְטִיעוֹת מְפוּזָּרוֹת לְתוֹךְ בֵּית סְאָה חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. הָיוּ עֲשׂוּיוֹת שׁוּרָה וּמוּקָּפוֹת עֲטָרָה אֵין חוֹרְשִׁין לָהֶן אֶלָּא צוֹרְכָן.

הלכה: עֶשֶׂר נְטִיעוֹת כו'. רִבִּי זְעִירָא רִבִּי לָא רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן עֲרָבָה הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי וּדְלֹא כְאַבָּא שָׁאוּל דְּאַבָּא שָׁאוּל אָמַר עֲרָבָה דְּבַר תּוֹרָה. וְעַרְבֵי נַחַל שְׁתַּיִם. חַד עֲרָבָה לְלוּלָב וַעֲרָבָה לְמִקְדָּשׁ. רִבִּי בָּא רִבִּי חִייָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן עֲרָבָה וְנִיסּוּךְ הַמַּיִם הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי וּדְלֹא כְרִבִּי עֲקִיבָה דְּרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר נִיסּוּךְ הַמַּיִם דְּבַר תּוֹרָה. בְּשֵׁינִי וְנִסְכֵּיהֶם. בְּשִׁישִׁי וּנְסָכֶיהָ. בְּשִׁבִיעִי כְּמִשְׁפָּטָם. מֵ״ם יו״ד מֵ״ם מַיִם. רִבִּי חִייָא בַּר אַבָּא בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן וְעַכְשָׁיו לָמָּה הֵן חוֹרְשִׁין בִּזְקִינוֹת. אָמַר לֵיהּ בְּשָׁעָה שֶׁנִּיתְּנָה הֲלָכָה נִיתְּנָה שֶׁאִם בִּקְּשׁוּ לַחֲרוֹשׁ יַחֲרוֹשׁוּ.

רִבִּי בָּא בַּר זַבְדִּי בְּשֵׁם רִבִּי חוֹנְיָה דִּבְקִיעַת חַוְורָן עֲרָבָה וְנִיסּוּךְ הַמַּיִם וְעֶשֶׂר נְטִיעוֹת מִיסּוֹד הַנְּבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים הֵם. מַה וּפְלִיג. רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן בְּשֵׁם לֵוִי כָּךְ הָיְתָה הֲלָכָה בְּיָדָם וּשְׁכָחוּהָ וְעָמְדוּ הַשְּׁנִיִּים וְהִסְכִּימוּ עַל דַּעַת הָרִאשׁוֹנִים. לְלַמְּדָךְ שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁבֵּית דִּין נוֹתְנִין נַפְשָׁם עָלָיו סוֹפוֹ לְהִתְקַיֵּים בְּיָדָם כְּמַה שֶׁנֶּאֱמַר לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וְאַתְיָא כַּיי דְּמַר רִבִּי מָנָא כִּי לֹא דָּבָר רֵק הוּא מִכֶּם. וְאִם רֵק הוּא מִכֶּם. לָמָּה שֶׁאֵין אַתֶּם יְגִיעִין בּוֹ. כִּי הִיא חַייֵכֶם. אֵימָתַי הִיא חַייֵכֶם בְּשָׁעָה שֶׁאַתֶּם יְגִיעִין בּוֹ.

רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר לְרִבִּי חִייָה בַּר וָוא בַּבְלַייָא תְּרֵין מִילִּין סַלְקוֹן בְּיֶדְכוֹן מַפְשׁוּטִיתָא דְּתַעֲנִיתָא וַעֲרָבְתָא דְּיוֹמָא שְׁבִיעָיָא. וְרַבָּנִין דְּקֵיסָרִין אָמְרִין אַף הָדָא מַקְזָתָה.

תַּנֵּי נְטִיעָה מֵעֵין עֶשֶׂר וּזְקִינָה מֵעֵין שָׁלֹשׁ. אִתָּא חֲמֵי נְטִיעָה שֶׁהִיא נִרְאֵית כִּזְקִינָה אַתְּ נוֹתֵן לָהּ כִּזְקִינָה וְאַתְּ אָמַר נְטִיעָה מֵעֵין עֶשֶׂר. אָמַר רִבִּי חוּנָה מַהוּ מֵעֵין עֶשֶׂר שֶׁאֵין נְטִיעָה מֵעֵין שָׁלֹשׁ. שֶׁלֹּא תֹאמַר שָׁלֹשׁ נְטִיעוֹת שֶׁהֵן עוֹשׂוֹת כְּעֶשֶׂר שֶׁאֵינָן עוֹשׂוֹת. וְדִכְוָותָהּ שָׁלֹשׁ זְקִינוֹת שֶׁהֵן עוֹשׂוֹת כְּעֶשֶׂר שֶׁאֵינָן עוֹשׂוֹת לְפוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימַר נְטִיעָה מֵעֵין עֶשֶׂר.

שְׁדֵה קָנִים נִידּוֹנוֹת כִּשְׁדֵה תְבוּאָה. רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵה בַּר חֲנִינָה בְּסָאתִים שָׁנוּ. לֵית הָדָא פְלִיגָא עַל שְׁמוּאֵל דִּשְׁמוּאֵל אָמַר בַּעֲשׂוּיִין שׁוּרָה. תַּמָּן עַל יְדֵי שֶׁהֵן מְפוּזָּרוֹת בְּתוֹךְ בֵּית סְאָה אַתְּ רוֹאֶה אוֹתָהּ כְּאִילּוּ מְלֵאָה בְּרֹם הָכָא כּוּלָּן נְתוּנִין בְּמָקוֹם אֶחָד.

הלכה ו

משנה: הַנְּטִיעוֹת וְהַדִּילּוּעִין מִצְטָרְפִין לְתוֹךְ בֵּית סְאָה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר עֲשָׂרָה דִּילּוּעִין לְתוֹךְ בֵּית סְאָה חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. עַד אֵימָתַי נִקְרְאוּ נְטִיעוֹת רִבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר עַד שֶׁיְּחוֹלּוּ. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר שֶׁבַע שָׁנִים. רִבִּי עֲקִיבָה

אוֹמֵר בְּאֵילֶן נְטִיעָה כִשְׁמָהּ. אֵילֶן שֶׁנִּגְמָם וְהוֹצִיא חֲלִיפִין מִטָּפַח וּלְמַטָּן כִּנְטִיעָה מִטָּפַח וּלְמַעֲלָן כְּאֵילֶן דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן.

הלכה: הַנְּטִיעוֹת וְהַדִּילּוּעִין כּוי. וְהֵן שֶׁיְּהוּ נְטִיעוֹת רַבּוֹת עַל דִּילּוּעִין. רִבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי הִלֵּל בָּעֵי לֹא מִסְתַּבְּרָא בִּדְלַעַת יְוונִית. הָתִיב רִבִּי מָנָא וְהַתַנֵּי שְׁלֹשָׁה קִישּׁוּאִין וּשְׁלֹשָׁה דִּילּוּעִין וְאַרְבַּע נְטִיעוֹת מִצְטָרְפִין וְחוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. לָא אַתְיָא דְלָא עַל סֵיפָא רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר עֲשָׂרָה דִּילּוּעִין לְבֵית סְאָה חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה עָלֶיהָ. רִבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי הִלֵּל בָּעֵי לֹא מִסְתַּבְּרָא בִּדְלַעַת יְוונִית.

עַד אֵימָתַי נִקְרָאוּ נְטִיעוֹת כּוי. מַהוּ עַד שֶׁיְּחוֹלוּ עַד שֶׁיִּפָּדוּ אוֹ עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ חוּלִין מֵאֵילֵיהֶן. רִבִּי אַבָּא בַּר יַעֲקֹב בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן כֵּינִי מַתְנִיתָא עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ חוּלִין מֵאֵילֵיהֶן. אָמַר רִבִּי יוּדָן מַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר רִבִּי אַף שֶׁאָמְרוּ בְּנוֹת חָמֵשׁ בְּנוֹת שֵׁשׁ בְּנוֹת שֶׁבַע אֶלָּא בִּגְפָנִים בְּנוֹת חָמֵשׁ. בִּתְאֵינִים בְּנוֹת שֵׁשׁ. בְּזֵיתִים בְּנוֹת שֶׁבַע. וְאֵנָן חָמֵיי הָדָא מֵרְבִּיתָה דִּתְאֵינָתָה אַתְיָא בְּפוּרֵי. אָמַר רִבִּי יוּדָן כְּרִבִּי טְרִיפֹן לְעוּבְיָהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד דְּאָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן רִבִּי יוֹנָתָן בְּשֵׁם רִבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הַגּוֹמֵם אֶת כַּרְמוֹ פָּחוֹת מִטָּפַח חַיָּיב בְּעָרְלָה מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן דִּבְרֵי חֲכָמִים עַד שֶׁיְּגוֹם מֵעִם הָאָרֶץ.

פרק ב

הלכה א

משנה: עַד אֵימָתַי חוֹרְשִׁין שְׂדֵה הַלָּבָן עֶרֶב שְׁבִיעִית מִשֶּׁתִּיכְלֶה הַלֵּיחָה כָּל זְמַן שֶׁבְּנֵי אָדָם חוֹרְשִׁין לִיטַּע מִקְשָׁאוֹת וּמִדְלָעוֹת. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן נָתַתָּ תוֹרַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּיָדוֹ. אֶלָּא בְּשָׂדֶה הַלָּבָן עַד הַפֶּסַח וּבְשָׂדֶה הָאִילָן עַד הָעַצֶּרֶת.

הלכה: עַד אֵימָתַי חוֹרְשִׁין כּוי. מָאן תַּנָּא לֵחָה רִבִּי מֵאִיר הִיא. וְרִבִּי מֵאִיר כְּבֵית שַׁמַּאי וְרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּבֵית הִלֵּל. וְכֵן אָתִינָן מַתְנִיתָא רִבִּי מֵאִיר כְּבֵית שַׁמַּאי וְרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּבֵית הִלֵּל. אֶלָּא רִבִּי מֵאִיר כְּמִשְׁנָה הָרִאשׁוֹנָה. וְרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה. וְכֵן אָתִינָן מַתְנִיתָא רִבִּי מֵאִיר כְּמִשְׁנָה הָרִאשׁוֹנָה וְרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה. אֶלָּא רִבִּי מֵאִיר שְׁנָיְיהּ מַחְלוֹקֶת וְרִבִּי שִׁמְעוֹן שְׁנָיְיהּ כְּדִבְרֵי הַכֹּל. הֲווֹי מָאן תַּנָּא עַד אֵימָתַי חוֹרְשִׁין שְׂדֵה הַלָּבָן עֶרֶב שְׁבִיעִית רִבִּי מֵאִיר. בְּרַם כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן דִּבְרֵי הַכֹּל עַד הָעַצֶּרֶת.

לֹא סוֹף דָּבָר בְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מִקְשָׁה וּמוּדְלָה אֶלָּא אֲפִילּוּ מֵאַחַר שֶׁבְּנֵי אָדָם עֲתִידִין לִיטַּע בַּמִּקְשִׁיּוֹת וּבַמִּדְלָעוֹת מוּתָּר.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן נָתַתָּ תוֹרַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּיָדוֹ. זֶה אוֹמֵר כָּלָה לֵחָה שֶׁלִּי וְזֶה אוֹמֵר לֹא כָלָה לֵחָה שֶׁלִּי. אֶלָּא בִשְׁדֵה הַלָּבָן עַד הַפֶּסַח וּבִשְׁדֵה הָאֵילָן עַד הָעַצֶּרֶת.
מַה בֵּין שְׂדֵה הַלָּבָן לִשְׂדֵה הָאֵילָן. שְׂדֵה הַלָּבָן עַל יְדֵי שֶׁהוּא עָתִיד לְזוֹרְעָהּ בַּתְּחִילָּה צָרִיךְ שֶׁתְּהֵא הַלֵּיחָה קַיֶּימֶת אֲבָל שְׂדֵה הָאֵילָן עַל יְדֵי שֶׁהִיא נְטוּעָה מִכְּבָר אֵינוֹ צָרִיךְ שֶׁתְּהֵא רוֹב הַלֵּיחָה קַיֶּימֶת.

הלכה ב

משנה: מְזַבְּלִין וּמְעַדְּרִין בְּמַקְשָׁאוֹת וּבְמִדְלָעוֹת עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְכֵן בְּבֵית הַשַּׁלְחִין. מְיַבְּלִין וּמְפָרְקִים וּמְאַבְּקִין וּמְעַשְּׂנִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אַף נוֹטֵל הוּא אֶת הֶעֱלֶה מִן הָאֶשְׁכּוֹל בַּשְּׁבִעִית. מְסַקְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. מְקָרְסְמִין מְזָרְדִין וּמְפַסְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר כְּזַיְרוּדָהּ וּכְפִיסּוּלָהּ שֶׁל חֲמִישִׁית כֵּן שֶׁל שִׁשִּׁית. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כָּל זְמַן שֶׁאֲנִי רַשַּׁאי בַּעֲבוֹדַת הָאִילָן אֲנִי רַשַּׁאי בְּפִיסּוּלוֹ.

הלכה: מְזַבְּלִין וּמְעַדְּרִין בְּמַקְשָׁאוֹת כו'. מַהוּ לַחֲרוֹשׁ לָהֶם. תַּנֵּי כָּל זְמַן שֶׁאַתְּ מוּתָּר לַחֲרוֹשׁ אַתְּ מוּתָּר לְזַבֵּל וּלְעַדֵּר אִם אֵין אַתְּ מוּתָּר לַחֲרוֹשׁ אֵין אַתְּ מוּתָּר לֹא לְזַבֵּל וְלֹא לְעַדֵּר.
אָמַר רִבִּי יוֹסָה וּמַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן מְזַבְּלִין וּמְעַדְּרִין בְּמַקְשִׁיּוֹת וּבְמִדְלָעוֹת עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכֵן בֵּית הַשַּׁלְחִין. וְתַנֵּי עָלָהּ חוֹרְשִׁין בֵּית הַשַּׁלְחִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רִבִּי אוֹמֵר עַד לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שִׁלְשָׁה יָמִים כְּדֵי שֶׁיִּזְרַע וְיַשְׁרֵשׁ וְיִטַּע וְיַשְׁרֵשׁ. וְאִלּוּ עוֹשֶׂה שָׁרָשִׁים לִשְׁלשָׁה יָמִים. רִבִּי אוֹמֵר עַד לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שִׁלְשָׁה חֲדָשִׁים כְּדֵי שֶׁיִּזְרַע אוֹרֶז וְיַשְׁרִישׁ וְיִטַּע אוֹרֶז וְיַשְׁרִישׁ.
מְיַבְּלִין מַעֲבִירִין אֶת הַיְּבוּלֶת. מְפָרְקִין בָּעֲלִין. מְאַבְּקִין עוֹשֶׂה לָהּ אָבָק. מְעַשְּׂנִין מַתְנִינָן לָהּ תַּנֵּי מְכַוְונִין מְצַדְּדִין מְכַוְונִין לָהּ מִצְּדָדִין. חֲבֵרַיָּיא אָמְרֵי עוֹשֶׂה לָהּ דִּיקְרָן. רִבִּי יוֹסָה אוֹמֵר תּוֹלֶה לָהּ אֶבֶן.
תַּנֵּי מְוַותְּרִין וּמְשַׁמְּטִין כֵּינִי מַתְנִיתָא מְוַותְּרִין בִּגְפָנִים וּמְשַׁמְּטִין בִּקָּנִים. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְוַותֵּר וּלְשַׁמֵּט קוֹדֶם לְחָג מְוַותְּרִין וּמְשַׁמְּטִין קוֹדֶם לְחָג. לְאַחַר הֶחָג מְוַותְּרִין וּמְשַׁמְּטִין לְאַחַר הֶחָג. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר וּבִלְבַד מִן הַבִּקְעָה וּלְמַעֲלָה.
רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָא רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא בְּשֵׁם רִבִּי חָמָא אֲבוֹי דְּרִבִּי הוֹשַׁעְיָה נוֹטֵל אֶת הַקִּבּוּצִין עִמָּהּ. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אַף נוֹטֵל הוּא אֶת הֶעָלִין מִן הָאֶשְׁכּוֹל בַּשְּׁבִיעִית. מָחְלְפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן תַּנִּינָן תַּמָּן מְמָרְסִין אֶת הָאוֹרֶז בַּשְּׁבִיעִית דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבָל לֹא מְכַסְּחִין. וְכָא הוּא אָמַר אֲכִין. שַׁנְיָיא הִיא הָכָא שֶׁהוּא כְמַצִּיל מִן הַדְּלֵיקָה.

מְסַקְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה כו׳. תַּמָּן תַּנִּינָן הַמְסַקֵּל אֶת שָׂדֵהוּ נוֹטֵל אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת וּמַנִּיחַ אֶת הַנּוֹגְעוֹת בָּאָרֶץ. וְכָא אַתְּ אָמַר הָכֵין. אָמַר רִבִּי יוֹנָה כָּאן בְּתָלוּשׁ כָּאן בִּמְחוּבָּר.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הֲוֵינָן סָבְרִין מֵימַר דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּקִרְסוּם דְּאִינּוּן תְּרֵין תַּנָּאִין מְסַקְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה מְקָרְסְמִין מִזָּרְדִין מְפַסְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּרַבָּנָן. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר כְּזֵירוּדָה וּכְפִיסוּלָהּ שֶׁל חֲמִישִׁית וְכֵן שֶׁל שִׁשִּׁית. הֲוֵי תְּלָתָה תַּנָּאִין אִינּוּן. מְסַקְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה מְקָרְסְמִין מִזָּרְדִין מְפַסְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּרַבָּנָן. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר כְּזֵירוּדָה וּכְפִיסוּלָהּ שֶׁל חֲמִישִׁית וְכֵן שֶׁל שִׁשִּׁית אֲפִילוּ יוֹתֵר מִיכֵּן. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כָּל זְמַן שֶׁאֲנִי רַשַּׁאי בַּעֲבוֹדַת הָאִילָן רַשַּׁאי אֲנִי בִּפְיסוּלוֹ עַד הָעַצֶּרֶת.

הלכה ג

משנה: מְזַהֲמִין אֶת הַנִּטְיעוֹת וְכוֹרְכִין אוֹתָן וְקוֹטְמִין אוֹתָן וְעוֹשִׂין לָהֶם בָּתִּים וּמַשְׁקִין אוֹתָן עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רִבִּי לְעָזָר בֵּי רִבִּי צָדוֹק אוֹמֵר אַף מַשְׁקֶה הוּא אֶת הַנּוֹף בַּשְּׁבִיעִית אֲבָל לֹא אֶת הָעִיקָּר. סָכִין אֶת הַפַּגִּין וּמְנַקְּבִין אוֹתָן עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. פַּגֵּי עֶרֶב שְׁבִיעִית שְׁנִכְנְסוּ לִשְׁבִיעִית וְשֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁיָּצְאוּ לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית לֹא סָכִין וְלֹא מְנַקְּבִין אוֹתָן. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לָסוּךְ אֵין סָכִין מִפְּנֵי שֶׁהִיא עֲבוֹדָה מָקוֹם שֶׁלֹּא נָהֲגוּ לָסוּךְ סָכִין. רִבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר בְּאִילָן מִפְּנֵי שֶׁהוּא רַשַּׁאי בַּעֲבוֹדַת הָאִילָן.

הלכה: מְזַהֲמִין אֶת הַנִּטְיעוֹת כו׳. מַתְנִיתָא דְּרִבִּי בְּרֶם כְּרַבָּנִין מְזַהֲמִין מְתַלְּעִין בַּשְּׁבִיעִית אֲבָל לֹא בַּמּוֹעֵד. כָּאן וְכָאן אֵין מְגַזְּמִין אֲבָל נוֹטֵל הוּא אֶת הָרוֹאֶה.

רִבִּי יוֹסָה אָמַר רִבִּי אֲבוּנָה בָּעֵי מַה בֵּין הַמְזַהֵם לְעוֹשֶׂה לָהּ בַּיִת. הַמְזַהֵם אֵינוֹ אֶלָּא כְּמוֹשִׁיב שׁוֹמֵר בַּיִת עוֹשֶׂה לָהּ צֵל וְהִיא גְּדֵילָה מַחֲמָתָן.

תַּמָּן תַּנִּינָן הַמְבַקֵּעַ בַּזַּיִת לֹא יְחַפֶּה בֶּעָפָר אֲבָל מְכַסֶּה הוּא בָּאֲבָנִים וּבַקַּשׁ. רִבִּי יוֹנָה אָמַר רִבִּי אֲבוּנָא בָּעֵי מַה בֵּין קַשִּׁין וּמַה בֵּין עָפָר. קַשִּׁין אֵינוֹ אֶלָּא כְּמוֹשִׁיב שׁוֹמֵר עָפָר עוֹשֶׂה לָהּ טִינָא וְהִיא גְּדֵילָה מַחֲמָתוֹ.

תַּנֵּי רִבִּי יוֹסֵי בֶּן כּוּפָּר אָמַר מִשּׁוּם רִבִּי לְעָזָר בֶּן שַׁמּוּעַ בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים מַשְׁקֶה כָּל הַנּוֹף וְיוֹרֵד עַל הָעִיקָּר וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים מַשְׁקֶה בֵּין עַל הַנּוֹף בֵּין עַל הָעִיקָּר. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי מַשְׁקֶה בְּסַלָּא אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי רִבִּי יִצְחָק בַּר טֶבַלַּיי מַשְׁקֶה בְּסַלָּא. אָמַר רִבִּי חִייָא בַּר בָּא רִבִּי יוּדָן בַּר גּוּרְיָא מַשְׁקֶה בְּסַלָּא וְעָדַר וְכִי מִתְכַּוֵּין לַעֲבוֹדַת הָאָרֶץ. בְּיוֹמוֹ דְּרִבִּי חִייָא בַּר בָּא הֲווֹן מַשְׁקִין דִּיקְלַיָּיא בִּכְנִישְׁתָּא חַדְתָּא וְחָרְווּתָא.

סָכִין אֶת הַפַּגִּין כו׳. אֲנָן תַּנִּינָן סָכִין אֶת הַפַּגִּין תַּנֵּיי דְּבֵי רִבִּי וְאִילּוּ הֵן פַּגֵּי עֶרֶב שְׁבִיעִית שְׁנִכְנְסוּ לִשְׁבִיעִית. רִבִּי לְעָזָר כְּמַתְנִיתָן רִבִּי יוֹחָנָן כְּהָדָה דְתַנֵּיי דְּבֵית רִבִּי. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי לְעָזָר לֹא בָּא רִבִּי יוּדָה אֶלָּא לְהָקֵל. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן לֹא בָּא רִבִּי יוּדָה אֶלָּא לְהַחֲמִיר.

הלכה ד

משנה: אֵין נוֹטְעִין וְאֵין מַבְרִיכִין וְאֵין מַרְכִּיבִין עֶרֶב שְׁבִיעִית פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאִם נָטַע אוֹ הִבְרִיךְ אוֹ הִרְכִּיב יַעֲקוֹר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כָּל הַרָּכָבָה שֶׁאֵינָהּ קוֹלֶטֶת לִשְׁלֹשָׁה יָמִים שׁוּב אֵינָהּ קוֹלֶטֶת. רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר לִשְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת.

הלכה: אֵין נוֹטְעִין וְאֵין מַרְכִּיבִין כו'. רִבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵה בַּר זִימְרָא מַתְנִיתָא בְסָתָם הָא דָבָר בָּרִיא שֶׁחָרַשׁ מוּתָּר.

אֵין נוֹטְעִין וְאֵין מַבְרִיכִין וְאֵין מַרְכִּיבִין עֶרֶב שְׁבִיעִית פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאִם נָטַע אוֹ הִבְרִיךְ אוֹ הִרְכִּיב יַעֲקוֹר. לֹא עִקַּר פֵּירוֹתָיו מַה הֵן. רִבִּי בָּא רִבִּי לָא הַוון יָתְבִין בְּצוֹר אֲתָא עוּבְדָּא קוֹמֵיהוֹן הוֹרֵי רִבִּי לָא יִשְׁפְּכוּ פֵּירוֹתָיו. אָמַר רִבִּי בָּא אֲנִי לֹא נִמְנֵיתִי עִמָּהֶן בַּעֲלִייָה. אָמְרִין נֵצֵא לְחוּץ נִלְמַד נָפְקוּן וְשָׁמְעוּן רִבִּי יוֹנָה רִבִּי יִצְחָק בַּר טֶבֶלַיי בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר אֵין מְחַדְּשִׁין עַל הַגְּזֵירָה. רִבִּי יוֹסֵה רִבִּי יִצְחָק בַּר טֶבֶלַיי בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר אֵין מוֹסִיפִין עַל הַגְּזֵירָה.

נָטָעוֹ וּמֵת בְּנוֹ מַהוּ שֶׁיְּהֵא מוּתָּר לְקַיְּימוֹ. תַּנֵּה רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אַבַּיי דְּבַר דְּלָיֶיה נָטָעוֹ וּמֵת בְּנוֹ אָסוּר לְקַיְּימוֹ. וְאַתְיָא כְּמַאן דְּאָמַר מִפְּנֵי הֶחְשֵׁד אֲבָל מִפְּנֵי הַבְּנָיִין אַב בְּנוֹ בוֹנֶה.

תַּנֵּי הַנּוֹטֵעַ הַמַּבְרִיךְ הַמַּרְכִּיב שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה עָלְתָה לוֹ שָׁנָה תְּמִימָה וּמוּתָּר לְקַיְּימוֹ בְּשְׁבִיעִית פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה לֹא עָלְתָה לוֹ שָׁנָה תְּמִימָה וְאָסוּר לְקַיְּימוֹ בְּשְׁבִיעִית. אֲבָל אָמְרוּ פֵּירוֹת נְטִיעָה זוּ אֲסוּרִין עַד חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשְׁבָט. וּמַה טַעַם רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן וּבַשָּׁנָה. מַה אַתְּ שְׁמַע מִינָּהּ אָמַר רִבִּי זְעִירָא שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵילִים לֹא יֵאָכֵל. וּבַשָּׁנָה.

אָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא נִרְאִין הַדְּבָרִים בְּשֶׁנִּטְּעוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלֹשִׁים יוֹם הָא אִם לֹא נִטְּעוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. אִיתָא חֲמִי שָׁנָה שְׁלֵימָה עָלְתָה לוֹ וְאַתְּ אָמַר הָכֵין. אָמַר לֵיהּ וְאִין כֵּנִי וַאֲפִילוּ נִטְּעוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה יְהֵא אָסוּר עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. מַיי כְדוֹן. אָמַר רִבִּי מָנָא מִכֵּיוָן שֶׁעוֹמֵד בְּתוֹךְ שְׁנָתוֹ שֶׁל אִילָן מַשְׁלִים שְׁנָתוֹ.

הלכה ה

משנה: הָאוֹרֶז וְהַדּוֹחָן וְהַפְּרָגִין וְהַשּׁוּמְשְׁמִין שֶׁהִשְׁרִישׁוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתְעַשְּׂרִין לְשֶׁעָבָר וּמוּתָּרִין בַּשְּׁבִיעִית. וְאִם לָאוּ אֲסוּרִין בַּשְּׁבִיעִית וּמִתְעַשְּׂרִין לַשָּׁנָה הַבָּאָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן שְׁזוּרִי אוֹמֵר פּוּל הַמִּצְרִי שֶׁזָּרְעוֹ לְזֶרַע בַּתְּחִילָּה כְּיוֹצֵא בָהֶן. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אֲפוּנִין הַגַּמְלוֹנִים כְּיוֹצֵא בָהֶן. רִבִּי לְעָזָר אוֹמֵר אֲפוּנִים הַגַּמְלוֹנִים שֶׁתִּירְמְלוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

הלכה: הָאוֹרֵז וְהַדּוֹחָן כוי. בְּפֵירוֹת הִילְכוּ אַחַר שְׁלִישׁ וּבְאוֹרֵז אַחַר הַשְׁרָשָׁה וּבְיֶרֶק בְּשָׁעַת לְקִיטָתוֹ עִישׁוּרוֹ. מְנַיִן שֶׁהִילְכוּ בְּפֵירוֹת אַחַר הַשְׁלִישׁ. מִגָּרְנְךָ וּמִיקְבֶךָ וְלֹא כָל גָּרְנְךָ מִיקְבֶךָ וְלֹא כָל יִקְבֶךָ. מֵעַתָּה אֲפִילוּ פָּחוֹת מִשְׁלִישׁ. אָמַר רִבִּי זְעִירָא כְּתִיב עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֶת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ דָּבָר שֶׁהוּא נִזְרָע וּמַצְמִיחַ יָצָא פָּחוֹת מִשְׁלִישׁ שֶׁאֵינוֹ נִזְרָע וּמַצְמִיחַ. מֵעַתָּה שְׁלִישׁ הָרִאשׁוֹן לְשֶׁעָבָר וּשְׁלִישׁ הַשֵּׁינִי לְבֹא. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן מֻתָּר הַסּוּכּוֹת מַה חַג הַסּוּכּוֹת לְבֹא וְאֶת מְהַלֵּךְ בּוֹ לְשֶׁעָבָר וְאֵילּוּ הוֹאִיל וְזֶה לָבֹא אַתְּ מְהַלֵּךְ בָּהֶן לְשֶׁעָבָר. נֹאמַר אַף בְּאוֹרֵז וּבְדוֹחָן וּבִכְפָרְגִין וּבְשׁוּמְשְׁמִין כֵּן. רִבִּי חוּנָא בַּר חִייָא אָמַר שֶׁאֵי אֶיפְשָׁר לַעֲמוֹד עָלָיו. מְתִיבִין לְחוּנָה בַּר חִייָא וְהָתַנֵּי צוֹבֵר אֶת גּוֹרְנוֹ לְתוֹכוֹ וְנִמְצָא מְעַשֵּׂר מִזַּרְעוֹ עַל יַרְקוֹ וּמִיַּרְקוֹ עַל זַרְעוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה קַיְימָא חוּנָה בַּר חִייָא. רִבִּי יוֹנָה חוּנָה בַּר חִייָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל כְּתִיב עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֶת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ מְעַשֵּׂר אַתְּ מַעֲשֵׂר אֶחָד בְּשָׁנָה אַחַת וְאֵין אַתְּ מְעַשֵּׂר שְׁנֵי מַעְשְׂרוֹת בְּשָׁנָה אַחַת. הָתֵיבוֹן הֲרֵי פּוּל הַמִּצְרִי הֲרֵי הוּא שְׁנֵי מַעְשְׂרוֹת בְּשָׁנָה אַחַת. דְּתַנֵּי צוֹבֵר אֶת גָּרְנוֹ לְתוֹכוֹ וְנִמְצָא מְעַשֵּׂר מִזַּרְעוֹ עַל יַרְקוֹ וּמִיַּרְקוֹ עַל זַרְעוֹ. אָמַר רִבִּי זְעִירָא כְּתִיב שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְאָסַפְתָּ שִׁשָּׁה זְרָעִין וְשִׁשָּׁה אָסִיפִין לֹא שִׁשָּׁה זְרָעִין וְשִׁבְעָה אָסִיפִין. אָמַר רִבִּי יוֹנָה בְּשִׁיתָּה לִי נָן יָכְלִין קַיְימִין אֶלָּא בְּשִׁבְעָה אֶלָּא כֵּינִי שִׁשָּׁה זְרָעִין וְשִׁבְעָה אָסִיפִין לֹא שִׁשָּׁה זְרָעִין וַחֲמִשָּׁה אָסִיפִין. הָתֵיבוֹן הֲרֵי פּוּל הַמִּצְרִי שֶׁהֲרֵי שִׁשָּׁה זְרָעִים וַחֲמִשָּׁה אָסִיפִין. דְּתַנֵּי צוֹבֵר גּוֹרְנוֹ לְתוֹכוֹ וְנִמְצָא מְעַשֵּׂר מִזַּרְעוֹ עַל יַרְקוֹ וּמִיַּרְקוֹ עַל זַרְעוֹ.

מְנַיִן שֶׁהִילְכוּ בְּיֶרֶק בְּשָׁעַת לְקִיטָתוֹ עִישׁוּרוֹ. מִגָּרְנְךָ וּמִיקְבֶךָ מַה גּוֹרֶן וְיֶקֶב שֶׁהֵן חַיִין מִמֵּי הַשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה אַתְּ מְהַלֵּךְ בָּהֶן לְשֶׁעָבָר. וְאֵילּוּ הוֹאִיל וְהֵן חַיִין מִמֵּי הַשָּׁנָה הַבָּאָה אַתְּ מְהַלֵּךְ בָּהֶן לָבֹא. הָתִיבוֹן הֲרֵי פּוּל הַמִּצְרִי זְרָעוֹ לְזֶרַע מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבָר זְרָעוֹ לְיֶרֶק מִתְעַשֵּׂר לָבֹא. וּקְסָמְהּ בְּיָדִיהּ זְרָעוֹ לְזֶרַע הוּא חַיָה מִמֵּי הַשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה זְרָעוֹ לְיֶרֶק הוּא חָיָיה מִמֵּי הַשָּׁנָה הַבָּאָה.

מַהוּ תִּרְמִילוּ עָבְדוֹן קַנָקוּלִין.

רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ הֲלָכָה כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן הַשִּׁזּוּרִי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה הוֹרֵי רִבִּי לְעֻזָּר לְרִבִּי שִׁיבְתַּי דְצִדּוֹקִי כְּהָדָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן שִׁזּוּרִי.

תַּנֵּי שֵׁשׁ מִידּוֹת אָמְרוּ חֲכָמִים בְּפוּל מִצְרִי זְרָעוֹ לְזֶרַע מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבָר זְרָעוֹ לְיֶרֶק מִתְעַשֵּׂר לָבֹא. זְרָעוֹ לְזֶרַע וְיֶרֶק אוֹ שֶׁזְּרָעוֹ לְזֶרַע וְחִישֵּׁב עָלָיו לְיֶרֶק מְעַשֵּׂר מִזַּרְעוֹ עַל יַרְקוֹ וּמִיַּרְקוֹ עַל זַרְעוֹ. בְּשֶׁהֵבִיא שְׁלִישׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲבָל אִם הֵבִיא שְׁלִישׁ לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה זַרְעוֹ מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבָר וְיַרְקוֹ מִתְעַשֵּׂר בִּשְׁעַת לְקִיטָתוֹ עִישׁוּרוֹ. בְּשֶׁלָּקַט מִמֶּנּוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲבָל אִם לָקַט מִמֶּנּוּ לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה בֵּין זַרְעוֹ בֵּין יַרְקוֹ מִתְעַשֵּׂר לָבֹא.

זְרָעוֹ לְזֶרַע וְחִישֵּׁב עָלָיו לְיֶרֶק בָּאִין מַחֲשָׁבָה. זְרָעוֹ לְיֶרֶק וְחִישֵּׁב עָלָיו לְזֶרַע לְעוֹלָם אֵין מַחֲשָׁבָה זֶרַע חָלָה עָלָיו אֶלָּא אִם כֵּן מָנַע מִמֶּנּוּ שָׁלֹשׁ מוֹרְבִיּוֹת. בְּשֶׁהֵבִיא שְׁלִישׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲבָל הֵבִיא שְׁלִישׁ לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲפִילוּ לֹא מָנַע מִמֶּנּוּ שָׁלֹשׁ מוֹרְבִיּוֹת. זְרָעוֹ לְזֶרַע וְעָשָׂה כוּלּוֹ קְצָצִין גְּמוּרִין לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה זְרָעוֹ מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר וְיִרְקוֹ מִתְעַשֵּׂר בִּשְׁעַת לְקִיטָתוֹ עִישּׂוּרוֹ. מִקְצָתוֹ עָשָׂה קְצָצִין גְּמוּרִין וּמִקְצָתוֹ לֹא עָשָׂה הָדָא הִיא צוֹבֵר גּוֹרְנוֹ לְתוֹכוֹ וְנִמְצָא מְעַשֵּׂר מִזַּרְעוֹ עַל יַרְקוֹ וּמִיַּרְקוֹ עַל זַרְעוֹ. תַּנָּא רִבִּי אֲבוּדַמָּא דְּחֵיפָה וַאֲפִילוּ לֹא עָשָׂה כוּלּוֹ קְצָצִין גְּמוּרִין לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה זְרָעוֹ מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר יִרְקוֹ מִתְעַשֵּׂר בִּשְׁעַת לְקִיטָתוֹ עִשּׂוּרוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה וְהוּא שֶׁהֵבִיא שְׁלִישׁ לְמַחֲשֶׁבֶת זֶרַע אֲבָל אִם הֵבִיא שְׁלִישׁ לְמַחֲשֶׁבֶת יֶרֶק אֵיפְשַׁר לוֹמַר זְרָעוֹ מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר. יִרְקוֹ מִתְעַשֵּׂר בִּשְׁעַת לְקִיטָתוֹ עִשּׂוּרוֹ וְאַתְּ אָמַר צוֹבֵר אֶת גּוֹרְנוֹ לְתוֹכוֹ וְנִמְצָא מְעַשֵּׂר מִזַּרְעוֹ עַל יַרְקוֹ וּמִיַּרְקוֹ עַל זַרְעוֹ.

זְרָעוֹ לְזֶרַע לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁבִיעִית וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית בֵּין זְרָעוֹ בֵּין יַרְקוֹ מוּתָּר. זְרָעוֹ לְיֶרֶק לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית בֵּין זַרְעוֹ בֵּין יַרְקוֹ אָסוּר. זְרָעוֹ לְזֶרַע וּלְיֶרֶק לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית פְּשִׁיטָא זַרְעוֹ מוּתָּר יַרְקוֹ מַהוּ. תַּנֵּי רִבִּי חִיָּיה אָסוּר תַּנֵּי רִבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן שָׁאוּל מוּתָּר. מָאן דְּאָמַר מוּתָּר דְּבַר תּוֹרָה מָאן דְּאָמַר אָסוּר מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. רִבִּי סִימוֹן בַּר זְבְדָא בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה וַאֲפִילוּ לְהַאֲכִיל אֶת בְּהֶמְתּוֹ יְהֵא אָסוּר מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. אָמַר לֵיהּ לֹא יִתֵּן לֹא לִבְנוֹ וְלֹא לִשְׁלוּחוֹ וְלֹא יְהֵא לוֹקֵט עַל אוֹמָן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּי רִבִּי בּוּן אִם נֶעֱקְרָה הַגּוּמָא מוּתָּר וַאֲפִילוּ כְּמָאן דְּאָמַר אָסוּר הָיָה לוֹקֵט וְנִמְצָא בְּתוֹכוֹ יֶרֶק מוּתָּר. כְּהָדָא בַּר נַשׁ עָאַל טָעוּן עֶשֶׂר מֵיסָרִן דְּלוּבִי מַעֲשֵׂר לְרִבִּי יִרְמְיָה. אָמַר לֵיהּ לֹא תֵיעָבֵד כֵּן לֹא תִלְקוֹט אֶלָּא צוֹרְכָה דְלִפְצָה.

זְרָעוֹ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְנִכְנְסָה שְׁמִינִית בֵּין זַרְעוֹ בֵּין יַרְקוֹ אָסוּר. זְרָעוֹ לְיֶרֶק לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְנִכְנְסָה שְׁמִינִית בֵּין זַרְעוֹ בֵּין יַרְקוֹ מוּתָּר. זְרָעוֹ לְזֶרַע וּלְיֶרֶק לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְנִכְנְסָה שְׁמִינִית זַרְעוֹ אָסוּר יַרְקוֹ מוּתָּר.

הלכה ו

משנה: בְּצָלִים הַסָּרִיסִים וּפוּל הַמִּצְרִי שֶׁמָּנַע מֵהֶן מַיִם שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתְעַשְּׂרִין לְשֶׁעָבַר וּמוּתָּרִין בַּשְּׁבִיעִית וְאִם לָאו אֲסוּרִין בַּשְּׁבִיעִית וּמִתְעַשְּׂרִין לְשָׁנָה הַבָּאָה. וְשֶׁל בַּעַל שֶׁמָּנַע מֵהֶן מַיִם שְׁתֵּי עוֹנוֹת דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר וַחֲכָמִים אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ.

הלכה: מַהוּ בְּצָלִין הַסָּרִיסִין אִילֵּין בּוֹצְלַיָּיא כּוּפְרִיָּא דְּלָא עָבְדִין זֶרַע.

אָמַר רִבִּי מָנָא מִכֵּיוָן שֶׁמָּנַע מֵהֶן מַיִם שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה נַעֲשׂוּ כְּבַעַל.

רִבִּי יוֹנָה בָּעֵי לְמַפְרֵיעוֹ הוּא נַעֲשֶׂה זֶרַע זַרְעוֹ מִיכָּן וְלָבֹא. מַה נָפַק מִבֵּינֵיהוֹן לְקַט בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים וּלְאַחַר שְׁלֹשִׁים. אִין תֵּימַר לְמַפְרֵיעוֹ הוּא נַעֲשֶׂה זֶרַע מְעַשֵּׂר מִזֶּה עַל זֶה אִין תֵּימַר מִיכָּן וְלָבֹא אֵינוֹ מְעַשֵּׂר מִזֶּה עַל זֶה.

הלכה ז

משנה: הַדִּילּוּעִין שֶׁקִּיְּימָן לְזֶרַע אִם הוּקְשׁוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִפְסְלוּ מֵאוֹכֶל מוּתָּר לְקַיְּימוֹ בַּשְּׁבִיעִית וְאִם לָאו אָסוּר לְקַיְּימוֹ בַּשְּׁבִיעִית. הַתִּימָרוֹת שֶׁלָּהֶן אֲסוּרוֹת בַּשְּׁבִיעִית. מַרְבִּצִין בְּעָפָר לָבָן דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן רִבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹסֵר. מְמָרְסִים בָּאוֹרֶז בַּשְּׁבִיעִית דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבָל לֹא מְכַסְּחִין.

הלכה: לָמָּה לִי הֻקְּשׁוּ אֲפִילּוּ לֹא הוּקְּשׁוּ. מִכַּיוָן שֶׁהוּקְּשׁוּ נַעֲשׂוּ כִּשְׁאָר זֵירְעוֹנֵי גִינָּה שֶׁאֵין נֶאֱכָלִין.

כֵּיצַד הוּא בוֹדֵק. רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה אוֹמֵר עוֹקְצוֹ אִם נִתְאָחֶה אָסוּר וְאִם לָאו מוּתָּר. רִבִּי יוֹנָה בוֹצְרָיֵיא אָמַר קַרְמוּלִין פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר. הָדָא דְתֵימַר עַד שֶׁלֹּא עָשׂוּ דִילּוּעִין אֲבָל אִם עָשׂוּ דִילּוּעִין כְּיֶרֶק הֵן.

הוֹרֵי רִבִּי יוֹסֵי בְּאִילֵּין עֲלֵי קוֹלַקַסְיָא שֶׁאָסוּר לִגְמוֹת בָּהֶן מַיִם מִפְּנֵי שֶׁהַצָּבָאִין אוֹכְלִין אוֹתָן. מַרְבִּצִין בְּעָפָר לָבָן דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן רִבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹסֵר. אַתְיָא דְרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּרַבָּנִן וּדְרִבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב כְּשִׁיטָּתֵיהּ דְּתַנִּינָן תַּמָּן מוֹשְׁכִין אֶת הַמַּיִם מֵאִילָן לְאִילָן וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַשְׁקוּ אֶת כָּל הַשָּׂדֶה כּוּלָּהּ. רִבִּי מָנָא אָמַר לָהּ סְתָם רִבִּי אָבִין בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל בִּסְתָם חוֹלְקִין. מַה נָן קַיְּימִין אִם בִּמְרוּוָחִין דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר אִם בִּרְצוּפִין דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. אֶלָּא כִּי נָן קַיְּימִין בִּנְטוּעִין מַטַּע עֶשֶׂר לְבֵית סְאָה. רִבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב עָבַד לוֹן כִּמְרוּוָחִין וְרַבָּנִין עָבְדִין לוֹן כִּרְצוּפִין. הָא רַבָּנִין אָמְרִין בִּמְרוּוָחִין אָסוּר לְהַשְׁקוֹת מַהוּ לְהַמְשִׁיךְ. נִילַף הָדָא דְרַבָּנִן מִן דִּרְבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב כְּמָה דִּרְבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר בִּמְרוּוָחִין אָסוּר לְהַשְׁקוֹת וּמוּתָּר לְהַמְשִׁיךְ כֵּן רַבָּנִין אָמְרִין מוּתָּר לְהַמְשִׁיךְ וְאָסוּר לְהַשְׁקוֹת. לֹא כֵן סָבְרִינָן מֵימַר בִּמְרוּוָחִין דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר וְהֵן עָפָר לָבָן לֹא בִּמְרוּוָחִין הוּא אֶלָּא כָאן בַּשְּׁבִיעִית כָּאן בְּמוֹעֵד.

מַה בֵּין שְׁבִיעִית וּמַה בֵּין מוֹעֵד. שְׁבִיעִית עַל יְדֵי שֶׁהוּא מוּתָּר בְּמְלָאכָה הִתִּירוּ בֵּין דָּבָר שֶׁהוּא טוֹרֵחַ בֵּין דָּבָר שֶׁאֵינוֹ טוֹרֵחַ. מוֹעֵד עַל יְדֵי שֶׁאָסוּר בְּמְלָאכָה לֹא הִתִּירוּ אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא אָבַד וּבִלְבַד דָּבָר שֶׁאֵינוֹ טוֹרֵחַ. וְאִית דְּבָעֵי נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא שְׁבִיעִית עַל יְדֵי שֶׁזְּמַנָּהּ מְרוּבָּה הִתִּירוּ מוֹעֵד עַל יְדֵי שֶׁזְּמַנּוֹ קָצוּר אָסוּר. וְאוֹתָן שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרוֹת לֹא מִיסְתַּבְּרָא מֵיעַבְדִינוּן כְּשִׁבְעַת יְמֵי הֶרֶגֶל וְיִהְיוּ אֲסוּרִין. אַשְׁכַּח תַּנֵּי מַרְבִּצִין בְּעָפָר לָבָן בַּשְּׁבִיעִית אֲבָל לֹא בְּמוֹעֵד דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹסֵר.

פרק ג

הלכה א

משנה: מֵאֵימָתַי מוֹצִיאִין זְבָלִים לְאַשְׁפָּתוֹת מִשֶּׁיִּפְסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשֶּׁיַּבֵּשׁ הַמָּתוֹק. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשֶּׁיְּקַשֵּׁר. עַד כַּמָּה מְזַבְּלִים עַד שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ אַשְׁפָּתוֹת לְבֵית סְאָה שֶׁל עֶשֶׂר עֶשֶׂר מַשְׁפֵּלוֹת וְשֶׁל לֶתֶךְ לֶתֶךְ. מוֹסִיפִין עַל הַמַּשְׁפֵּלוֹת וְאֵין מוֹסִיפִין עַל הָאַשְׁפָּתוֹת רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אַף עַל הָאַשְׁפָּתוֹת.

הלכה: מֵאֵימָתַי מוֹצִיאִין כו'. עַד שֶׁלֹּא פָּסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה מַהוּ שֶׁיִּהְיֶה מוּתָּר לַעֲשׂוֹת אַשְׁפָּה עַל פֶּתַח חֲצֵירוֹ. סִילְנִי שָׁאַל לְרִבִּי חִייָא בַּר בָּא וְאָסַר לֵיהּ. רִבִּי חֲנִינָא אָמַר שָׂרָא לֵיהּ וַהֲוֹון אָמְרִין דּוּ נְסַב מַעֲשֵׂר וְהוֹרֵי עַל גַּרְמֵיהּ לְצֵאת לְחוּץ לָאָרֶץ דְּלָא לְמֵיסַב מַעֲשֵׂר. מֵעַתָּה אֲפִילּוּ מְשֶׁפָּסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה יְהֵא אָסוּר מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן שֶׁלֹּא יְהוּ אוֹמְרִים לְתוֹךְ שְׂדֵה בֵית הַשַּׁלְחִין שֶׁלּוֹ הוּא מוֹצִיא. יוֹדְעִין הֵן בְּנֵי עִירוֹ אִם יֵשׁ לוֹ בֵּית הַשַּׁלְחִין אִם אֵין לוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הָדָא אָמְרָה לֹא חָשׁוּ לְעוֹבְרִין וּלְשָׁבִין מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן.

בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְרָקִים מַהוּ שֶׁיְּהֵא מוּתָּר לַעֲשׂוֹת כְּסֵדֶר הַזֶּה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא מוֹכְרִין וּמוֹצִיאִין זְבָלִים עִם הָעוֹשִׁין שְׁבִיעִית עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. עִם הַגּוֹי וְעִם הַכּוּתִי אֲפִילּוּ בְּשְׁבִיעִית וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְרוֹק אֶת הַמַּשְׁפֵּלוֹת. לֹא אָמַר אֶלָּא וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְרוֹק אֶת הַמַּשְׁפֵּלוֹת. הָא לְצֵאת מוֹצִיא הָדָא אָמְרָה שֶׁהוּא מוּתָּר. וְאֵין תֵּימַר שֶׁהוּא אָסוּר יְהֵא אָסוּר מִלְּהוֹצִיא.

מְשֶׁיְּבַשׁ הַמָּתוֹק. פְּקוּעָה. אָמַר רִבִּי מָנָא הַהֵן פְּקוּעָה דְּבִקְעָתָא.

מְשֶׁיְּקַשֵּׁר. מְשֶׁיַּעֲשֶׂה קְשָׁרִין קְשָׁרִין. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה מִכֵּיוָן שֶׁנִּתְקַשֵּׁר בּוֹ קֶשֶׁר הֶעָלְיוֹן מִיַּד הוּא יָבֵשׁ. וְתַנֵּי עֲלָהּ קְרוֹבִין דִּבְרֵיהֶן לִהְיוֹת שָׁוִין.

אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה בְּפוֹחֶת מִן הַמַּשְׁפֵּלוֹת הָא שְׁתַּיִם מוּתָּר. רִבִּי יוֹסֵי בָּעֵי. אִם בְּפָחוֹת מִן הַמַּשְׁפֵּלוֹת הָא שְׁתַּיִם אָסוּר. אֶלָּא כִּי נָן קַיָּימִין בְּעוֹשֶׂה יוֹתֵר מִן כְּשִׁיעוּר כְּהָדָא דְתַנֵּי אֵין מוֹסִיפִין לֹא עַל הַמַּשְׁפֵּלוֹת וְלֹא עַל הָאַשְׁפָּתוֹת דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים מוֹסִיפִין עַל הַמַּשְׁפֵּלוֹת וְאֵין מוֹסִיפִין עַל הָאַשְׁפָּתוֹת. וּמוֹסִיפִין עַל הַמַּשְׁפֵּלוֹת לֹא בִכְשִׁיעוּר. וְדִכְוָותָהּ מוֹצִיאִין עַל הָאַשְׁפָּתוֹת אֲפִילּוּ בִכְשִׁיעוּר.

הלכה ב

משנה: עוֹשֶׂה אָדָם אֶת שָׂדֵהוּ שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ אַשְׁפָּתוֹת לְבֵית סְאָה יוֹתֵר מִיכֵּן אָסוּר דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲכָמִים אוֹמְרִים עַד שֶׁיַּעֲמִיק שְׁלֹשָׁה אוֹ עַד שֶׁיַּגְבִּיהַּ שְׁלֹשָׁה. עוֹשֶׂה אָדָם אֶת זְבָלוֹ אוֹצָר רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר עַד שֶׁיַּעֲמִיק שְׁלֹשָׁה אוֹ עַד שֶׁיַּגְבִּיהַּ שְׁלֹשָׁה. הָיָה לוֹ דָּבָר מוּעָט

מוֹסִיף עָלָיו וְהוֹלֵךְ רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹסֵר עַד שֶׁיַּעֲמִיקוֹ אוֹ עַד שֶׁיִּגְבְּיהַּ שְׁלֹשָׁה אוֹ עַד שֶׁיִּתֵּן עַל הַסֶּלַע.

הלכה: וְלָמָּה תַנִּיתָהּ תְּרֵיין זִימְנִין. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה כְּאן בְּפוֹחֶת מִן הַמַּשְׁפֵּלוֹת. בְּרַם הָכָא בְּעוֹשֶׂה בִּכְשִׁיעוּר. וְתַנֵּי כֵן עַל דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְחוֹת לְאַישְׁפָּה מִשָּׁלֹשׁ מַשְׁפֵּלוֹת. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין בְּעוֹשֶׂה יוֹתֵר מִכְּשִׁיעוּר. אֲבָל בִּכְשִׁיעוּר בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת מוּתָּר בְּמָקוֹם אֶחָד לֹא כָּל שֶׁכֵּן.

פְּתַר לָהּ תְּרֵין פְּתָרִין. בְּשֶׁהָיָה לוֹ דָּבָר מוּעָט בְּתוֹךְ שְׂדֵהוּ בִּשְׁבִיעִית הֲרֵי זֶה מוֹסִיף עָלָיו וְהוֹלֵךְ. מְשֻׁפָּסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה רִבִּי לָעְזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹסֵר. מַה טַעְמָא דְּרִבִּי לָעְזָר בֶּן עֲזַרְיָה. שֶׁמָּא לֹא יִמְצֵא לוֹ זֶבֶל וְנִמְצָא מְזַבֵּל אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם. פְּתַר לָהּ פָּתָר חוֹרָן בְּשֶׁהָיָה לוֹ דָּבָר מוּעָט בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שְׁבִיעִית וְהוּא מְבַקֵּשׁ לְהוֹצִיאוֹ לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ בִּשְׁבִיעִית הֲרֵי זֶה מוֹסִיף עָלָיו וְהוֹלֵךְ. מְשֻׁפָּסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה רִבִּי לָעְזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹסֵר. מַה טַעְמָא דְּרִבִּי לָעְזָר בֶּן עֲזַרְיָה. שֶׁמָּא לֹא יִמְצֵא לוֹ זֶבֶל וְנִמְצָא מְזַבֵּל אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם. וְלֹא כְבָר הוּא מְזוּבָּל מֵעֶרֶב שְׁבִיעִית. רִבִּי בָּא רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בְשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן עַד שֶׁיּוֹצִיא עֶשֶׂר מַשְׁפֵּלוֹת כְּאַחַת. וְלֵית לְרַבָּנִין מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. אָמַר רִבִּי אִידִי דְּחוּטְרָא סַלּוֹ וּמַגְרִיפּוֹ מוֹכִיחִין עָלָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אַשְׁפָּה.

רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן אָמַר אֵילֵּין שְׁמוּעְתָּא דְּהָכָא דְּתַנִּינָן. רִבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר אֵין עוֹשִׂין אֶת הָאַמָּה בַּתְּחִילָּה בְּמוֹעֵד וּבַשְּׁבִיעִית. אָמַר רִבִּי זְעִירָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַכְשִׁיר אֶת צְדָדֶיהָ לְזְרִיעָה. רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בְשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. הֲוון בָּעֵי מֵימַר מָאן דְּאָמַר תַּמָּן מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן וְהָכָא מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. מָאן דְּאָמַר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַכְשִׁיר אֶת צְדָדֶיהָ לְזְרִיעָה הָכָא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר. לֵית לָךְ אֶלָּא כְּהָדָא שֶׁמָּא לֹא יִמְצֵא לוֹ זֶבֶל וְנִמְצָא מְזַבֵּל אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם. מַה נָפַק מִבֵּינֵיהוֹן. חָפַר לַעֲשׂוֹת אַמָּה שֶׁל בִּנְיָן. הֲוון בָּעֵי מֵימַר מָאן דְּאָמַר תַּמָּן מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן וְהָכָא מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. וּמָאן דְּאָמַר תַּמָּן מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַכְשִׁיר צְדָדֶיהָ לִזְרִיעָה הֲרֵי אֵינוֹ מַכְשִׁיר צְדָדֶיהָ לִזְרִיעָה. הַכֹּל מוֹדִין שֶׁאִם הָיָה לוֹ שָׁם סִיד אוֹ צְרוֹרוֹת אוֹ אֲבָנִים אוֹ גִיפְּסוֹס מוּתָּר.

הלכה ג

משנה: הַמְּדַיֵּיר אֶת שָׂדֵהוּ עוֹשֶׂה סַהַר לְבֵית סְאָתַיִם עוֹקֵר שָׁלֹשׁ רוּחוֹת וּמְשַׁיֵּיר אֶת הָאֶמְצָעִיּוֹת נִמְצָא מְדַיֵּיר בֵּית אַרְבַּעַת סְאִין. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר בֵּית שְׁמוֹנַת סְאִין. הָיְתָה כָל שָׂדֵהוּ בֵּית אַרְבַּעַת סְאִין מְשַׁיֵּיר מִמֶּנָּה מִקְצָת מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. וּמוֹצִיא מִן הַסַּהַר וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ כְּדַרְכּוֹ הַמְּזַבְּלִין.

הלכה: תַּמָּן תַּנִּינָן שֶׁדֶּה שֶׁנִּתְקַוְּצָה תִּיזָּרֵע לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. נִיטַּייְבָה אוֹ שֶׁנִּידַּייְרָה לֹא תִּיזָּרֵע לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. אָמַר רִבִּי יוֹנָה כֵּינִי מַתְנִיתָא הָרוֹצֶה לְהַעֲמִיד צֹאן בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ עוֹשֶׂה סָהַר בֵּית סְאָתַיִם.

בַּכֹּל עוֹשִׂין סִיהֲרִין בְּמַחֲצָלוֹת. וּבְקַשׁ וּבָאֲבָנִים. אֲפִילּוּ שְׁלֹשָׁה חֲבָלִים זֶה לְמַעֲלָה מִזֶּה. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּין סָהַר לְסָהַר כִּמְלוֹא סָהַר. אוֹתוֹ הַמָּקוֹם חוֹלֵב בּוֹ. וְגוֹוֵז בּוֹ וּמוֹלִיךְ וּמֵבִיא אֶת הַצֹּאן דֶּרֶךְ עָלֶיהָ.

תַּנֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לְעָזָר אָמַר אִם רָצָה תּוֹקֵעַ אֵת הַיְתֵד בָּאָרֶץ וְעוֹשֶׂה סְהָרִין אַרְבָּעָה בְּאַרְבַּע רוּחוֹתֶיהָ שֶׁל שְׁמוֹנַת סְאִין.

אֵין מְדַיְּירִין לֹא בְשַׁבָּתוֹת וְלֹא בְיָמִים טוֹבִים וְלֹא בְחוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד אֲפִילּוּ בְטוֹבָה וְאֵינוֹ רַשַּׁאי לְהוֹשִׁיב שׁוֹמֵר וְלֹא לְנָעֵר אֶת הַצֹּאן וְאִם בָּאוּ מֵאֵילֵיהֶן אֵין מְסַיְּיעִין אוֹתָן. וְאִם הָיוּ עוֹשִׂין עִמּוֹ בְשַׁבָּתוֹת וּבְיָמִים טוֹבִים הוּא רַשַּׁאי לְהוֹשִׁיב שׁוֹמֵר וּלְנָעֵר אֶת הַצֹּאן. וְאִם בָּאוּ מֵאֵילֵיהֶן מְסַיְּיעִין אוֹתָן. תַּנֵּי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר בַּשַּׁבָּת מְדַיְּירִין בְּטוֹבָה. וּבְיוֹם טוֹב בִּמְזוֹנוֹת. וּבְחוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד אֲפִילּוּ בְשָׂכָר.

תַּנֵּי הַשּׂוֹכֵר אֶת הַצֹּאן אָסוּר לְנָעֲרָהּ. מַהוּ לְנָעֲרָהּ מוֹלִיכָהּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. הָדָא אָמְרָה בְּשֶׁשְּׂכָרָהּ לִזְמַן מוּעָט. אֲבָל בְּשֶׁשְּׂכָרָהּ לִזְמַן מְרוּבֶּה מוּתָּר. אוֹתוֹ הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן אָסוּר.

רִבִּי חוּנָה בְשֵׁם רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב הֶהֵן דַּאֲזַל לֵיהּ לְצוֹרְכָה וְלָא מִיתְעֲנֵי יֵיזֵל מִן אָתָר לְאָתָר וְהוּא מִתְעֲנֵי. רִבִּי הוּנָא בְשֵׁם מַר עוּקְבָּן חַפְרִיתָה עִיקַּר טַב לְמֵעֵיהּ.

רִבִּי חִייָא בַּר בָּא שָׁאַל עַד שֶׁלֹּא פָּסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה מַהוּ שֶׁיְּהֵא מוּתָּר לְהוֹצִיא מִן הַסַּהַר וְלִיתֵּן לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ כְּדֶרֶךְ הַמְּזַבְּלִין.

הלכה ד

משנה: לֹא יִפְתַּח אָדָם מַחְצֵב בְּתְחִילָּה לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ עַד שֶׁיְּהוּ שָׁם שָׁלֹשׁ מוֹרְבִיּוֹת שֶׁהֵן שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ עַל רוּם שָׁלֹשׁ שִׁיעוּרִין עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע אֲבָנִים. גֶּדֶר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֶשֶׂר אֲבָנִים שֶׁל מַשּׂוּי שְׁנַיִם שְׁנַיִם הֲרֵי אֵלּוּ יִנָּטְלוּ. שִׁיעוּר גֶּדֶר עֲשָׂרָה טְפָחִים פָּחוֹת מִכֵּן מַחְצֵב וְגוֹמְמוֹ עַד פָּחוֹת מִן הָאָרֶץ טָפַח. בְּמַה דְבָרִים אֲמוּרִים מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ אֲבָל מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵירוֹ מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה יִטּוֹל. בְּמַה דְבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמַן שֶׁלֹּא הִתְחִיל בּוֹ מֵעֶרֶב שְׁבִיעִית. אֲבָל אִם הִתְחִיל בּוֹ מֵעֶרֶב שְׁבִיעִית מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה יִטּוֹל.

הלכה: הֵיךְ עֲבִידָא תְּלָתָא זִימְנִין מִן תֵּשַׁע תִּשְׁעָה זִימְנִין מִן תְּלַת עֶשְׂרִין וְשֶׁבַע.

תַּנֵּי מַחְצֵב שֶׁבֵּינוֹ לְבֵין חֲבֵירוֹ וּפָתַח בּוֹ חֲבֵירוֹ בְּהֵיתֵר מוּתָּר. וְאִם הָיְתָה רֵיקָה אָסוּר.

תַּמָּן תַּנִּינָן הַזֵּיז מֵבִיא אֶת הַטּוּמְאָה בְּכָל שֶׁהוּא הַגַּזָּרָה וְהַגּוֹבְלִית בְּפוֹתֵחַ טָפַח. אָמַר רִבִּי חִייָה בַּר בָּא הָדָא אָמְרָה זֶה שֶׁהוּא מְקַבֵּל נִדָּבָךְ מֵחֲבֵירוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים

כְּדֵי מָקוֹם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן וּבְמָה אָמְרוּ הַזִּיז מֵבִיא אֶת הַטּוּמְאָה בְּכָל שֶׁהוּא בְּזִיז שֶׁהוּא גָבוֹהַּ מִן הַפֶּתַח שְׁלֹשָׁה נִדְבָּכִין שֶׁהֵן שְׁנַיִם עָשָׂר טֶפַח. וְלָמָּה תַנִּינָן נִדְבָּכִין לְמִדַּת הַדִּין.

רִבִּי חִייָא בַּר בָּא שָׁאַל אִילֵּין שִׁיעוּרַיָּא כְּאִינּוּן שִׁיעוּרַיָּא. רִבִּי חִזְקִיָּה רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא אִילֵּין שִׁיעוּרַיָּא כְּאִינּוּן שִׁיעוּרַיָּא. הָכָא אַתְּ אָמַר שִׁיעוּר גֶּדֶר עֲשָׂרָה טְפָחִים פָּחוֹת מִיכֵּן מַחְצֵב וְכֹא אַתְּ אָמַר הָכֵין. מַה נָן קַיְימִין אִם כְּשֶׁהָיוּ שְׁנֵי נִדְבָּכִין נִיתְנֵי שְׁמוֹנָה טְפָחִים. אִם כְּשֶׁהָיוּ שְׁלֹשָׁה נִיתְנֵי שְׁנֵים עָשָׂר טְפָחִים. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי צֵא חֲצִי טֶפַח לְסִיתּוּת מִיכָּן וַחֲצִי טֶפַח לְסִיתּוּת מִכָּאן וְכֵן לְחַבְּרִיהּ נִמְצָא שְׁלֹשָׁה נִדְבָּכִין שֶׁל עֲשָׂרָה טְפָחִים. פָּחוֹת מִיכֵּן אֵינוֹ לֹא גֶדֶר וְלֹא מַחְצֵב.

תַּנֵּי אָמַר רִבִּי יוּדָה בְּמַה דְבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמָן שֶׁלֹּא נִתְכַּוְונוּ לְתִיקּוּן שְׁדֵהוּ. אֲבָל אִם נִתְכַּוְונוּ לְתִיקּוּן שָׂדֵהוּ אֲפִילּוּ יוֹתֵר מִיכֵּן מוּתָּר. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּמַה דְבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמָן שֶׁלֹּא נִתְכַּוְונוּ לְתִיקּוּן שָׂדֵהוּ. אֲבָל אִם נִתְכַּוְונוּ לְתִיקּוּן שָׂדֵהוּ אֲפִילּוּ פָּחוֹת מִיכֵּן אָסוּר. אָמַר רִבִּי בִּיבִי הוֹרֵי רִבִּי יָסָא כִּדוֹן תַּנְיָא לְקוּלָּא.

הלכה ה

משנה: אֲבָנִים שֶׁזִּיעֲזָעָתַן הַמַּחֲרִישָׁה אוֹ שֶׁהָיוּ מְכוּסּוֹת וְנִתְגַּלּוּ אִם יֵשׁ בָּהֶן שְׁתַּיִם שֶׁל מַשּׁוּי שְׁנַיִם שְׁנַיִם הֲרֵי אֵלּוּ יִיטָּלוּ. וְהַמְסַקֵּל אֶת שָׂדֵהוּ נוֹטֵל אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת וּמַנִּיחַ אֶת הַנּוֹגְעוֹת בָּאָרֶץ. וְכֵן גַּרְגֵּר שֶׁל צְרוֹרוֹת אוֹ גַל שֶׁל אֲבָנִים נוֹטֵל אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת וּמַנִּיחַ אֶת הַנּוֹגְעוֹת בָּאָרֶץ אִם יֵשׁ הַתַּחְתּוֹן סֶלַע אוֹ קַשׁ הֲרֵי אֵלּוּ יִיטָּלוּ.

הלכה: לֹא סוֹף דָּבָר בְּשֶׁזִּיעֲזָעָתַן הַמַּחֲרִישָׁה אֶלָּא אֲפִילּוּ מַחֲרִישָׁה עַתִּידָה לְזַעְזְעָן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. אִם יֵשׁ בְּכָל אַחַת וְאַחַת שֶׁל מַשּׁוּי שְׁנַיִם שְׁנַיִם הֲרֵי אֵלּוּ יִיטָּלוּ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁאָסוּר לְלַקֵּט צְרוֹרוֹת מִתּוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵירוֹ דִּי מְנַכֵּשׁ וִיהַב עִיסְבֵּיהּ עֲלֵיהוֹן. הָדָא דְתֵימַר בִּבְקִיעָה אֲבָל בֶּהָרִים וּבִטְרָשִׁים מוּתָּר וְטִיבוּ חָשַׁב לֵיהּ.

הלכה ו

משנה: אֵין בּוֹנִין מַדְרֵיגוֹת עַל פִּי גֵּאָיוֹת עֶרֶב שְׁבִיעִית מִשְׁפָּסְקוּ גְשָׁמִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְתַקְּנוֹ לַשְּׁבִיעִית. אֲבָל בּוֹנֶה הוּא בַּשְּׁבִיעִית מִשְׁפָּסְקוּ גְשָׁמִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַתְקִינָן לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. וְלֹא יִסְמוֹךְ בֶּעָפָר אֲבָל עוֹשֶׂהוּ חַייִן. כָּל אֶבֶן שֶׁהוּא יָכוֹל לִפְשׁוֹט אֶת יָדָיו וְלִיטְלָהּ הֲרֵי זוּ תִינָּטֵל.

הלכה: רִבִּי קִרִיסְפָּא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. חֲנַנְיָה בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּאֵיסּוּר שְׁנֵי פְּרָקִים הִיא מַתְנִיתָא. תַּנֵּי רִבִּי יוּדָה וְרִבִּי נְחֶמְיָה אוֹסְרִין. לֹא בְּאֵיסּוּר שְׁנֵי פְּרָקִים וְכָא בְּאֵיסּוּר שְׁנֵי

פְּרָקִים. רִבִּי שַׁמַּאי בָּעֵי אִם בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְּרָקִים כְּהָדָא תַּנִּינָן לַחֲרוֹשׁ מוּתָּר וְלִבְנוֹת אָסוּר. אֶלָּא בְּהֵיתֵר שְׁנֵי פְּרָקִים. אִם בְּהֵיתֵר שְׁנֵי פְּרָקִים כְּהָדָא תַּנִּינָן אֲבָל בּוֹנֶה הוּא בַּשְּׁבִיעִית מִשְׁפָּסְקוּ גְשָׁמִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַתְקִינָן לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. אָמַר רִבִּי שַׁמַּאי הָדָא קַדְמִיתָא לַחֲרוֹשׁ מוּתָּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַתְקִינָן לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. לִבְנוֹת אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַתְקִינָן לַשְּׁבִיעִית. מַתְנִיתָא לֹא אָמַר כֵּן אֶלָּא אֲבָל בּוֹנֶה הוּא בַּשְּׁבִיעִית מִשְׁפָּסְקוּ גְשָׁמִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַתְקִינָן לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית.

לֹא יִסְכֹּךְ בֶּעָפָר אֲבָל עוֹשֶׂה חַיִּיץ. מַהוּ חַיִּיץ. חָיִץ לֵיהּ כְּמַה דְתֵימַר וְהוּא בוֹנֶה חַיִּיץ.

הלכה ז

משנה: אַבְנֵי כֶתֶף בָּאוֹת מִכָּל מָקוֹם. וְהַקִּיבְלָן מֵבִיאָן מִכָּל מָקוֹם. וְאֵילּוּ הֵן אַבְנֵי כֶתֶף כָּל שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִינָּטֵל בְּאַחַת יַד דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אַבְנֵי כֶתֶף כִּשְׁמָן כָּל שֶׁהֵן נִיטָּלוֹת שָׁלֹשׁ אוֹ שְׁתַּיִם עַל הַכֶּתֶף. הַבּוֹנֶה גֶּדֶר בֵּינוֹ וּבֵין רְשׁוּת הָרַבִּים מוּתָּר לְהַעֲמִיק עַד הַסֶּלַע. מַה יַּעֲשֶׂה בֶּעָפָר צוֹבְרוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּמַתְקִינוֹ דִּבְרֵי רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין מְקַלְקְלִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כָּךְ לֹא יְתַקֵּן. מַה יַּעֲשֶׂה בֶּעָפָר צוֹבְרוֹ בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ כְּדֶרֶךְ הַמְּזַבְּלִין וְכֵן הַחוֹפֵר בּוֹר וְשִׁיחַ וּמְעָרָה.

הלכה: אַבְנֵי כֶתֶף בָּאוֹת מִכָּל מָקוֹם אֲפִילּוּ מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהַקּוֹבְלָן מֵבִיא מִכָּל מָקוֹם אֲפִילּוּ פָּחוֹת מֵאַבְנֵי כֶתֶף.

רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בֵּינוֹ לְבֵין רְשׁוּת הָרַבִּים. הָא בֵּינוֹ לְבֵין חֲבֵירוֹ אָסוּר בַּשְּׁבִיעִית. אֲבָל בְּמוֹעֵד אֲפִילּוּ בֵּינוֹ לְבֵין רְשׁוּת הָרַבִּים אָסוּר. בְּפִירְצָה שֶׁהִיא סָגָה אֶת הָעֶפָר אֲבָל בְּפִירְצָה שֶׁאֵינָהּ סָגָה אֶת הָעֶפָר מוּתָּר לְגוֹדְרָהּ בַּשְּׁבִיעִית. וְתַנֵּי כֵן כָּל פִּירְצָה שֶׁהִיא סָגָה בֶּעָפָר אָסוּר לְגוֹדְרָהּ בַּשְּׁבִיעִית. וְשֶׁאֵינוֹ סָגָה אֶת הָעֶפָר מוּתָּר לְגוֹדְרָהּ בַּשְּׁבִיעִית. וְשֶׁאֵינָהּ מַכְשֶׁלֶת אֶת הָרַבִּים אֲבָל אִם הָיְתָה מַכְשֶׁלֶת אֶת הָרַבִּים אַף עַל פִּי שֶׁהִיא סָגָה אֶת הָעֶפָר מוּתָּר לְגוֹדְרָהּ בַּשְּׁבִיעִית.

כְּתִיב וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בְּיֶשַׁע אֱלֹהִים. שַׁנְיָיא הִיא הָכָא שֶׁהוּא תִּיקּוּן וְסוֹפוֹ לְקִילְקוּל. דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ שָׁאוּל לֹא זָכָה לַמְּלוּכָה אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁהָיָה זְקֵינוֹ מַדְלִיק נֵר לַרַבִּים נִקְרָא שְׁמוֹ נֵר. כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר וְנֵר הוֹלִיד אֶת קִישׁ. וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר קִישׁ בֶּן אֲבִיאֵל. וַהֲלֹא אֲבִיאֵל הָיָה שְׁמוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁהָיָה זְקֵינוֹ מַדְלִיק נֵרוֹ לַרַבִּים נִקְרָא שְׁמוֹ נֵר.

רִבִּי אָבוּן בָּעֵי עַד שֶׁלֹּא פָּסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה מַהוּ לִצְבּוֹר עָפָר בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ כְּדֶרֶךְ הַמְּזַבְּלִים.

פרק ד

הלכה א

משנה: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים מְלַקֵּט אָדָם עֵצִים וְאֲבָנִים וְעָשָׂבִים מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵירוֹ אֶת הַגַּס הַגַּס. וּמִשֶּׁרָבוּ עוֹבְרֵי עֲבֵירָה הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא זֶה מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל זֶה וְזֶה מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל זֶה שֶׁלֹּא בְטוֹבָה וְאֵין צוֹרֶךְ לוֹמַר שֶׁיִּקְצֹץ לָהֶן מִזּוֹנוֹת.

הלכה: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים כו'. אָמַר רִבִּי יוֹנָה הָכֵין צוֹרְכָה מִיתְנֵי בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים מְלַקֵּט אָדָם עֵצִים וְעָשָׂבִים מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ אֶת הַגַּס הַגַּס כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא מְלַקֵּט בְּשֶׁל חֲבֵירוֹ בֵּין דַּקִּים לְגַסִּים. נֶחְשְׁדוּ לִהְיוֹת מְלַקְּטִין וְהֵן אוֹמְרִים בַּגַּסִּים לְיקַּטְנוּ. הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא זֶה מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל זֶה וְזֶה מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל זֶה שֶׁלֹּא בְטוֹבָה. נֶחְשְׁדוּ לִהְיוֹת מְלַקְּטִין בְּטוֹבָה וְהֵן אוֹמְרִים שֶׁלֹּא בְטוֹבָה לְיקַּטְנוּ. הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ מֵבִיאִין מִן הַקָּרוֹב וּמִן הַמָּצוּי.

אָמַר רִבִּי זְעִירָא רִאשׁוֹנָה רִאשׁוֹנָה מִתְקַיְּימִין.

הָיְתָה בְהֶמְתּוֹ שָׁם בְּהֶמְתּוֹ מוֹכַחַת עָלָיו. הָיְתָה כִירָתוֹ שָׁם כִּירָתוֹ מוֹכַחַת עָלָיו. לִיקֵּט בְּגַסִּין מַהוּ שֶׁיַּחֲזִיר וִילַקֵּט מִן הַגַּסִּים שֶׁבְּדַקִּים. אִם אָמַר אַתְּ כֵּן אַף הוּא מְלַקֵּט אֶת כָּל שֶׁדֵּהוּ בַּשְּׁבִיעִית.

הָיְתָה שָׂדֵהוּ מְלֵיאָה גַסִּין תַּרְתֵּין מַתְנִיִּין חָדָא אָמְרָה שָׂרֵי וְחָדָא אָמְרָה אָסוּר. הַמְסַקֵּל שָׂדֵהוּ נוֹטֵל אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת וּמַנִּיחַ אֶת הַנּוֹגְעוֹת בָּאָרֶץ הָדָא אָמְרָה שָׂרֵי. אִי זֶהוּ הַמְּיַדֵּל אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם הָדָא אָמְרָה אָסוּר.

אַף בְּמוֹעֵד כֵּן. אַשְׁכַּח תַּנָּא תַּנֵּי מְלַקֵּט אָדָם עֵצִים וְעָשָׂבִים מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ אֶת הַגַּס הַגַּס כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵירוֹ בֵּין דַּקִּין בֵּין גַּסִּין. בִּשְׁבִיעִית אֲבָל לֹא בְמוֹעֵד. אַף בָּאֲבָנִים כֵּן. אַשְׁכַּח תַּנֵּי אַף בָּאֲבָנִים. הַלֵּב יוֹדֵעַ אִם לְעַקֵּל אִם לְעָקְלָקְלוֹת. רִבִּי יוֹסָה בְשֵׁם מְנַחֵם רִבִּי עֲקִיבָה עֲבַד כְּשִׁיטָתֵיהּ. חָמָא חַד אִיזְמַר כַּרְמָא. אֲמַר לֵיהּ וְלֵית אָסִיר. אֲמַר לֵיהּ לְעַקְלִין אֲנָא בָּעֵי הַלֵּב יוֹדֵעַ אִם לְעַקֵּל אִם לְעָקְלָקְלוֹת.

הלכה ב

משנה: שָׂדֶה שֶׁנִּתְקַוְּצָה תִּיזָּרַע לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. שֶׁנִּיטַּייְבָה אוֹ שֶׁנִּידַּייְרָה לֹא תִיזָּרַע לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. שָׂדֶה שֶׁנִּטַּייְבָה. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים אֵין אוֹכְלִין פֵּירוֹתֶיהָ בַּשְּׁבִיעִית. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים אוֹכְלִין. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים אֵין אוֹכְלִין פֵּירוֹת שְׁבִיעִית בְּטוֹבָה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים בְּטוֹבָה וְשֶׁלֹּא בְטוֹבָה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר חִילּוּף הַדְּבָרִים זֶה מִקּוּלֵי בֵּית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל.

הלכה: שָׂדֶה שֶׁנִּיקְווּצָה כוי. תַּמָּן אָמְרִין בְּשֶׁנִּיטְּלוּ קוֹצֶיהָ. וְרַבָּנִין דְּהָכָא אָמְרִין מִשֶּׁחָרַשׁ. עַל דַּעְתֵּיהוּ דְּרַבָּנִין דְּהָכָא אֲי זֶהוּ הַטַּייוּב כָּל הָעָם חוֹרְשִׁין פַּעַם אַחַת וְהוּא חוֹרֵשׁ שְׁנֵי פְעָמִים. וְכָא כֵן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן תַּמָּן אֵין הַמַּלְכוּת אוֹנֶסֶת. בְּרַם הָכָא הַמַּלְכוּת אוֹנֶסֶת.

בְּרֹאשׁוֹנָה כְּשֶׁהָיְתָה הַמַּלְכוּת אוֹנֶסֶת. הוֹרֵי רִבִּי יַנַּאי שֶׁיְּהוּ חוֹרְשִׁים חֲרִישָׁה רִאשׁוֹנָה. חַד מְשֻׁמָּד הֲוָה אִיעֲבַר חִמְתּוֹן רַמְיִין קוֹבְעָתָה. אֲמַר לוֹן הַאסְטוּ שָׂרָא לְכוֹן מִירְדִי. שָׂרָא לְכוֹן רַמְיִין קוֹבְעָתָה.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי קוֹמֵי רִבִּי אַבָּהוּ לָא כֵן אָמַר רִבִּי זְעִירָא וְרִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק נִמְנוּ בַּעֲלִיַּית בֵּית לְבָזָה בְּלוֹד. עַל כָּל הַתּוֹרָה מְנַיִין אִם יֹאמַר גּוֹי לְיִשְׂרָאֵל לַעֲבוֹר עַל אַחַת מִכָּל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה חוּץ מֵעֲבוֹדָה זָרָה וְגִילּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים יַעֲבוֹר וְלֹא יֵהָרֵג. הָדָא דְתֵימַר בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ. אֲבָל בְּרַבִּים אֲפִילּוּ מִצְוָה קַלָּה לֹא יִשְׁמַע לוֹ. כְּגוֹן לוּלְיָינוּס וּפַפּוֹס אֲחִיו שֶׁנָּתְנוּ לָהֶן מַיִם בִּכְלֵי זְכוּכִית צְבוּעָה וְלֹא קִיבְּלוּ מֵהֶן. אָמַר לֹא מִתְכַּוֵון מְשַׁמַּדְתְּכוֹן וְלָא אִתְכַּוֵון אֶלָּא מִיגְבֵּי אַרְנוֹנִין. כַּמָּה הֵן רַבִּים. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין אָמְרִין עֲשָׂרָה דְכְתִיב וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

רִבִּי אֲבוּנָא זְעִירָא חַמְנוּנֵיהּ פָּרֵי חוֹרֵי חַמְרָא בְּשׁוּבְתָא. רִבִּי יוֹנָה וְרִבִּי יוֹסֵה הוֹרוּן מֵפֵי לְאֶרְסְקִינֶס בְּשׁוּבְתָא. אָמַר רִבִּי מָנָא קְשִׁיתֵיהּ קוֹמֵי רִבִּי יוֹנָה אַבָּא לֹא כֵן אָמַר רִבִּי זְעִירָא רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק נִמְנוּ בַּעֲלִיַּית בֵּית לְבָזָה בְּלוֹד. עַל כָּל הַתּוֹרָה מְנַיִין אִם יֹאמַר גּוֹי לְיִשְׂרָאֵל לַעֲבוֹר עַל אַחַת מִכָּל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה חוּץ מִן הָעֲבוֹדָה זָרָה וְגִילּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים יַעֲבוֹר וְלֹא יֵהָרֵג. הָדָא דְתֵימַר בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ. אֲבָל בְּרַבִּים אֲפִילּוּ מִצְוָה קַלָּה לֹא יִשְׁמַע לוֹ. כְּגוֹן לוּלְיָינוּס וּפַפּוֹס אֲחִיו שֶׁנָּתְנוּ לָהֶן מַיִם בִּכְלֵי זְכוּכִית צְבוּעָה וְלֹא קִיבְּלוּ מֵהֶן. אָמַר לֹא אִתְכַּוֵון מְשַׁמַּדְתּוֹן וְלֹא אִתְכַּוֵון אֶלָּא מֵיכוֹל פִּיתָא חֲמִימָא. כַּמָּה הֵן רַבִּים. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין אָמְרִין עֲשָׂרָה דְכְתִיב וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

רִבִּי אֲבוּנָא בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי אִימִּי גּוֹיִם מַהוּ שֶׁיְּהוּ מְצוּוִין עַל קִידּוּשׁ הַשֵּׁם. אָמַר לֵיהּ וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל מְצוּוִין עַל קִידּוּשׁ הַשֵּׁם וְאֵין הַגּוֹיִם מְצוּוִין עַל קִידּוּשׁ הַשֵּׁם. רִבִּי נָסָא בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר שָׁמַע לָהּ מִן הָדָא. לְדָבָר הַזֶּה יִסְלַח יי לְעַבְדֶּךָ וגו'. יִשְׂרָאֵל מְצוּוִין עַל קִידּוּשׁ הַשֵּׁם וְאֵין הַגּוֹיִם מְצוּוִין עַל קִידּוּשׁ הַשֵּׁם.

רִבִּי אַבָּא בַּר זְמִינָא הֲוָה מְחַייֵט גַּבֵּי חַד אַרַמָּאי בְּרוֹמֵי. אַייְתֵי לֵיהּ בָּשָׂר דִּנְבֵילָה אֲמַר לֵיהּ אָכוֹל. אֲמַר לֵיהּ לֵינָא אֲכִיל. אֲמַר לֵיהּ אָכוֹל דִּלְכֵן אֲנָא קְטִילְנָא לָךְ. אֲמַר לֵיהּ אִין בְּעִית מִיקְטַל קְטוֹל דַּאֲנָא לֵינָא מֵיכַל בָּשָׂר דִּנְבֵילָה. אֲמַר לֵיהּ מָהֵן מוֹדַע לָךְ דְּאִילּוּ אֲכָלְתָּ הֲוֵינָא

קְטִיל לָךְ. אוֹ יְהוּדַיי יְהוּדַיי אוֹ אֲרַמָּאי אֲרַמָּאי. אָמַר רִבִּי מָנָא אִילּוּ הֲוָה רִבִּי אַבָּא בַּר זְמִינָא שָׁמַע מִילֵּיהוֹן דְּרַבָּנִין מֵיכַל הֲוָה.

טְיָיבָהּ וּמֵת בְּנוֹ מַהוּ שֶׁיְּהֵא מוּתָּר לְזוֹרְעָהּ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא רִבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵה בֵּי רִבִּי חֲנִינָה טְיָיבָהּ וּמֵת בְּנוֹ מוּתָּר לְזוֹרְעָהּ. טְיָיבָהּ וּמְכָרָהּ אָסוּר לְזוֹרְעָהּ. עָבַר וּזְרָעָהּ מוּתָּר שֶׁלֹּא גָזְרוּ אֶלָּא עַל הַגֶּדֶר שֶׁהוּא יָכוֹל לַעֲמוֹד בּוֹ.

טְייוּב בְּזְמַן זֶה מַהוּ. רִבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימַר שָׁרֵי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה וְלֹא שְׁמִיעַ רִבִּי יִרְמְיָה שֶׁהוּא לוֹקֶה. לֹא שְׁמִיעַ שֶׁהוּא פָּסוּל מִן הָעֵידוּת. חָזַר וְאָמַר אֵין דְּהוּא שְׁמִיעַ אֶלָּא כְּאֵינַשׁ דְּשָׁמַע מִילָּה וּמַקְשֵׁי עֲלָהּ. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה אִתְתָּבַת קוֹמֵי רִבִּי יִרְמְיָה דְּאָמַר וְכִי אֵין זֶה בֵּית דִּין עָמַד וּבִיטֵּל. חֵילֵיהּ דְּרִבִּי יִרְמְיָה מִן הָדָא. בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּאת לְהַדְלִיק מִן הַכֹּהֶנֶת טוֹבֶלֶת אֶת הַפִּתְּילָה שָׁמָּן שְׂרֵיפָה וּמַדְלֶקֶת. רִבִּי חוּנָה בְשֵׁם דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי שְׁעַת מִשְׁלַחַת זְאֵיבִים הָיְתָה וְלֹא עָמַד בֵּית דִּין וּבִיטֵּל. כְּמַה דְתֵימַר תַּמָּן לֹא עָמַד בֵּית דִּין וּבִיטֵּל וָכָא לֹא עָמַד בֵּית דִּין וּבִיטֵּל.

וְדִכְוָותָהּ מֵאֵימָתַי אָדָם זָכָה בְּפֵירוֹתָיו בִּשְׁבִיעִית. רִבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימַר מִשֶּׁיִּתְּנֵם לְתוֹךְ כֵּלָיו. רִבִּי יוֹסֵי סָבַר מֵימַר מֵאֲפִילּוּ נְתָנָם לְתוֹךְ כֵּלָיו לֹא זָכָה בָּהֶן דְּהוּא סָבַר דְּאִינּוּן דִּידֵיהּ. וְלֵית אִינּוּן דִּידֵיהּ. כְּהָדָא רִבִּי טַרְפוֹן יָרַד לֶאֱכֹל קְצִיעוֹת מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא בְטוֹבָה כְּבֵית שַׁמַּי. חֲמוּנֵיהּ סַנְטִירָיָה וְשׁוּרוֹן חַבְטוֹן עָלוֹי. כַּד חֲמָא גַּרְמֵיהּ בְּסַכָּנָה. אָמַר לוֹן בְּחַייֵכוֹן אָמְרִין גַּו בֵּיתֵייהּ דְּטַרְפוֹן עַתְּדִין לֵיהּ תַּכְרִיכִין. כַּד שְׁמָעוֹן כֵּן אִישְׁתַּטְחוֹן עַל אַפֵּיהוֹן אָמְרִין לֵיהּ רִבִּי שָׁרֵי לָן. אָמַר לוֹן יֵיתֵי עָלַי עַל כָּל חוֹטֶר וְחוֹטֶר דַּהֲוָה נְחִית עָלַי. הֲוִינָא שָׁרֵי לְכוֹן עַל קַדְמֵייָא. בְּאֵילֵּין תַּרְתֵּין מֵילַּייָא נָהֲג רִבִּי טַרְפוֹן כְּבֵית שַׁמַּאי וּסְכִין. בְּהָדָא וּבְקַרְיַת שְׁמַע. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה בֶּן גַּמְלִיאֵל כָּל יָמָיו שֶׁל רִבִּי טַרְפוֹן הָיָה מִתְעַנֶּה עַל הַדָּבָר הַזֶּה וְאוֹמֵר אִי לִי שֶׁנִּתְכַּבַּדְתִּי בְכִתְרָהּ שֶׁל תּוֹרָה.

הלכה ג

משנה: חוֹכְרִים נִירִין מִן הַגּוֹיִם בַּשְּׁבִיעִית אֲבָל לֹא מִיִּשְׂרָאֵל. וּמְחַזְּקִין יְדֵי גּוֹיִם בַּשְּׁבִיעִית. אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל. וְשׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָן מִפְּנֵי דַרְכֵי שָׁלוֹם.

הלכה: חוֹכְרִים נִירִין כוי. רִבִּי חִייָה רִבִּי אִימִּי חַד אָמַר חֲרוֹשׁ בָּהּ טָבוּת וַאֲנָא נְסִיב לָהּ מִינָךְ בָּתַר שְׁמִיטְתָא. וְחָרְנָה אָמַר אַיֵּשׁר. מָאן דְּאָמַר חֲרוֹשׁ בָּהּ טָבָאוּת וַאֲנָא נֵסַב לָהּ מִינָךְ בָּתַר שְׁמִיטְתָא. מַהוּ שׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָן אַיֵּשׁר. מָאן דְּאָמַר אַיֵּשׁר מַהוּ שׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָן בִּשְׁלוֹם יִשְׂרָאֵל שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם.

דֵּלְמָא רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא וְרִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן. עָבְרוּן עַל חַד מֵחוֹרְשֵׁי שְׁבִיעִיּוֹת. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן אַיֵּשׁר. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא לֹא כֵן אִילְפָן רִבִּי וְלֹא

אָמְרוּ הָעוֹבְרִים מִכָּאן שֶׁאָסוּר לוֹמַר לְחוֹרְשֵׁי שְׁבִיעִיּוֹת אַיַּשֵּׁר. אָמַר לֵיהּ לְקָרוֹת אַתְּ יוֹדֵעַ. לְדָרוֹשׁ אֵי אַתָּה יוֹדֵעַ. וְלֹא אָמְרוּ הָעוֹבְרִים אֶלּוּ אוּמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁהֵן עוֹבְרִין מִן הָעוֹלָם וְלֹא אָמְרוּ לְיִשְׂרָאֵל בִּרְכַת יי עֲלֵיכֶם מַה יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִין לָהֶם בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יי. לֹא דַיֵּיכֶם כָּל הַבְּרָכוֹת הַבָּאוֹת לָעוֹלָם בִּשְׁבִילֵינוּ וְאֵין אַתֶּם אוֹמְרִים לָנוּ בּוֹאוּ וּטְלוּ לָכֶם מִן הַבְּרָכוֹת הַלָּלוּ וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁאַתֶּם מְגַלְגְּלִין עָלֵינוּ פִּיסִים וְזִימְיוֹת גּוּלְגֶּלְיוֹת וְאַרְנוֹנְיוֹת.
הוֹרֵי רִבִּי אִמִּי לְרִדּוֹת עִמּוֹ אָסוּר.

הלכה ד

משנה: הַמְּיַדֵּל בַּזַּיִתִּים בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים יִגּוֹם. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים יְשָׁרֵשׁ. וּמוֹדִים בְּמַחֲלִיק עַד שֶׁיִּגּוֹם. וְאֵי זֶהוּ הַמְּיַדֵּל אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם. הַמַּחֲלִיק שְׁלֹשָׁה זֶה בְצַד זֶה. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ. אֲבָל מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵירוֹ אַף הַמַּחֲלִיק יְשָׁרֵשׁ. הַמַּבְקִיעַ בַּזַּיִתִּים לֹא יְחַפֶּה בֶּעָפָר. אֲבָל מְכַסֶּה בַּאֲבָנִים אוֹ בְקַשׁ. הַקּוֹצֵץ קוֹרַת שִׁקְמָה לֹא יְחַפֶּה בֶּעָפָר. אֲבָל מְכַסֶּה בַּאֲבָנִים אוֹ בְקַשׁ. אֵין קוֹצְצִין בְּתוּלַת שִׁקְמָה בַּשְּׁבִיעִית. מִפְּנֵי שֶׁהִיא עֲבוֹדָה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כְּדַרְכָּהּ אָסוּר. אֶלָּא אוֹ מַגְבִּיעַ עֲשָׂרָה טְפָחִים אוֹ גּוֹמֵם מֵעִם הָאָרֶץ.

הלכה: הַמְּיַדֵּל בַּזַּיִתִּים כוי. מַהוּ הַמְּיַדֵּל נוֹטֵל אֶחָד וּמֵנִיחַ שְׁנַיִם. אוֹ נוֹטֵל שְׁנַיִם וּמֵנִיחַ אֶחָד. תַּנֵּי דְבֵית רִבִּי נוֹטֵל אֶחָד וּמֵנִיחַ שְׁנַיִם. וְהָא תַנִּינָן הַמַּחֲלִיק בִּנְפָנִים שְׁלֹשָׁה זֶה בְצַד זֶה. הָא מֵידַל נוֹטֵל שְׁנַיִם וּמֵנִיחַ אֶחָד. אָמַר רִבִּי יוֹנָה מַתְנִיתָא בְּמֵידַל מִכְּבָר כַּתְּחִילָּה. וּמַה דְתַנֵּיי דְבֵית רִבִּי בְּמֵידַל מִכְּבָר.
אֵין מַצִּיתִין אֶת הָאוֹר בְּאִישׁוֹת קָנִים מִפְּנֵי שֶׁהִיא עֲבוֹדָה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מַתִּיר. וְכֵן הָיָה רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר נוֹטְעִין אִילָן סָרָק בַּשְּׁבִיעִית. וְאֵין מְלַמְּדִין אֶת הַפָּרָה לַחֲרוֹשׁ אֶלָּא בְּחוֹלוֹת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אֲפִילּוּ בְתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵירוֹ מוּתָּר. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִסְמוֹךְ אֶת הַמַּעֲנָה.
תַּנֵּי אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר מְבַדִּין בְּחֲרָשִׁים וְגוֹמֵם הָאָרֶץ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקּוֹץ בְּקַרְדּוֹם. אֵין בּוֹדְקִין אֶת הַזְּרָעִים בָּאֲדָמָה בָּעֲצִיץ אֲבָל בּוֹדְקִין אוֹתוֹ בִּגְלָלִים בָּעֲצִיץ. וְשׁוֹרִין אוֹתָן בַּשְּׁבִיעִית לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית וּמְקַיְּמִין אֶת הָאִלּוּוִי בְּרֹאשׁ הַגַּג וְלֹא מַשְׁקִין אוֹתָן. אֵין תּוֹלִין תּוֹבִין בְּתְאֵינָה. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה מַייְתֵי יִיחוּר דִּתְאֵינָה שְׁטַר וְתָלֵי בָהּ וְאָמַר לָהּ הָדָא עֲבָדָה וְאַתְּ לַיִת אַתְּ עֲבָדָה. וְלֹא כֵן תַּנֵּי אֵילָן שֶׁהוּא מְנַבֵּל פֵּירוֹתָיו סוֹקְרִין אוֹתוֹ בְּסִיקְרָא וּמַטְעִינִין אוֹתוֹ אֲבָנִים וּמְבַהֲתִין לֵיהּ דְּיַעֲבִיד. אָמְרֵי תַּמָּן דְּלָא יַתִּיר פֵּירוֹתָיו. בְּרַם הָכָא דְּיַעֲבִיד כַּתְּחִילָּה. אֵין מַרְכִּיבִין דְּקָלִים מִפְּנֵי שֶׁהִיא עֲבוֹדָה. שֶׁלֹּא תֹאמַר הוֹאִיל וְהוּא רוֹבֵהּ שָׁרֵי הוּא. לְפוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימַר אָסוּר.
מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד תִּשְׁעָה הִיא מַתְנִיתָה.

הלכה ה

משנה: הַמְזַנֵּב בַּגְּפָנִים וְהַקּוֹצֵץ בַּקָּנִים רִבִּי יוֹסֵי הַגָּלִילִי אוֹמֵר יַרְחִיק טָפַח וְרִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר קוֹצֵץ כְּדַרְכּוֹ בְּקָרְדּוֹם בְּמַגָּל וּבְמְגֵירָה וּבְכָל מַה שֶּׁיִּרְצֶה. אֵילָן שֶׁנִּפְשַׁח קוֹשְׁרִין אוֹתוֹ בַּשְּׁבִיעִית. לֹא שֶׁיַּעֲלֶה אֶלָּא שֶׁלֹּא יוֹסִיף.

הלכה: הַמַּבְקִיעַ בַּזַּיִת כו'. תַּנֵּי הַקּוֹצֵץ בַּקָּנִים רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְקוֹץ יִתּוֹק. לְתוֹק יִקּוֹץ. וּמַגְבִּיהַּ טָפַח וְקוֹצֵץ. הַקּוֹצֵץ בַּקּוֹרוֹת לֹא יְהֵא מַחֲלִיק וּמַדְרִיג מַדְרִיג וּמַחֲלִיק. אֶלָּא מִתְכַּוְּוִין שֶׁתְּהֵא קוֹצַצְתָּן שָׁוָה. תַּנֵּי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהַחֲלִיק יַדְרִיג. לְדָרֹג יַחֲלִיק וְגוֹמֵם עִם הָאָרֶץ. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקּוֹץ בְּקוֹרְדּוֹם.

רִבִּי יוֹסֵי הַגָּלִילִי כְּבֵית שַׁמַּי. וְרִבִּי עֲקִיבָה כְּבֵית הִלֵּל. וְכֵן אֲתִינָן מַתְנֵי רִבִּי יוֹסֵי הַגָּלִילִי כְּבֵית שַׁמַּי וְרִבִּי עֲקִיבָה כְּבֵית הִלֵּל. אֶלָּא רִבִּי יוֹסֵי הַגָּלִילִי חָשַׁשׁ לַעֲבוֹדַת הָאָרֶץ.

הלכה ו

משנה: מֵאֵימָתַי אוֹכְלִין פֵּירוֹת הָאִילָן בַּשְּׁבִיעִית. הַפַּגִּים מִשֶּׁהִזְרִיחוּ אוֹכֶל בָּהֶן פִּיתּוֹ בַּשָּׁדֶה. בִּיחִילוּ כּוֹנֵס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְכֵן כְּיוֹצֵא בָּהֶן בִּשְׁאָר שְׁנֵי שְׁבוּעַ חַיָּיבִין בְּמַעְשְׂרוֹת. הַבּוֹסֶר מִשֶּׁהֵבִיא מַיִם אוֹכֶל בּוֹ פִּיתּוֹ בַּשָּׂדֶה הִבְאִישׁ כּוֹנֵס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכֵן כְּיוֹצֵא בּוֹ בִּשְׁאָר שְׁנֵי שְׁבוּעַ חַיָּיבִין בְּמַעְשְׂרוֹת.

הלכה: הַמְזַנֵּב בַּגְּפָנִים כו'. מַהוּ בִּיחִילוּ רִבִּי חִייָא בַּר בָּא אָמַר חַיָּיתָה כְּמַה דְתֵימַר וְגַם נַפְשָׁם בָּחֲלָה בִי.

כְּתִיב וְלִבְהֶמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ תִּהְיֶה כָל תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל. רִבִּי חִייָא בַּר בָּא אָמַר שְׁתֵּי תְּבוּאוֹת אַחַת מִן הַבַּיִת וְאַחַת מִן הַשָּׂדֶה וּכְתִיב מִן הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ.

רִבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה בָּעֵי פַּגִּין מַהוּ לַעֲשׂוֹת מֵהֶן מָלוּגְמָא מֵאַחַר שֶׁהוּא אוֹכֶל בָּהֶן פִּיתּוֹ בַּשָּׂדֶה יְהֵא אָסוּר. אוֹ מֵאַחַר שֶׁהוּא מַכְנִיסָן לְתוֹךְ הַבַּיִת יְהֵא מוּתָּר.

תַּמָּן תַּנִּינָן הַפַּגִּין וְהַבּוֹסֶר רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר מִטַּמֵּא טוּמְאַת אוֹכְלִין. רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר מְשֻׁיָּבוֹאוּ לְעוֹנַת הַמַּעְשְׂרוֹת. תַּנֵּי כָּאן מִיָּד וְלֵית כָּאן מִיָּד. רִבִּי חֲנַנְיָה בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּפַגֵּי תְאֵינִים הִיא מַתְנִיתָא הָא בִשְׁאָר כָּל הַפַּגִּין אֵינָן מִטַּמְּאִין טוּמְאַת אוֹכְלִין עַד שֶׁיְּבוֹאוּ לְעוֹנַת הַמַּעְשְׂרוֹת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה מַתְנִיתִין אָמְרָה כֵן הַפַּגִּין מִשֶּׁיַּזְרִיחוּ אוֹכֶל בָּהֶן פִּיתּוֹ בַּשָּׂדֶה. רִבִּי פְּדָת בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן הַכֹּל מוֹדִין בַּשְּׁבִיעִית. הַכֹּל מוֹדִין חֲבֵרַיָּיא אָמְרִין שֶׁאֵינָן מִטַּמְּאִין טוּמְאַת אוֹכְלִין.

הַקּוּר כְּעֵץ לְכָל דָּבָר אֶלָּא שֶׁהוּא נִלְקָח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר וְכַפּוֹנְיוֹת לְאוֹכְלִין נִפְטָרוֹת מִן הַמַּעְשְׂרוֹת. דָּרַשׁ רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְּבֵית מִדְרְשָׁא הַקּוּר אֵין קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עָלָיו. וְרִבִּי יוֹסֵה מְפַקְּדִין עַל שׁוֹאֲלַיָּיה וְאָמְרִין לוֹן מִן לְכוֹן מֵימַר כֵּן. וַהֲווֹן אָמְרִין הוּא אָמַר לָן

רִבִּי יוֹסֵה מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רִבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי וּמְסַיְּיעָה לָן דְּתַנֵּי הַמַּגִּין שֶׁל שְׁבִיעִית אֵין שׁוֹלְקִין אוֹתָן וּבְמָסוְּיפוֹת מוּתָּר מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְלָאכְתָּן.
מֵאֵימָתַי אוֹכְלִין פֵּירוֹת כּוּ'. קוּר וּכְפָנִיּוֹת הֲרֵי הֵן כְּעֵץ וְכֵן אָנוּ אוֹמְרִים וְעֵץ אָסוּר לְשׁוֹלְקוֹ אֶלָּא בְּגִין דִּקְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עָלָיו לְפוּם כֵּן צָרִךְ מֵימַר אָסוּר.
הַבּוֹסֶר מִשֶּׁהֶבִיא מַיִם כּוּ'. גַּבֵּי בוֹסֶר מַה אִית לָךְ אָמַר. אָמַר רִבִּי אָבוּן שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הַקִּיהוֹת אוֹכְלוֹת אוֹתוֹ.

הלכה ז

משנה: זֵיתִים שֶׁהִכְנִיסוּ רְבִיעִית לִסְאָה פּוֹטֵר וְאוֹכֵל בַּשָּׂדֶה. הִכְנִיסוּ חֲצִי לוֹג כּוֹתֵשׁ וְסָךְ בַּשָּׂדֶה. הִכְנִיסוּ שְׁלִישׁ כּוֹתֵשׁ בַּשָּׂדֶה וְכוֹנֵס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְכֵן כְּיוֹצֵא בָהֶן בִּשְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ חַיָּיבִין בְּמַעְשְׂרוֹת. וּשְׁאָר כָּל פֵּירוֹת הָאילָן כְּעוֹנָתָן לְמַעֲשְׂרוֹת כָּךְ עוֹנָתָן לַשְּׁבִיעִית.
הלכה: זֵיתִים שֶׁהִכְנִיסוּ רְבִיעִית לִסְאָה כּוּ'. מַהוּ שְׁלִישׁ לוֹג. מַתְנִיתָא שֶׁהֵן עוֹשִׂין שְׁלֹשֶׁת לוּגִין לִסְאָה.
כְּתִיב כִּי יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם וְגוֹמֵר. מַה הִיא קֹדֶשׁ אַף תְּבוּאָתָהּ קֹדֶשׁ.
רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה מְנַשֵּׁק לְכִיפְתָא דְּעַכּוֹ וְאָמַר עַד כֹּה הִיא אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. רִבִּי זְעִירָא עָבַר יוֹרְדָנָא בְּמָנוֹי. רִבִּי חִייָה בַּר אַבָּא מִתְעַגֵּל בַּהֲדָה אֵילִיסִיס דְּטִיבֶּרְיָא. רִבִּי חִייָה רוֹבָה מַתְקַל כִּיפֵּי. רִבִּי חֲנַנְיָה מַתְקַל גּוּשַׁיָּיא לְקַיָּים מַה שֶׁנֶּאֱמַר כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבָנֶיהָ וְאֶת עֲפָרָהּ יְחוֹנֵנוּ.

הלכה ח

משנה: מֵאֵימָתַי אֵין קוֹצְצִין אֶת הָאִילָן בַּשְּׁבִיעִית בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים כָּל הָאִילָן מְשֶׁיּוֹצִיא. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים הֶחָרוּבִים מְשֶׁיְּשַׁלְשְׁלוּ וְהַגְּפָנִים מְשֶׁיַּגְרְעוּ וְהַזֵּיתִים מְשֶׁיְּנִיצוּ וּשְׁאָר כָּל הָאִילָן מְשֶׁיּוֹצִיא. וְכָל הָאִילָן כֵּיוָן שֶׁבָּא לְעוֹנַת הַמַּעְשְׂרוֹת מוּתָּר לְקוֹצְצוֹ. וְכַמָּה יְהֵא בְזֵית וְלֹא יְקוֹצֶנּוּ רוֹבַע רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַכֹּל לְפִי הַזֵּית.
הלכה: מֵאֵימָתַי אֵין קוֹצְצִין כּוּ'. תַּנָּא רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא חֲרוּבִין שֶׁילְשׁוּלָן הוּא חֲנָטָן. גְּפָנִים מְשֶׁיַּגְרִיעוּ. אָמַר רִבִּי יוֹנָה מְשֶׁיְּזִלְחוּ מַיִם. כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר כִּי יִגָּרַע נִטְפֵי מַיִם יְזוּקוּ מָטָר לְאֵידוֹ. זֵיתִים מְשֶׁיְּנִיצוּ. אָמַר רִבִּי יוֹנָה מְשֶׁהִכְנִיסוּ רוֹבַע. מַה רוֹבַע נֵץ אוֹ רוֹבַע זֵיתִים. אָמַר רִבִּי יוֹנָה לְאֵי דוּ נֵץ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה רוֹבַע זֵתִים.
אָמַר רִבִּי יוֹנָה כְּתִיב כִּי יֹשֵׁל זֵיתֶיךָ. חַד לִתְלַת מֵאָה וְאַרְבָּעִין קַיָּים בָּהּ. אָמַר רִבִּי יוֹנָה כְּתִיב כִּי עֵץ נָשָׂא פִּרְיוֹ מַגִּיד שֶׁלֹּא נָשָׂא פִּירְיוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּתְאֵינָה וְגֶפֶן נָתְנוּ חֵילָם מַגִּיד שֶׁלֹּא נָתְנוּ חֵילָם בָּעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר רִבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רִבִּי חָמָא בַּר חֲנִינָא הַמֵּת בְּשֶׁבַע שְׁנֵי גוֹג אֵין לוֹ חֵלֶק לְעָתִיד לָבוֹא סִימָנָא דְּאָכַל פְּרוֹטָגַמְיָא אָכִיל מַשְׁתּוּתְא. שָׁמַע רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר וְיֵאוּת עַד כְּדוֹן אִית תְּתוּבָה לְעָלְמָא דְּאָתֵי. רִבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רִבִּי חִייָה בַּר אַשִׁי עֲתִידִין הֵן חֲבֵירִין לְהִתְייַגֵּעַ מִבָּתֵּי כְנֵיסִיּוֹת לְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת מַה טַּעֲמָא יְלִכוּ מֵחַיִל אֶל חַיִל יֵרָאֶה אֵל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן עַד יֵרָאֶה אֵל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן.

רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין אָמְרִין קְטַנֵּי גוֹיִם וְחַיָּילוֹתָיו שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר לֹא חַיִין וְלֹא נִידּוֹנִין וַעֲלֵיהֶן הוּא אוֹמֵר וְיִשְׁנוּ שְׁנַת עוֹלָם וְלֹא יָקִיצוּ. מֵאִימָתַי קְטַנֵּי יִשְׂרָאֵל חַיִין רִבִּי חִייָא רוֹבָה וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בְּרִבִּי חַד אָמַר מִשֶּׁיְּוַוְלְדוּ. וְחַד אָמַר מִשֶּׁיְּדַבְּרוּ. מָאן דְּאָמַר מִשֶּׁיְּוַוְלְדוּ יָבוֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה. וּמָאן דְּאָמַר מִשֶּׁיְּדַבְּרוּ זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסוּפַּר לַיי לַדּוֹר. תַּנֵּי בְּשֵׁם רִבִּי מֵאִיר מִשֶּׁהוּא יוֹדֵעַ לַעֲנוֹת אָמֵן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מַה טַּעֲמָא פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבוֹא גוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֱמוּנִים. תַּמָּן אָמְרִי מִשֶּׁיִּמּוֹלוּ נָשָׂאתִי אֵימֶיךָ אָפוּנָה. וְרַבָּנִין דְּהָכָא אָמְרִין מִשֶּׁיְּוַוְלְדוּ וּלְצִיּוֹן יֵאָמֵר אִישׁ אִישׁ יוּלַד בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנֶיהָ עֶלְיוֹן. רִבִּי לָעְזָר אָמַר אֲפִילּוּ נְפָלִים מַה טַּעֲמָא וּנְצוּרֵי יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב. וּנְצִירֵי יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב.

פרק ה

הלכה א

משנה: בְּנוֹת שׁוּחַ שְׁבִיעִית שֶׁלָּהֶן שְׁנִיָּה שֶׁהֵן עוֹשׂוֹת לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הַפֶּרְסָאוֹת שְׁבִיעִית שֶׁלָּהֶן מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית שֶׁהֵן עוֹשׂוֹת לִשְׁתֵּי שָׁנִים אָמְרוּ לוֹ לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּנוֹת שׁוּחַ.

הלכה: בְּנוֹת שׁוּחַ כוי. מַהוּ בְּנוֹת שׁוּחַ פִּיטִירְיָה. מַה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה הֵן עוֹשׂוֹת אוֹ אַחַת לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים. בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה הֵן עוֹשׂוֹת אֶלָּא שֶׁאֵין פֵּירוֹתֵיהֶן מְגַמְּרִין אֶלָּא לְאַחַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים. כֵּיצַד הוּא יוֹדֵעַ. רִבִּי יוֹנָה אָמַר מִשֶּׁיְּקַשֵּׁר עָלָיו חוּט. תַּנֵּי שְׁמוּאֵל תּוֹלֵב בָּהֶן קִיסְמִין. תַּנֵּי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אֵילָן שֶׁחָנַט קוֹדֶם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר. לְאַחַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט מִתְעַשֵּׂר לְבָא. תַּנֵּי אָמַר רִבִּי נְחֶמְיָה בְּמַה דְבָרִים אֲמוּרִים בְּאֵילָן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה שְׁתֵּי גְרָנוֹת בַּשָּׁנָה. אֲבָל בְּאֵילָן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה גוֹרֶן אֶחָד בַּשָּׁנָה כְּגוֹן זֵתִים וּתְמָרִים וְחָרוּבִין אַף עַל פִּי שֶׁחָנְטוּ קוֹדֶם לְזְמַן הַזֶּה הֲרֵי הֵן כִּלְעָתִיד לָבוֹא. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן נָהֲגוּ בְּחָרוּבִין כְּרִבִּי נְחֶמְיָה. מוֹתִיב רִבִּי שִׁמְעוֹן קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן וְהָא תַנִּינָן בְּנוֹת שׁוּחַ שְׁבִיעִית שֶׁלָּהֶן שְׁנִיָּה שֶׁהֵן עוֹשׂוֹת לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים. עַל דַּעְתָּךְ מַה שֶּׁעָשׂוּ בַּשְּׁבִיעִית יְהוּ שְׁבִיעִית וְהוּא מְקַבֵּל מִינֵיהּ. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר כַּהֲנָא וְתַמְיָה אֲנָא אֵיךְ הֲוָה מוֹתִיב רִבִּי שִׁמְעוֹן קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן וְהוּא מְקַבֵּל מִינֵיהּ אֲנָא אָמַר חָרוּבִין וְאַתְּ אָמַר בְּנוֹת

שׁוּחַ. אֲנָא אָמַר מִנְהָג וְאַתְּ אָמַר הֲלָכָה. אָמַר אֲנָא רִבִּי נְחֶמְיָה וְאַתְּ אָמַר רַבָּנִין. אֶלָּא הִיא חָרוּבִין הִיא בְּנוֹת שׁוּחַ. הִיא מִנְהָג הִיא הֲלָכָה. הִיא רִבִּי נְחֶמְיָה הִיא רַבָּנִין.

תַּמָּן אָמְרִין אִילֶן שֶׁחָנַט קוֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלְּעוֹלָם מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלְּעוֹלָם מִתְעַשֵּׂר לָבֹא. הָתִיב רִבִּי יוּדָן בַּר פְּלָיָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹנָה הֲרֵי חָרוּבִין הֲרֵי הֵן חוֹנְטִין קוֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל עוֹלָם וְהֵן מִתְעַשְּׂרִין לָבֹא. וְלָא שְׁמִיעַ דְּאָמַר רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא חָרוּבִין שִׁילְשׁוּלָן הוּא חֶנָּטָן.

אָמַר רִבִּי יַסָּא הֲבִיא שְׁלִישׁ קוֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל עוֹלָם מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל עוֹלָם מִתְעַשֵּׂר לָבֹא. הָתִיב רִבִּי זְעִירָא קוֹמֵי רִבִּי יַסָּא פְּעָמִים שֶׁהַשָּׁנִים מַאֲפִילוֹת וּתְמָרִים מַטִּילוֹת שְׂאוֹר לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל עוֹלָם וְהֵן מִתְעַשְּׂרוֹת לְשֶׁעָבַר. אָמַר רִבִּי זְעִירָא לֹא מִן דַּעְתֵּיהּ הֲוָה רִבִּי יַסָּא אָמַר הָדָא מֵילְתָא אֶלָּא מִן הָדָא דְּרִבִּי יוֹחָנָן דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. רִבִּי יַעֲקֹב בָּר אָחָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא הֲבִיא שְׁלִישׁ קוֹדֶם לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשְׁבָט מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר. לְאַחַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט מִתְעַשֵּׂר לָבֹא. אָמַר רִבִּי זְעִירָא וְיֵאוּת הֲרֵי אֶתְרוֹג עֲקָרָתָהּ חֶנָּטוֹ לֹא עֲקָרָתָהּ שְׁנָתוֹ וְכָאן עֲקָרָתָהּ שְׁנָתוֹ לֹא עֲקָרָתָהּ חֶנָּטוֹ.

רִבִּי בּוּן בַּר חִייָא בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא מַעֲתָּה שְׁלִישׁ הָרִאשׁוֹן לְשֶׁעָבַר וּשְׁלִישׁ הַשֵּׁינִי לָבֹא. אָמַר לֵיהּ שְׁלִישׁ הָרִאשׁוֹן קָשֶׁה לָבוֹא מִכֵּיוָן שֶׁהוּא בָּא מִיָּד הוּא גָדֵל. אָמַר רִבִּי בָּא בְּאָרִיס אוּמָּן יְלַף לָהּ רִבִּי זְעִירָא. שְׁמוּאֵל אָמַר שִׁיתִּין יוֹמִין שִׁיתָּה עֲלֵיי שִׁיתָּא יוֹמִין שִׁיתִּין עֲלֵיי. תַּנֵּי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מֵהוֹצָאַת עָלִין וְעַד הַפֹּגִין חֲמִשִּׁים יוֹם מִן הַפֹּגִין וְעַד הַשִּׁיתִּין הַנּוֹבְלוֹת חֲמִשִּׁים יוֹם מִן הַשִּׁיתִּין הַנּוֹבְלוֹת וְעַד הַתְּאֵנִים חֲמִשִּׁים. רִבִּי אוֹמֵר כּוּלְהֶן אַרְבָּעִים אַרְבָּעִים יוֹם. לְקֵט תְּאֵינָה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵימָתַי חֶנָּטָה אָמַר רִבִּי יוֹנָה מוֹנֶה מֵאָה יוֹמִין לְמַפְרֵיעַ אִם חָל לְתוֹכָן חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט וְהוּא יוֹדֵעַ אֵימָתַי חֶנָּטָה.

אָמְרוּ לוֹ וַהֲרֵי עִמָּךְ בְּטֵיבֵּרְיָא וְהֵן עוֹשׂוֹת לְשָׁנָה אַחַת. אָמַר לָהֶן וַהֲרֵי עִמָּכֶם בְּצִיפּוֹרִין וְהֵן עוֹשׂוֹת לִשְׁתֵּי שָׁנִים.

הלכה ב

משנה: הַטּוֹמֵן אֶת הַלּוּף בַּשְּׁבִיעִית רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר לֹא יִפְחוֹת מִסְּאָתַיִם עַד גּוֹבַהּ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים וְטֶפַח עָפָר עַל גַּבָּיו. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים לֹא יִפְחוֹת מֵאַרְבַּעַת קַבִּין עַד גּוֹבַהּ טֶפַח וְטֶפַח עָפָר עַל גַּבָּיו וְטוֹמְנוֹ בְּמָקוֹם דְּרִיסַת הָאָדָם. לוּף שֶׁעָבְרָה עָלָיו שְׁבִיעִית רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר אִם לָקְטוּ הָעֲנִיִּים אֶת עָלָיו לָקְטוּ וְאִם לָאו יַעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן עִם הָעֲנִיִּים. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר אִם לָקְטוּ הָעֲנִיִּים אֶת עָלָיו לָקְטוּ וְאִם לָאו אֵין לָעֲנִיִּים עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן. לוּף שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁנִּכְנַס לַשְּׁבִיעִית. וְכֵן בְּצָלִים הַקַּיְצוֹנִים וְכֵן פּוּאָה שֶׁל עִידִית בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים עוֹקְרִין אוֹתָן בְּמַאֲרוּפוֹת שֶׁל עֵץ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים בְּקַרְדּוּמוֹת שֶׁל מַתֶּכֶת. וּמוֹדִין בְּפוּאָה

שֶׁל צְלָעוֹת שֶׁעוֹקְרִין אוֹתָן בְּקַרְדּוּמוֹת שֶׁל מַתֶּכֶת. מֵאֵימָתַי מוּתָּר אָדָם לִיקַּח לוּף בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִיָּד. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים מִשֶּׁיִּרְבֶּה הֶחָדָשׁ.

הלכה: הַטּוֹמֵן אֶת הַלּוּף. עַד כְּדוֹן לוּף בְּצָלִים. אָמַר רִבִּי יוֹנָה הֵיא לוּף הֵיא בְּצָלִים. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה מִסְתַּבְּרָא בְּבָצָלִים אֲפִילּוּ פָּחוֹת מִיכֵּן מוּתָּר דְּאִינִין שָׁפִין.

לוּף שֶׁעָבְרָה עָלָיו שְׁבִיעִית כוי. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אַתְיָא דְּרִבִּי יוּדָה כְּרִבִּי לְעֶזֶר וּדְרִבִּי [יוֹסֵי] כְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. דְּתַנִּינָן תַּמָּן הָעֲנִיִּים אוֹכְלִין אַחַר הַבִּיעוּר אֲבָל לֹא עֲשִׁירִים דִּבְרֵי רִבִּי יוּדָה. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר אֶחָד עֲנִיִּים וְאֶחָד עֲשִׁירִים אוֹכְלִין אַחַר הַבִּיעוּר.

רִבִּי אִימִּי בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן מַתְנִיתָא עַד שֶׁלֹּא גָזְרוּ עַל הַסְּפִחִין. אָמַר לֵיהּ וְכִי בָּעֲלַייָה הָיִית. סָבַר רִבִּי אִימִּי [מֵימַר] אִיסּוּר סְפִחִין תּוֹרָה.

אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה בְּעָלֵי לוּף שׁוֹטָה הִיא מַתְנִיתָא. אַייתִי רַב הוֹשַׁעְיָה מַתְנִיתָא דְּבַר קַפָּרָא מִן דְּרוֹמָא וְתַנֵּי עָלֵי לוּף וְעָלֵי בְצָלִים. אִית לָךְ מֵימַר עָלֵי בְצָלִים הַשּׁוֹטִין. מִילְתֵיהּ דְּרִבִּי יִרְמְיָה אָמְרָה דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּיעוּר שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹךְ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ בִּיעוּר יֵשׁ לוֹ בִּיעוּר. מַה עָבַד לֵיהּ רִבִּי יִרְמְיָה פְּתַר לָהּ בְּשֶׁשִּׁקֵּף בָּעֲלִין.

רִבִּי יוֹסֵה פָּתַר לָהּ מַתְנִיתָא לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית. נָטְעוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁבִיעִית עֲשָׂה בֵיצִים לִפְנֵי שְׁבִיעִית וְדִיכְנוֹ בַּשְּׁבִיעִית עָקְרוֹ בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. אֵין תֵּימַר דִּיכּוּן כְּעִיקּוּר כּוּלּוֹ לָעֲנִיִּים. אֵין תֵּימַר אֵין דִּיכּוּן כְּעִיקָּר אֵין כּוּלּוֹ לָעֲנִיִּים. מְסָפֵק יַעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן עִם הָעֲנִיִּים.

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַר מַתְנִיתָא עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁבִיעִית. נָטְעוּ עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁבִיעִית וְעָשָׂה בֵיצָה בְּתַחִילַּת שְׁבִיעִית וְדִיכְנוֹ בַּשְּׁבִיעִית וְעָקְרוֹ בְּסוֹף שְׁבִיעִית. אֵין תֵּימַר דִּיכּוּן כְּעִיקּוּר כּוּלּוֹ לְבַעַל הַבַּיִת. אֵין תֵּימַר אֵין דִּיכּוּן כְּעִיקּוּר אֵין כּוּלּוֹ לְבַעַל הַבַּיִת לְפִיכָךְ אֵין לָעֲנִיִּים עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן.

עָשָׂה בָאָרֶץ שָׁלֹשׁ שָׁנִים נוֹתֵן לָעֲנִיִּים רוֹבַע. שְׁתֵּי שָׁנִים נוֹתֵן לָעֲנִיִּים שְׁלִישׁ שָׁנָה אַחַת נוֹתֵן לָעֲנִיִּים מֶחֱצָה. רִבִּי יוֹסֵה פָּתַר מַתְנִיתָא לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁבִיעִית. רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַר מַתְנִיתָא עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁבִיעִית.

לוּף שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית כוי. רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא אַף בִּשְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ כֵּן. וְהָא תַנֵּי הָיְתָה שְׁנִייָה נִכְנֶסֶת לַשְּׁלִישִׁית אֵינוֹ מְרַכְּנוֹ וְאֵינוֹ מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ מַיִם בִּשְׁבִיל שֶׁיְּהֵא מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. הָיְתָה שְׁלִישִׁית נִכְנֶסֶת לָרְבִיעִית מְרַכְּנוֹ וּמוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ מַיִם בִּשְׁבִיל שֶׁיְּהֵא מַעֲשֵׂר עָנִי. הָדָא אָמְרָה שֶׁדִּיכּוּן כְּעִיקּוּר. רִבִּי יוֹסֵי בְשֵׁם רִבִּי לָא תִיפְתָּר שֶׁעֲקָרָן עַד שֶׁלֹּא צִימְּחוּ. וְכֵן בְּצָלִים הַקַּיְצוֹנִים. קַטִינָאֵי. מוֹדִין בְּפוּאָה שֶׁל צִילְעוֹת פֵּיטְרָא. וְתַנֵּי עָלָהּ מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לַחֲרוֹשׁ יַחֲרוֹשׁ לְנַכֵּשׁ יְנַכֵּשׁ.

מֵאֵימָתַי מוּתָּר אָדָם לִיקַּח לוּף כּוי. מַה טַעֲמָא דְּרִבִּי יוּדָה גָּזְרוּ עַל הַלּוּף וְלֹא גָּזְרוּ עַל הַיֶּרֶק מֵעַתָּה אֲפִילּוּ בַּשְּׁבִיעִית יְהֵא מוּתָּר. בְּטָמוּן אֲנָן קַיְימִין שֶׁלֹּא יֵלֵךְ וְיָבִיא מִן הָאָסוּר וְיֹאמַר מִן הַטָּמוּן הֵבֵאתִי.

תַּנֵּי אָמַר רִבִּי יוּדָה מַעֲשֶׂה שֶׁהָיִינוּ בְעֵין כּוּשִׁין וְאָכַלְנוּ לוּף עַל פִּי רִבִּי טַרְפוֹן בְּמוֹצָאֵי הַחַג שֶׁל מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. אָמַר לוֹ רִבִּי יוֹסֵה עִמָּךְ הָיִיתִי וְלֹא הָיָה אֶלָּא מוֹצָאֵי הַפֶּסַח.

הלכה ג

משנה: אֵילּוּ כֵּלִים שֶׁאֵין הָאוּמָּן רַשַּׁאי לְמוֹכְרָן בַּשְּׁבִיעִית מַחֲרִישָׁה וְכָל כֵּלֶיהָ הָעוֹל וְהַמִּזְרֶה וְהַדֶּקֶר. אֲבָל מוֹכֵר הוּא מַגַּל יָד וּמַגַּל קָצִיר וַעֲגָלָה וְכָל כֵּלֶיהָ. זֶה הַכְּלָל כָּל שֶׁמְּלַאכְתּוֹ מְיוּחֶדֶת לַעֲבוֹדָתוֹ אָסוּר לְאִיסּוּר וּלְהֶיתֵּר מוּתָּר. הַמּוֹכֵר מוֹכֵר חָמֵשׁ כַּדֵּי שֶׁמֶן וַחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה כַּדֵּי יַיִן שֶׁכֵּן דַּרְכּוֹ לְהָבִיא מִן הַהֶבְקֵר אִם הֵבִיא יוֹתֵר מִיכֵּן מוּתָּר. וּמוֹכֵר לַגּוֹיִם בָּאָרֶץ וּלְיִשְׂרָאֵל בְּחוּצָה לָאָרֶץ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים לֹא יִמְכּוֹר לוֹ פָּרָה חוֹרֶשֶׁת בַּשְּׁבִיעִית וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין מִפְּנֵי שֶׁהוּא יָכוֹל לְשׁוֹחֲטָהּ. וּמוֹכֵר לוֹ פֵּירוֹת אֲפִילּוּ בְשָׁעַת הַגֶּרֶע וּמַשְׁאִיל לוֹ סְאָתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ פוֹעֲלִין וּפוֹרֵט לוֹ מָעוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ פוֹעֲלִין. וְכוּלָּן בְּפֵירוּשׁ אֲסוּרָה.

הלכה: אֵילּוּ כֵּלִים כּוי. אָמַר רִבִּי יוֹנָה כֵּינִי מַתְנִיתָא אֵילּוּ כֵּלִים שֶׁאֵין הָאוּמָּן רַשַּׁאי לְמוֹכְרָן בַּשְּׁבִיעִית לֶחָשׁוּד עַל הַשְּׁבִיעִית. סְתָמָן מַהוּ מִן מַה דְתַנֵּי לְאִיסּוּר וּלְהֶיתֵּר מוּתָּר הָדָא אָמְרָה סְתָמָן מוּתָּר.

הַיּוֹצֵר מוֹכֵר. וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא הֶחֱלִיף. אָמַר רִבִּי יוֹנָה נִכְרוֹת הֵן. אֵילּוּ שֶׁל יַיִן וְאֵילּוּ שֶׁל שֶׁמֶן. אָמַר רִבִּי עוּלָּא אַדְרָא דְּאִילֵּין חָכִימָא וְאַדְרָא דְּאִילֵּין חָכִימָא.

מוֹכֵר לַגּוֹיִם בָּאָרֶץ וַאֲפִילּוּ יוֹתֵר מִיכֵּן וּלְיִשְׂרָאֵל בְּחוּצָה לָאָרֶץ אֲפִילּוּ מִן הַקָּנוּי בָּאָרֶץ.

בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים כּוי. תַּנֵּי הַמּוֹכֵר שׁוֹר לַחֲבֵירוֹ וְנִמְצָא נוֹגְחָן רַב אָמַר מֻקָּח טָעוּת הוּא וּשְׁמוּאֵל אָמַר יְכִיל הוּא מֵימַר לֵיהּ לִשְׁחִיטָה מָכַרְתִּיו לָךְ. מַה אֲנָן קַיְימִין אִם בְּשֶׁמְּכָרוֹ לְאָרִיס דִּבְרֵי הַכֹּל לְחָרִישָׁה מָכַר. אִם בְּשֶׁמְּכָרוֹ לְטַבָּח דִּבְרֵי הַכֹּל לִשְׁחִיטָה מָכַר. אֶלָּא כִּי נָן קַיְימִין בְּשֶׁמְּכָרוֹ לְסִרְסוּר. רַב אָמַר מֻקָּח טָעוּת הוּא. שְׁמוּאֵל אָמַר יְכִיל הוּא מֵימַר לִשְׁחִיטָה מָכַרְתִּיו לָךְ. מֵחְלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַב מֵחְלְפָא שִׁיטָתֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל. דְּאִיתְפַּלְגוּן מְכָרָהּ לוֹ בְּיוֹבֵל עַצְמוֹ רַב אָמַר קָנָה וְיוֹצֵא מִיָּדוֹ בַּיּוֹבֵל שְׁמוּאֵל אָמַר לֹא קָנָה. מֵחְלְפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַב תַּמָּן הוּא אָמַר קָנָה וְכָא הוּא אָמַר לֹא קָנָה. תַּמָּן יוֹבֵל מְפוּרְסָם הוּא בְּרַם הָכָא מֻקָּח טָעוּת הוּא. מֵחְלְפָא שִׁיטָתֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל תַּמָּן הוּא אָמַר לֹא קָנָה וְכָא אָמַר קָנָה. לְאֵי זֶה דָּבָר מְכָרָהּ לוֹ לֹא לִזְרִיעָה. בְּרַם הָכָא יָכוֹל הוּא מֵימַר לֵיהּ לִשְׁחִיטָה מָכַרְתִּיו לָךְ.

רַב כְּבֵית שַׁמַּי. וּשְׁמוּאֵל כְּבֵית הִלֵּל. רַב כְּבֵית שַׁמַּי וַאֲפִילוּ יִסְבּוֹר כְּבֵית הִלֵּל לֵית אוֹרְחָה מַשְׁהָתָה תַּלְתִּין יוֹמִין וְיַתִּין תְּלָתֵי יוֹמַיָּא לֹא מָקַח טָעוּת הוּא. וּשְׁמוּאֵל כְּבֵית הִלֵּל וַאֲפִילוּ יִסְבּוֹר כְּבֵית שַׁמַּי לֵית אוֹרְחָה דְּבַר נַשָּׁא מֵיכוֹס תּוֹרָא רַדְיָא.

רִבִּי אָחָא רִבִּי תַּנְחוּם בַּר חִייָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן הִשְׁאִיל לוֹ סְאָתוֹ וּבָא וּמְצָאוֹ מוֹדֵד בָּהּ אֵינוֹ זָקוּק לוֹ כָּל שֶׁכֵּן בְּמַשְׁכִּירָהּ לוֹ.

הלכה ד

משנה: מַשְׁאֶלֶת אִשָּׁה לַחֲבֵירָתָהּ הַחֲשׁוּדָה עַל הַשְּׁבִיעִית נָפָה וּכְבָרָה וְרֵיחַיִם וְתַנּוּר אֲבָל לֹא תָבוֹר וְלֹא תִטְחוֹן עִמָּהּ. אֵשֶׁת חָבֵר מַשְׁאֶלֶת לְאֵשֶׁת עַם הָאָרֶץ נָפָה וּכְבָרָה וּבוֹרֶרֶת וְטוֹחֶנֶת וּמְרַקֶּדֶת עִמָּהּ אֲבָל מְשַׁתַּטְּיל אֶת הַמַּיִם לֹא תִגַּע אֶצְלָהּ שֶׁאֵין מְחַזְּקִין יְדֵי עוֹבְרֵי עֲבֵירָה. וְכוּלָּם לֹא אָמְרוּ אֶלָּא מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. וּמַחֲזִיקִים יְדֵי גּוֹיִם בַּשְּׁבִיעִית אֲבָל לֹא יְדֵי יִשְׂרָאֵל. וְשׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָן מִפְּנֵי דַּרְכֵי הַשָּׁלוֹם.

הלכה: רִבִּי זְעִירָא בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי מָנָא מַתְנִיתָא בִסְתָם הָא בִּמְפוּרָשׁ לֹא. אָמַר לֵיהּ וּסְתָמוֹ לָאו כְּפֵירוּשׁוֹ הוּא אֲנִי אוֹמֵר נָפָה לִסְפּוֹר בָּהּ מָעוֹת. כְּבָרָה לִכְבּוֹר בָּהּ חוֹל. רֵיחַיִם לִטְחוֹן בָּהּ סַמְמָנִים. תַּנּוּר לִטְמוֹן בָּהּ אוּנִין שֶׁל פִּשְׁתָּן.

רִבִּי פִּינְחָס בָּעֵי בְּמַה קָנְסוּ. בְּמָקוֹם שֶׁזּוֹרְעִין וְאוֹכְלִין אוֹ בְּמָקוֹם שֶׁזּוֹרְעִין וְלֹא אוֹכְלִין. מַה נְפַק מִבֵּינֵיהוֹן. רָאוּ אוֹתוֹ לוֹקֵחַ מִן הַסִּירְקִי אֵין תֵּימַר בְּמָקוֹם שֶׁזּוֹרְעִין וְאוֹכְלִין רָאוּ אוֹתוֹ לוֹקֵחַ מִן הַסִּירְקִי אָסוּר. אֵין תֵּימַר בְּמָקוֹם שֶׁזּוֹרְעִין וְאֵין אוֹכְלִין רָאוּ אוֹתוֹ לוֹקֵחַ מִן הַסִּירְקִי מוּתָּר.

רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה בָּעֵי עַל כָּל פִּירְקָא אִתְאֲמַרַת אוֹ עַל הָדָא הִילְכְתָא אִיתְאֲמַרַת. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי יוּדָה בַּר טִיטָס מִן מַה דְּלָא תַנִּינָן בְּגִיטִּין אֶלָּא הָדָא הִילְכְתָא הָדָא אָמְרָה עַל הָדָא הִילְכְתָא אִתְאֲמַרַת.

תַּמָּן תַּנִּינָן נַחְתּוֹם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְטוּמְאָה לֹא לְשֵׁין וְלֹא עוֹרְכִין עִמּוֹ. וְתַנֵּי עֲלָהּ לֹא בוֹרְרִין וְלֹא טוֹחֲנִין וְלֹא מַרְקִידִין עִמּוֹ. וְהָכָא הוּא אָמַר הָכֵן. אָמַר רִבִּי לָא כָּאן לְחוּלִּין כָּאן לִתְרוּמָה. וְהַתַּנְיָנן נַחְתּוֹם. אִית לָךְ מֵימַר נַחְתּוֹם בִּתְרוּמָה. חֲבֵרַיָּיא אָמְרֵי כָּאן בְּלוֹתֶת וְכָאן בִּשְׁאֵינוֹ לוֹתֶת. מַתְנִיתָא מְסַיְּיעָא לַחֲבֵרַיָּיא אֲבָל מְשַׁתַּטְּיל מַיִם לֹא תִגַּע אֶצְלָהּ שֶׁאֵין מְחַזְּקִין יְדֵי עוֹבְרֵי עֲבֵירָה.

וְכוּלָּן לֹא אָמְרוּ אֶלָּא מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. רִבִּי חִייָה וְרִבִּי אִימִּי חַד אָמַר חָרוּשׁ לָהּ טָבְאוּת וַאֲנָא נְסַב לָהּ מִינָּךְ בָּתַר שְׁמִיטְתָא. וְחָרָנָא אָמַר אַיְישֵׁר. מָן דְּמַר טָבְאוּת מַה שׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָן אַיְישֵׁר. מָאן דְּאָמַר לְגוֹי אַיְישֵׁר מַהוּ שׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָן יִשְׂרָאֵל שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם.

דִּלְמָא רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא וְרִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי עָבְרוּן עַל חַד מֵחוֹרְשֵׁי שְׁבִיעִית. אָמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן אַיְשֵׁר. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא וְלֹא כֵן אוּלְפָן רִבִּי וְלֹא אָמְרוּ הָעוֹבְרִים בִּרְכַּת יי עֲלֵיכֶם. שֶׁאָסוּר לוֹמַר לְחוֹרְשֵׁי שְׁבִיעִיּוֹת אַיְשֵׁר. אָמַר לֵיהּ לִקְרוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ. לִדְרוֹשׁ אֵין אַתְּ יוֹדֵעַ. וְלֹא אָמְרוּ הָעוֹבְרִים אֶלָּא אוּמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁעוֹבְרִין מִן הָעוֹלָם. וְלֹא אָמְרוּ לְיִשְׂרָאֵל בִּרְכַּת יי עֲלֵיכֶם. מַה יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִין לָהֶן בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יי. לֹא דַיֵּיכֶם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת הַבָּאוֹת לָעוֹלָם בִּזְכוּתֵינוּ וְאֵין אַתֶּם אוֹמְרִים לָנוּ בּוֹאוּ וּטְלוּ לָכֶם מִן הַבְּרָכוֹת הָאֵילּוּ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁאַתֶּם מְגַלְגְּלִין עָלֵינוּ פִּיסִים וְזִימְיוֹת וְגוּלְגּוֹלְיוֹת וְאַרְנוֹנְיוֹת.

פרק ו

הלכה א

משנה: שִׁלֹּשׁ אַרְצוֹת לַשְּׁבִיעִית כָּל שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָבֶל מִן גְּזִיב וְעַד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא נֶאֱכָל וְלֹא נֶעֱבָד. כָּל שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי מִצְרַיִם מִגְּזִיב וְעַד הַנָּהָר וְעַד אַמָּנוֹס נֶאֱכָל אֲבָל לֹא נֶעֱבָד. מִן הַנָּהָר וּמֵאַמָּנָה וְלִפְנִים נֶאֱכָל נֶעֱבָד.

הלכה: כְּתִיב אֵלֶּה הַחוּקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ. בָּאָרֶץ אַתֶּם חַיָּיבִין לַעֲשׂוֹת. וְאֵי אַתֶּם חַיָּיבִים לַעֲשׂוֹת בְּחוּצָה לָאָרֶץ. אַדַּיִין אָנוּ אוֹמְרִים מִצְוֹת שֶׁהֵן תְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ אֵינָן נוֹהֲגוֹת אֶלָּא בָאָרֶץ. יָכוֹל אֲפִילּוּ מִצְוֹת שֶׁאֵינָן תְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ לֹא יְהוּ נוֹהֲגוֹת אֶלָּא בָאָרֶץ. תַּלְמוּד לוֹמַר הַשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה וְחָרָה אַף יי בָּכֶם וגו'. וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַיי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וגו'. אֲפִילּוּ גוֹלִים. וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַיי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם. מַה אִית לְךָ כְּגוֹן תְּפִילִּין וְתַלְמוּד תּוֹרָה. מַה תְּפִילִּין וְתַלְמוּד תּוֹרָה שֶׁאֵינָן תְּלוּיִין בָּאָרֶץ נוֹהֲגִין בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ. אַף כָּל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ תָלוּי בָאָרֶץ יְהֵא נוֹהֵג בָּאָרֶץ וּבְחוּצָה לָאָרֶץ. מַעֲתָה מִשֶּׁגָּלוּ יְהוּ פְּטוּרִין. כְּתִיב וַיַּעֲשׂוּ כָּל הַקָּהָל הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי סוּכּוֹת וַיֵּשְׁבוּ בַסּוּכּוֹת. כִּי לֹא עָשׂוּ מִימֵי יֵשׁוּעַ בִּן נוּן. וְלָמָּה יֵשׁוּעַ רִבִּי הִלֵּל בְּרִיהּ דְּשְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן פָּגַם הַכָּתוּב כְּבוֹד צַדִּיק בַּקֶּבֶר מִפְּנֵי כְבוֹד צַדִּיק בְּשַׁעְתּוֹ הֵקִישׁ בִּיאָתָן בִּימֵי עֶזְרָא לְבִיאָתָן בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ. מַה בִּיאָתָן בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ פְּטוּרִין הָיוּ וְנִתְחַיְּבוּ. אַף בִּיאָתָן בִּימֵי עֶזְרָא פְּטוּרִין הָיוּ וְנִתְחַיְּבוּ. מִמָּה נִתְחַיְּבוּ. רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה אָמַר מִדְּבַר תּוֹרָה נִתְחַיְּבוּ הָדָא הוּא דִכְתִיב וְהֵבִיאֲךָ יי אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יָרְשׁוּ אֲבוֹתֶיךָ וִירִשְׁתָּהּ. הֵקִישׁ יְרוּשָׁתְךָ לִירוּשַׁת אֲבוֹתֶיךָ. מַה יְרוּשַׁת אֲבוֹתֶיךָ מִדְּבַר תּוֹרָה. אַף יְרוּשָׁתְךָ מִדְּבַר תּוֹרָה. וְהֵטִיבְךָ וְהִרְבְּךָ מֵאֲבוֹתֶיךָ. אֲבוֹתֶיךָ פְּטוּרִין הָיוּ וְנִתְחַיְּבוּ וְאַתֶּם אַף פְּטוּרִין הֱיִיתֶם וְנִתְחַיַּבְתֶּם. אֲבוֹתֶיךָ לֹא הָיָה עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת. וְאַתֶּם אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיכֶם עוֹל מַלְכוּת. אֲבוֹתֵיכֶם לֹא נִתְחַיְּבוּ אֶלָּא לְאַחַר

אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁבַּע שֶׁכִּיבְּשׁוּ וְשֶׁבַע שֶׁחִילְּקוּ. אֲבָל אַתֶּם כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַסְתֶּם נִתְחַיַּיבְתֶּם. אֲבוֹתֶיךָ לֹא נִתְחַיְּיבוּ עַד שָׁעָה שֶׁקָּנוּ כוּלָּהּ. אֲבָל אַתֶּם רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן קוֹנֶה וּמִתְחַיֵּיב.
אָמַר רִבִּי מֵאִילִיהֶן קִיבְּלָה עֲלֵיהֶן אֶת הַמַּעְשְׂרוֹת. מַה טַעַם וּבְכָל זֹאת אֲנַחְנוּ כוֹרְתִים אֲמָנָה וְכוֹתְבִים וְעַל הֶחָתוּם שָׂרֵינוּ לְוֵיינוּ וְכֹהֲנֵינוּ. מַה מְקַיֵּים רִבִּי לָעְזָר וְאֶת בְּכוֹרוֹת בְּקָרֵינוּ וְצֹאנֵינוּ. מִכֵּיוָן שֶׁקִּיבְּלוּ עֲלֵיהֶם דְּבָרִים שֶׁלֹּא הָיוּ חַיָּיבִין עֲלֵיהֶן. אֲפִילּוּ דְּבָרִים שֶׁהָיוּ חַיָּיבִין עֲלֵיהֶן הָעֲלָה עֲלֵיהֶן הַמָּקוֹם כְּאִילּוּ מֵאִילֵיהֶן קִיבְּלוּ עֲלֵיהֶן.
מַה מְקַיֵּים רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא וּבְכָל זֹאת. מִכֵּיוָן שֶׁקִּיבְּלוּ עֲלֵיהֶן בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת הֶעֱלָה עֲלֵיהֶן הַכָּתוּב כְּאִילּוּ מֵאִילֵיהֶן קִיבְּלוּ עֲלֵיהֶן. מַה מְקַיֵּים רִבִּי לָעְזָר מַאֲכֹלְתֶיךָ. פְּתַר לָהּ לְעָתִיד לָבוֹא. דְּאָמַר רִבִּי חֶלְבּוֹ שִׁמְעוֹן בַּר בָּא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אֲבוֹתֶיךָ יָרְשׁוּ אֶרֶץ שֶׁל שִׁבְעַת עַמְמִים. וְאַתֶּם עֲתִידִין לִירֵשׁ אֶרֶץ שֶׁל עֶשֶׂר עַמְמִים. תְּלָתֵי חוֹרַנְיְיתָא אִילֵּין אִינּוּן אֶת הַקֵּינִי וְאֶת הַקְּנִזִּי וְאֶת הַקַּדְמוֹנִי. רִבִּי יוּדָה אָמַר עֶרְבְיָיא שַׁלְמַיָּיא נַבָּטַיָּיא. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אַסְיָא וְאִסְפַּמְיָא וְדַמֶּשֶׂק. רִבִּי לֵיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר אַסְיָא וְקַרְתִּיגֶנִי וְתוּרְקִי. רִבִּי אוֹמֵר אֱדוֹם וּמוֹאָב וְרֹאשִׁית בְּנֵי עַמּוֹן. מֵאֲבוֹתֶיךָ. אֲבוֹתֶיךָ אַף עַל פִּי שֶׁנִּגְאֲלוּ חָזְרוּ וְנִשְׁתַּעְבְּדוּ. אֲבָל אַתֶּם מִשֶּׁאַתֶּם נִגְאָלִין עוֹד אֵין אַתֶּם מִשְׁתַּעְבְּדִין. מַה טַעַם שַׁאֲלוּ נָא וּרְאוּ אִם יוֹלֵד זָכָר. כְּשֵׁם שֶׁאֵין הַזָּכָר יוֹלֵד כָּךְ אַתֶּם מִשֶּׁאַתֶּם נִגְאָלִין עוֹד אֵין אַתֶּם מִשְׁתַּעְבְּדִין.
הַמְּהַלֵּךְ מֵעַכּוֹ לְאַכְזִיב מִימִינוֹ לְמִזְרָח הַדֶּרֶךְ טְהוֹרָה מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים וְחַיֶּיבֶת בְּמַעְשְׂרוֹת וּבַשְּׁבִיעִית עַד שֶׁתִּיוָּודַע לְךָ שֶׁהִיא פְּטוּרָה. מִשְּׁמֹאלוֹ לְמַעֲרַב הַדֶּרֶךְ טְמֵיאָה מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים וּפְטוּרָה מִן הַמַּעְשְׂרוֹת וּמִן הַשְּׁבִיעִית עַד שֶׁתִּיוָּודַע לְךָ שֶׁהִיא חַיֶּיבֶת עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְאַכְזִיב. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּי רִבִּי יוֹסֵי אָמַר מִשּׁוּם אֲבִיו עַד לַבְּלַב. עַכּוֹ עַצְמָהּ מַה הִיא. רִבִּי אָחָא בַּר יַעֲקֹב בְּשֵׁם רִבִּי אִימִּי. מִן תְּרֵין עוֹבְדוֹי דְּרִבִּי אֲנָן יָלְפִין עַכּוֹ יֵשׁ בָּהּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ בָּהּ חוּצָה לָאָרֶץ. רִבִּי הֲוָה בְעַכּוֹ חָמְתוּן אָכְלוּן פִּיתָּא נְקִייָה אָמַר לוֹן מַה אַתּוּן לָתִין. אָמְרוּ לֵיהּ תַּלְמִיד אֶחָד בָּא לְכָאן וְהוֹרָה לָנוּ עַל מֵי בֵּיצִים שֶׁאֵין מַכְשִׁירִין. סָבְרִין מֵימַר וַאֲנָן שָׁלְקִין בֵּיעִין וְלָתִין בְּמֵיהֶן סָבְרִין מֵימַר מֵי שְׁלָקָן שֶׁל בֵּיצִים וְלֹא אָמַר אֶלָּא מֵי בֵּיצִים עַצְמָן. אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי מֵאוֹתָהּ שָׁעָה גָּזְרוּ שֶׁלֹּא יְהֵא תַּלְמִיד מוֹרֶה הוֹרָיָיה. רִבִּי חִייָה בְשֵׁם רִבִּי הוּנָא תַּלְמִיד שֶׁהוֹרָה אֲפִילּוּ כַּהֲלָכָה אֵין הוֹרָאָתוֹ הוֹרָיָיה.
תַּנֵּי תַּלְמִיד שֶׁהוֹרָה הֲלָכָה לִפְנֵי רַבּוֹ חַייָב מִיתָה. תַּנֵּי בְשֵׁם רִבִּי לֵיעֶזֶר לֹא מֵתוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלָּא שֶׁהוֹרוּ בִּפְנֵי מֹשֶׁה רַבָּן. מַעֲשֶׂה בְּתַלְמִיד אֶחָד שֶׁהוֹרָה לִפְנֵי רִבִּי לֵיעֶזֶר רַבּוֹ. אָמַר לְאִימָּא שָׁלוֹם אִשְׁתּוֹ אֵינוֹ יוֹצֵא שַׁבָּתוֹ. וְלֹא יָצָא שַׁבָּתוֹ עַד שֶׁמֵּת. אָמְרוּ לוֹ תַּלְמִידָיו רִבִּי נָבִיא אַתָּה. אָמַר לָהֶן לֹא נָבִיא אָנֹכִי וְלֹא בֶן נָבִיא אָנֹכִי אֶלָּא כָּךְ אֲנִי מְקוּבָּל שֶׁכָּל תַּלְמִיד הַמּוֹרֶה הֲלָכָה בִּפְנֵי רַבּוֹ חַייָב מִיתָה. תַּנֵּי אָסוּר לְתַלְמִיד לְהוֹרוֹת הֲלָכָה בִּפְנֵי רַבּוֹ עַד שֶׁיְּהֵא

רָחוֹק מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם עָשָׂר מִיל כְּמַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל. וּמַה טַעַם וַיַּחֲנוּ עַל הַיַּרְדֵּן מִבֵּית הַיְשִׁימוֹת עַד אָבֵל הַשִּׁטִּים וְכַמָּה הֵן שְׁנַיִם עָשָׂר מִיל. כְּהָדָא רִבִּי תַּנְחוּם בַּר חִיָּיה הָוָה בְחֶפֶר וַהֲווֹן שְׁאָלִין לֵיהּ וְהוּא מוֹרֶה שְׁאָלִין לֵיהּ וְהוּא מוֹרֶה. אָמְרִין לֵיהּ וְלֹא כֵן אִילְפָן רִבִּי שֶׁאָסוּר לְתַלְמִיד לְהוֹרוֹת הֲלָכָה לִפְנֵי רַבּוֹ עַד שֶׁיְּהֵא רָחוֹק מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם עָשָׂר מִיל כְּמַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל. וְהָא רִבִּי מָנָא רַבֵּךְ יְתִיב בְּצִיפּוֹרִין. אָמַר לוֹן יֵיתִי דְלָא יָדְעִית. מִן הַהִיא שַׁעְתָּא לָא אוֹרֵי. רִבִּי הֲוָה בְעַכּוֹ. חָמָא חַד בַּר נַשׁ סָלַק מִן כֵּיפְתָא וּלְעֵיל. אֲמַר לֵיהּ לֵית אַתְּ בְּרֵיהּ דְפַלָּן כַּהֲנָא לֹא הֲוָה אֲבוּךְ כֹּהֵן. אָמַר לֵיהּ עֵינָיו שֶׁל אַבָּא הָיוּ גְבוֹהוֹת וְנָשָׂא אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת לוֹ וְחִילֵּל אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ.

תְּחוּמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כָּל שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָבֶל. פרשת דשקלין חומות מגדל שיד. ושינא דרור ושורא דעכו וקציריא דגליל וכברתה ובית זניתה וקובעיא ומילתא דביר ובירייי רבתא תפניסא וסנפתה מחרתה דיתייר וממציא דאבהתא וראש מי געתון וגעתון עצמה מי ספר ומרחשת ומגדל חרוב ואולם רבתה ונוקבתא דעיון ותוקרת ברכה רבה ובר סנגדא ותרנגולא עילאה דלמעלה מן קיסרין וטרכונא דמתחם לבוצרא ומלח דזרכאיי ונמרין ובית סכל וקנת ורפיח דחגרא ודרך הגדולה ההולכת למדבר חשבון ויבקא ונחלא דזרד ויגר שהדותא ורקם דגועה וגניא דאשקלון. [נ"א תְּחוּמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מָקוֹם שֶׁהֶ[חֱזִיקוּ] עוֹלֵי בָבֶל פּוֹרַשַׁת אַשְׁקְלוֹן וְחוֹמַת מִגְדַּל שְׂרוֹשֶׁן דּוֹר וְחוֹמַת עַכּוֹ וּרְאֹשׁ מֵי גֶּיאַתּוֹ וְגֵיאַתּוֹ עַצְמָהּ וְכַבַּרְתָּא וּבֵי]ת זְנִיתָה וְקַסְטְרָא דְגָלִילָא וְקוּבַּעְיָא דְאַיְיתָא וּמַמְצִיָּיה דְיָרְכָּתָה וּמְלֻתָה דְּכוֹרַיִים וּסְחַרְתָּה דְּיַתִּיר וַנַחֲלָה דְּבָצָאל וּבֵית עִיט וּבַרְשָׁתָה וְאוּלֵי רַבְּתָה וְנִקְבְּתָה דְּעִיּוּן וּמֵיסַב סְפַנְחָה וּכְרָכָה דְּבַר סַנְגּוֹרָה וְתַרְנְגוֹלָה עִילְּיָה דְקֵיסָרִיּוֹן וּבֵית סַבָּל וּקְנַת וּרְקָם טָרְכוֹן זִימְרָה דְּמִתְחָם לְבוֹצְרָה יַבֹּקָה וְחֶשְׁבּוֹן וְנַחֲלָה דְּזֶרֶד אִיגַר סַהֲדוּתָא נִימְרִין וּמְלַח רְזִיזָה רְקָם דְּגֵיאָה וְגִנְיָיה דְאַשְׁקְלוֹן וְדֶרֶךְ הַגְּדוֹלָה הַהוֹלֶכֶת לַמִּדְבָּר.]

אַשְׁקְלוֹן עַצְמָהּ רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי זְעִירָא מִן מַה דְתַנֵּי גִּנַּיָּיה דְאַשְׁקְלוֹן הָדָא אָמְרָה אַשְׁקְלוֹן כִּלְחוּץ. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם חִילְפַּיי. דְּבֵי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּי רִבִּי יוֹסֵי וּבֶן הַקַּפָּר נִמְנוּ עַל אֲוִיר אַשְׁקְלוֹן וְטִיהֲרוּהוּ. מִפִּי רִבִּי פִּינְחָס בֶּן יָאִיר שֶׁאָמַר יוֹרְדִין הָיִינוּ לְסִירְקֵי שֶׁל אַשְׁקְלוֹן וְלוֹקְחִין חִטִּין וְעוֹלִין לְעִירֵינוּ וְטוֹבְלִין וְאוֹכְלִין בִּתְרוּמָתֵינוּ. לְמָחָר נִמְנוּ עָלֶיהָ לְפוֹטְרָהּ מִן הַמַּעְשְׂרוֹת. מָשָׁךְ רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּי רִבִּי יוֹסֵי אֶת יָדָיו שֶׁהָיָה מִסְתַּמֵּךְ עַל בֶּן הַקַּפָּר. אָמַר לוֹ בְּנִי לָמָּה לֹא אָמַרְתָּ לִי מִפְּנֵי מַה מָשַׁכְתָּ אֶת יָדֶיךָ מִמֶּנּוּ הָיִיתִי אוֹמֵר לְךָ אֶתְמוֹל אֲנִי הוּא שֶׁטִּימֵּאתִי אֲנִי הוּא שֶׁטִּיהַרְתִּי וְעַכְשָׁיו אֲנִי אוֹמֵר שֶׁמָּא נִתְכַּבְּשָׁה מִדְּבַר תּוֹרָה. וְהֵיאַךְ אֲנִי פּוֹטְרָהּ מִדְּבַר תּוֹרָה.

אֵימָתַי הִיא טְמֵיאָה מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים. אָמַר רִבִּי סִימוֹן מִשֶּׁתִּשְׁהֵא הַגְּזֵירָה אַרְבָּעִים יוֹם.
אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה וְלֹא בְטָעוּת אָנוּ מַחֲזִיקִים אֶלָּא מִיַּד הִיא טְמֵיאָה מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים. אָמַר
רִבִּי מָנָא לֹא כֵן אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי זְעִירָא מִן מָה דְתַנֵּי גִּנְיָיה דְאַשְׁקְלוֹן
הָדָא אָמְרָה אַשְׁקְלוֹן כִּלְחוּץ. וְכִי צוֹר אֵינוֹ אָסוּר לֵילֵךְ לְשָׁם וְהַקּוֹנֶה שָׁם אֵינוֹ מִתְחַייֵב דְּלָא
תִיסְבּוֹר מֵימַר אוֹף הָכָא כֵּן לְפִיכָךְ נִמְנוּ עָלֶיהָ לְפוֹטְרָהּ מִן הַמַּעְשְׂרוֹת.
רִבִּי סִימוֹן וְרִבִּי אַבָּהוּ הֲווֹן יְתִיבִין. אָמַר הָא כְתִיב וַיַּלְכֵּד יְהוּדָה אֶת עַזָּה וְאֶת גְּבוּלָהּ. לֵיתֵי
עַזָּה. אֶת אַשְׁקְלוֹן אֶת גְּבוּלָהּ. לֵיתֵי אַשְׁקְלוֹן. מַעֲתָּה הֲהֵן נַחַל מִצְרַיִם. לֵיתֵי נַחַל מִצְרַיִם.
אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי כְּתִיב וַיִּבְרַח יִפְתַּח מִפְּנֵי אֲחָיו וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ טוֹב זוֹ סוּפִיתָא. וְלָמָּה
נִקְרָא שְׁמָהּ טוֹב שֶׁיִּפְטוֹר מִן הַמַּעְשְׂרוֹת. רִבִּי אִימִּי בָּעֵי וְלֹא מִמַּעֲלֵי מִיסִּין הֵן. סָבַר רִבִּי
אִימִּי כְּמִי שֶׁנִּתְכַּבְּשׁוּ. דְּאָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן שָׁלֹשׁ פַּרְסְטִיגְיוֹת שִׁילַּח יְהוֹשֻׁעַ לְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁלֹּא יִכָּנְסוֹ לָאָרֶץ מִי שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהִפָּנוֹת יְפַנֶּה. לְהַשְׁלִים יַשְׁלִים. לַעֲשׂוֹת
מִלְחָמָה יַעֲשֶׂה. גִּרְגָּשִׁי פִּינָּה וְהֶאֱמִין לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהָלַךְ לוֹ לְאַפְרִיקֵי. עַד בּוֹאִי
וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם אֶל אֶרֶץ כְּאַרְצְכֶם. זוֹ אַפְרִיקֵי. גִּבְעוֹנִים הִשְׁלִימוּ וְכִי הִשְׁלִימוּ יוֹשְׁבֵי גִּבְעוֹן
אֶת יִשְׂרָאֵל. שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד מֶלֶךְ עָשׂוּ מִלְחָמָה וְנָפְלוּ.
מִפְּנֵי מַה לֹא גָּזְרוּ עָל אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁבְּגַרְרִיקוֹ. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי מִפְּנֵי
שֶׁנִּיוֶּיהָ רַע. עַד הֵיכָן. רִבִּי חָנִין בְּשֵׁם רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק עַד נַחַל מִצְרַיִם. וַהֲרֵי עַזָּה
נִיוֶּיהָ יָפֶה. פִּישְׁפְּשָׁה אָמַר קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵי שְׁאֵלִית לְרִבִּי אָחָא וְשָׁרָא.
רִבִּי זְעִירָא אָזַל לְחַמְתָא דִּפְחָל וַהֲוָה חָמֵי גַּרְמֵיהּ יְהִיב לְבַר (מן) מִדִּיקְלַיָּא דְּבָבֶל שָׁלַח שָׁאַל
לְרִבִּי חִייָא בַּר וָוא שְׁאַל רִבִּי חִייָא בַּר וָוא לְתַרְיִן בְּנוֹי דְּרִבִּי אֶבְיָתָר דִּירְמָה אָמְרִין לֵיהּ
נְהִיגִין כֹּהֲנַיָּיא מָטֵיי עַד תַּמָּן. כָּהֲנַיָּיא שְׁאָלוּן לְרִבִּי יוֹחָנָן הָהֵן חוּטָּא דְנָוֶה. אָמַר לוֹן רִבִּי
יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי חוּנְיָא דִּבְרַת חַוְורָן. נְהִיגִין כֹּהֲנַיָּא מָטֵיי עַד דְּרֵיי וְהָהֵן חוּטָּא דְּבוֹצְרַיָּיה
עַד דְּפַרְדֵּיסָא.
אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ יֵשׁ עֲיָירוֹת שֶׁל כּוּתִים שֶׁנִּהֲגוּ בָהֶן הֵיתֵר מִימֵי הוֹשֵׁעַ בִּן נוּן וְהֵן מוּתָּרוֹת.
רִבִּי יוֹסֵי בָּעֵי מֵעַתָּה לֹא יָחוּשׁוּ כֹּהֲנִים עַל חַלָּתָן. וַאֲנָן חָמֵיי רַבָּנִין חַשְׁשִׁין. אָמַר רִבִּי יוּדָה
בֶּן פָּזִי לָא בְגִין מִילְתָא דְאַתְּ אָמְרַת אֶלָּא בְגִין דְּלָא חָלַטְתּוּן מַלְכוּתָא בְיָדָא.
רִבִּי יָסָא שָׁמַע דְּאָתַת אִימֵּיהּ לְבוֹצְרָה. שָׁאַל לְרִבִּי יוֹחָנָן מַהוּ לָצֵאת. אָמַר לֵיהּ אִם מִפְּנֵי
סַכָּנַת דְּרָכִים צֵא. אִם מִשּׁוּם כְּבוֹד אִמֶּךָ אֵינִי יוֹדֵעַ. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק עוֹד הִיא
צְרִיכָה לְרִבִּי יוֹחָנָן אַטְרַח עָלוֹי וְאָמַר גָּמְרָתָהּ לָצֵאת תָּבוֹא בְשָׁלוֹם. שָׁמַע רִבִּי לְעָזָר וְאָמַר
אֵין רְשׁוּת גְּדוֹלָה מִזּוּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ שָׁאַל לְרִבִּי חֲנִינָה הַקּוֹנֶה בְעַמּוֹן וּמוֹאָב מַהוּ. אָמַר לֵיהּ אֲנִי לֹא שְׁמַעְתִּיהָ מֵרִבִּי חִייָה הַגָּדוֹל אֶלָּא מִפָּרָשַׁת אַשְׁקְלוֹן וּלְחוּץ. וְקַשְׁיָא דְּהוּא שָׁאַל לֵיהּ הָדָא וָמַר לֵיהּ הָדָא. אֶלָּא בְּגִין דְּלֵית רִבִּי חֲנִינָה אָמַר מִילָּה דְּלֹא שְׁמַע מִן יוֹמוֹי וּבְגִין דְּלָא מְפִיקְתֵּיהּ רֵיקָן בְּגִין כֵּן שָׁאַל לֵיהּ חָדָא וּמֵגִיב לֵיהּ חָדָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אֲזַל לְבוֹצְרָה אֲתוֹן לְגַבֵּיהּ. אָמְרוּ לֵיהּ חָמִי לָן בַּר נַשׁ דְּרִישׁ דַּיְין סַפֵּר חַזָּן עֲבִיד כָּל צוּרְכִינָן חָמָא חַד בַּבְלָיי. אָמַר לֵיהּ חָמִית לָךְ חַד אָתָר טָב אָתָא לְגַבֵּי רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר לֵיהּ מִן בָּבֶל לְבָבֶל. אָמַר יַעֲקֹב בַּר אַבָּא מִן מַה דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן מִן בָּבֶל לְבָבֶל הָדָא אָמְרָה הַקּוֹנֶה שָׁם אֵינוֹ מִתְחַייֵב. וְכִי צוֹר אֵינוֹ אָסוּר לֵילֵךְ לְשָׁם וְהַקּוֹנֶה שָׁם אֵינוֹ מִתְחַייֵב. אִשְׁכָּח תַּנֵּי סִימָן לְעַמּוֹן וּמוֹאָב וּלְאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁתֵּי אֲרָצוֹת. אַחַת נָאֶכֶלֶת וְנֶעֱבֶדֶת וְאַחַת נָאֶכֶלֶת וְלֹא נֶעֱבֶדֶת. סָבַר רִבִּי יוֹחָנָן מֵימַר אֶת בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר. שָׁאַל לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בֶּצֶר בּוֹצְרָה.

רִבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ שָׁאַל לְרִבִּי חֲנִינָה הַקּוֹנֶה מֵעַמּוֹן וּמוֹאָב מַהוּ. אָמַר [רִבִּי זְעִירָא] קְשִׁיתָהּ קוֹמֵי רִבִּי יָסָא לֵית עַמּוֹן וּמוֹאָב דְּמִשָּׁה. אָמַר רִבִּי מָנָא קְשִׁיתָהּ קוֹמֵי רִבִּי חַגַּיי לֵית עַמּוֹן וּמוֹאָב דְּמִשָּׁה. לֵית עַמּוֹן וּמוֹאָב דְּרִבִּי לָעְזָר בֶּן עֲזַרְיָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן כְּתִיב כִּי חֶשְׁבּוֹן עִיר סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמוֹרִי הִיא צָרִיכָה לְרִבִּי שִׁמְעוֹן טְהֵרָה מִיַּד סִיחוֹן וְעוֹג אוֹ לֹא טְהֵרָה. אֵין תֵּימַר טְהֵרָה חַייֶבֶת. אֵין תֵּימַר שֶׁלֹּא טְהֵרָה פְּטוּרָה.

אָמַר רִבִּי תַּנְחוּמָא הָחֵל רֹאשׁ לָרֶשֶׁת אֶת אַרְצוֹ עָשִׂיתִי אֶת אַרְצוֹ חוּלִין לְפָנֶיךָ.

רִבִּי חוּנָא בָּעֵי מִישְׁרֵי הָהֵן יַבְלוֹנָה אָתָא לְגַבֵּי רִבִּי מָנָא אָמַר לֵיהּ הָא לְךָ חֲתוּם וְלָא קְבִילֵי עִילָּווּיי מִיחְתּוּם לְמָחָר קָם עִימֵּיהּ רִבִּי חִייָא בַּר מַדַּיָּא. אָמַר לֵיהּ יְאוּת עָבְדַת דְּלֹא חָתַמְתּ. דְּרִבִּי יוֹנָה אָבוּךְ הֲוָה אָמַר אַנְטוֹנִינוּס יְהָבָהּ לְרִבִּי תְּרִין אַלְפִין דַּשְׁנִין בַּאֲרִיסוּ. לְפִיכָךְ נֶאֱכָל אֲבָל לֹא נֶעֱבָד [כְּסוּרְיָא] וּפְטוּר מִן הַמַּעְשְׂרוֹת מִפְּנֵי שֶׁהִיא כִשְׁדוֹת גּוֹיִם.

רַב הוּנָא אָמַר כֵּינִי מַתְנִיתָא מִגְּזִיב וְעַד הַנָּהָר מִגְּזִיב וְעַד אֲמָנָה. תַּנֵּי אֵי זוּ הִיא הָאָרֶץ וְאֵי זוּ הִיא חוּץ לָאָרֶץ. כָּל שֶׁשּׁוֹפֵעַ מִטַּוְרוֹס [וַאֲמָנֹס] וְלִפְנִים אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מִטּוּרֵי אֲמָנֹס וּלְחוּץ חוּץ לָאָרֶץ. הַנֵּיסִים שֶׁבָּיִם אַתְּ רוֹאֶה אוֹתָן כְּאִילּוּ חוּט מָתוּחַ מִטּוּרֵי אֲמָנֹס עַד נַחַל מִצְרַיִם. מֵהַחוּט וְלִפְנִים אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מֵהַחוּט וּלְחוּץ חוּץ לָאָרֶץ. רִבִּי יוּדָה אָמַר כָּל שֶׁהוּא כְּנֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֲרֵי הוּא כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר וּגְבוּל יָם וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל וּגְבוּל. שֶׁבַּצָּדְדִין מֵהֶן אַתְּ רוֹאֶה אוֹתָן כְּיִלּוּ חוּט מָתוּחַ מִקֶּסַלְרְיָא וְעַד אוֹקְיְינוֹס מֵחוּט וְלִפְנִים אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מֵהַחוּט וּלְחוּץ חוּץ לָאָרֶץ.

אָמַר רִבִּי יוֹסְטָא בַּר שׁוּנֶם לִכְשֶׁגִּיעוּ הַגְּלִיּוֹת לְטוּרֵי אֲמָנֹס הֵן עֲתִידוֹת לוֹמַר שִׁירָה. מַה טַּעַם תְּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה.

הלכה ב

משנה: עוֹשִׂין בְּתָלוּשׁ בְּסוּרְיָא אֲבָל לֹא בְמְחוּבָּר. דָּשִׁים וְזוֹרִים וְדוֹרְכִים וּמְעַמְּרִין אֲבָל לֹא קוֹצְרִים וְלֹא בוֹצְרִין וְלֹא מוֹסְקִין. כְּלָל אָמַר רִבִּי עֲקִיבָה כָּל שֶׁכְּיוֹצֵא בוֹ מוּתָּר בָּאָרֶץ עוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּסוּרְיָא.

הלכה: עוֹשִׂין בְּתָלוּשׁ כו'. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ שֶׁלֹּא יְהוּ הוֹלְכִין הוֹלְכִין וּמִשְׁתַּקְּעִין שָׁם. בְּתָלוּשׁ לָמָּה הוּא מוּתָּר מִן גַּו דּוּ חֲמֵי רַוָוחָא קְרִיב לָא נְפִיק.

רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי מָנָא מַהוּ לִטְחוֹן עִם הַגּוֹי בָּאָרֶץ. אָמַר לֵיהּ מַתְנִיתָא אָמַר שֶׁהוּא אָסוּר דְּתַנִּינָן עוֹשִׂין בְּתָלוּשׁ בְּסוּרְיָא אֲבָל לֹא בְמְחוּבָּר הָא בָאָרֶץ אֲפִילוּ בְּתָלוּשׁ יְהֵא אָסוּר.

מָקוֹם שֶׁהוּא נֶאֱכָל וְלֹא נֶעֱבָד. מַהוּ לְהַשְׁכִּיר בְּהֶמְתּוֹ שָׁם. רִבִּי לֵוִי צַנְבְּרְיָא שְׁאַל לְרִבִּי יִצְחָק וּלְרִבִּי אִימִּי וְאָסְרוּן. רִבִּי הוֹשַׁעְיָה יְהַב לְעַמְמַיָּא פְּרִיטִין לֹא מִשּׁוּם דְּהוּא אָסוּר אֶלָּא שֶׁלֹּא לְיַיחֵד בְּהֶמְתּוֹ עִם הַגּוֹי.

וּמַה נָן קַיָּימִין. אִם בְּפֵירוֹת שְׁבִיעִית שֶׁנִּכְנְסוּ לַשְּׁבִיעִית אֲפִילוּ בָאָרֶץ מוּתָּר. אִם בְּפֵירוֹת שְׁבִיעִית שֶׁיָּצְאוּ לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית לַחֲרוֹשׁ מוּתָּר וְלִקְצוֹר אָסוּר. אֶלָּא כִּי נָן קַיָּימִין בְּפֵירוֹת שְׁבִיעִית בַּשְּׁבִיעִית.

רִבִּי חוּנָא אָזַל לְצוֹר וְאָסַר לוֹן הָדָא אַשְׁקְיָיתָה. שָׁמַע רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר וְיֵאוּת וְהָדָא לֹא בְמְחוּבָּר הִיא. וְהָא תַנִּינָן מַשְׁקִין בֵּית הַשַּׁלְחִין בְּמוּעֵד וּבַשְּׁבִיעִית. אָמַר רִבִּי יוּדָן לְזָרְעִים שֶׁבּוֹ. רִבִּי מָנָא בָּעֵי מֵעַתָּה יְהֵא מוּתָּר לַחֲרוֹשׁ לָהֶן.

הלכה ג

משנה: בְּצָלִים שֶׁיָּרְדוּ עֲלֵיהֶן גְּשָׁמִים וְצִימְחוּ אִם הָיוּ הָעֶלְיוֹן שֶׁלָּהֶן שְׁחוֹרִים אֲסוּרִין. הוֹרִיקוּ הֲרֵי אֵילּוּ מוּתָּרִין. רִבִּי חֲנִינָא בֶּן אַנְטִיגְנָס אוֹמֵר אִם אֵינָן יְכוֹלִין לְהִיתְלַשׁ בָּעֲלִין שֶׁלָּהֶן אֲסוּרִין כְּנֶגֶד כֵּן מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מוּתָּרִין.

הלכה: כֵּינִי מַתְנִיתָא שְׁחוֹרִין אֲסוּרִין וִירוֹקִין מוּתָּרִין.

רִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן בָּצֵל שֶׁעָקְרוֹ וּשְׁתָלוֹ מִכֵּיוָן שֶׁהִשְׁחִיר מִתְעַשֵּׂר לְפִי כוּלּוֹ. רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן בָּצֵל שֶׁעָקְרוֹ וּשְׁתָלוֹ מִכֵּיוָן שֶׁהִשְׁרִישׁ מִתְעַשֵּׂר לְפִי כוּלּוֹ. וְלֹא שַׁנְייָא בֵּין שֶׁעָקְרוֹ בַּשְּׁבִיעִית וּשְׁתָלוֹ לְמוּצָאֵי שְׁבִיעִית בֵּין שֶׁעָקְרוֹ בַּשְּׁבִיעִית.

רִבִּי זְעִירָא אָמַר מִכֵּיוָן שֶׁרָבָה עָלָיו הֶחָדָשׁ מוּתָּר. רִבִּי לָא רִבִּי אִימִּי תְּרוֵיהוֹן אָמְרֵי אָסוּר. מַתְנִיתִין פְּלִיגָא עַל רִבִּי לָא וְעַל רִבִּי אִימִּי. דְּתַנֵּי זֶה הַכְּלָל שֶׁהָיָה רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין כְּגוֹן טֶבֶל וּמַעֲשֵׂר שֵׁינִי וְהֶקְדֵּשׁ וְחָדָשׁ לֹא נָתְנוּ לָהֶן חֲכָמִים שִׁיעוּר אֶלָּא מִין בְּמִינוֹ בְּכָל שֶׁהוּא וּשְׁאֵינוֹ בְמִינוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם. וְכָל דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ

מַתִּירִין כְּגוֹן תְּרוּמָה וְחַלָּה וְעָרְלָה וְכִלְאַיִם נָתְנוּ לָהֶן חֲכָמִים שִׁיעוּר מִן בְּמִינוֹ וּשְׁלֹא בְמִינוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם. הָתִיבוּן הֲרֵי שְׁבִיעִית הֲרֵי אֵין לָהּ מַתִּירִין וְלֹא נָתְנוּ לָהּ חֲכָמִים שִׁיעוּר. אָמַר לָהֶן לֹא אִם אָמַרְתֶּם בַּשְּׁבִיעִית שֶׁאֵינָהּ אוֹסֶרֶת כָּל שֶׁהוּא אֶלָּא בְּבִיעוּר אֲבָל לַאֲכִילָה בְּנוֹתֵן טַעַם. מַה עָבְדִין לָהּ. רִבִּי הִילָא וְרִבִּי אִימִּי פָּתְרִין לָהּ בְּעֵירוּבִין אֲבָל בְּגִידּוּלִין חוֹמֶר הוּא בְּגִידּוּלִין. דְּאָמַר רִבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹנָתָן בָּצָל שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם שֶׁעָקְרוֹ וּשְׁתָלוֹ אֲפִילוּ הוֹסִיף כַּמָּה אָסוּר שֶׁאֵין גִּידּוּלֵי אִיסּוּר מַעֲלִין אֶת הָאִיסּוּר. מַתְנִיתָא פְלִינָא עַל רִבִּי זְעִירָא דְּתַנִּינָן גִּידּוּלֵי תְרוּמָה תְּרוּמָה וְגִידּוּלֵי גִידּוּלֵיהֶן חוּלִּין אֲבָל טֶבֶל וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּסְפִיחֵי שְׁבִיעִית וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְהַמְּדוּמָע וְהַבִּיכּוּרִין גִּידּוּלֵיהֶן חוּלִּין. וְתַנֵּי עֲלָהּ בְּמַה דְבָרִים אֲמוּרִים בְּדָבָר שֶׁזְּרָעוֹ כָלָה. אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָלָה גִּידּוּלֵי גִידּוּלִין אֲסוּרִין. מַה עָבְדִין לָהּ רִבִּי זְעִירָא. פָּתַר לָהּ בְּקִדּוּשַׁת שְׁבִיעִית בִּבְיעוּר אֲבָל לְאֲכִילָה כֵּיוָן שֶׁרָבָה עָלָיו הֶחָדֵשׁ מוּתָּר.

רִבִּי אַבָּהוּ עָל לְאַרְבֶּל וְאִיתְקַבֵּל גַּבֵּי אַבָּא בַּר בִּנְיָמִן אָתוּן וּשְׁאָלוּן לֵיהּ בְּאִילֵּין בְּצָלַיָּיא וְהוֹרֵי לוֹן כְּהָדָא דְּרִבִּי זְעִירָא מִכֵּיוָן שֶׁרָבָה עָלָיו הֶחָדֵשׁ מוּתָּר. חָמְתוֹן סְמִיכִין עֲלוֹי. אָמַר לוֹן. אֲנִי לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּמוּרְכָנִין. אָמַר רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי אֲנָא יָדַע רֹאשָׁהּ וְסוֹפָהּ כַּד דְּשָׁמַע רִבִּי לָא וְרִבִּי אִימִּי פְּלִיגִין שְׁרַע מִינָהּ.

הלכה ד

משנה: מֵאֵימָתַי מוּתָּר אָדָם לִיקַּח יֶרֶק בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִשֶּׁיַּעֲשֶׂה כְיוֹצֵא בוֹ. עֲשָׂה הַבָּכִיר הוֹתִּיר הָאָפֶל. רִבִּי הוֹתִּיר לִיקַּח יֶרֶק מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִיָּד. אֵין מוֹצִיאִין שֶׁמֶן שְׂרֵיפָה וּפֵירוֹת שְׁבִיעִית מֵהָאָרֶץ לְחוּצָה לָאָרֶץ. אָמַר רִבִּי שְׁמַעְתִּי בְּפֵירוּשׁ שֶׁמּוֹצִיאִין לְסוּרְיָה וְאֵין מוֹצִיאִין לְחוּצָה לָאָרֶץ. אֵין מְבִיאִין תְּרוּמָה מֵחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ. אָמַר רִבִּי שָׁמַעְתִּי בְּפֵירוּשׁ שֶׁמּוֹצִיאִין מִסּוּרְיָה וְאֵין מְבִיאִין מֵחוּצָה לָאָרֶץ.

הלכה: בָּרַאשׁוֹנָה הָיָה הַיֶּרֶק אָסוּר בִּסְפָרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא הַיֶּרֶק מוּתָּר בִּסְפָרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אַף עַל פִּי כֵן הָיָה אָסוּר לְהָבִיא יֶרֶק מִחוּץ לָאָרֶץ לָאָרֶץ. הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא מוּתָּר לְהָבִיא יֶרֶק מִחוּץ לָאָרֶץ לָאָרֶץ. אַף עַל פִּי כֵן הָיָה אָסוּר לִיקַּח יֶרֶק בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִיָּד. רִבִּי הוֹתִּיר לִיקַּח יֶרֶק בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִיָּד בַּר מִן קֶפַלּוֹטָא. מַה עָבְדוּן לֵיהּ צִיפּוֹרָאֵי אַלְבְּשׁוּנֵיהּ סָקָא וְקִיטְמָא. וְאַיְתוּנֵיהּ קוֹמֵי רִבִּי. אָמְרִין לֵיהּ מַה חָטָא דֵין מִן כָּל יַרְקָא וְשָׁרָא לִי לוֹן.

עוּלָּא בַּר יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה. רִבִּי וְרִבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה נַחְתוֹן לְעִכּוֹ. וְאִיתְקַבְּלוּן גַּבֵּי רִבִּי מָנָא. אָמַר לָהֶן רִבִּי עֲשׂוּ לָנוּ לִפַּס אֶחָד שֶׁל יֶרֶק עֲבַד לֵיהּ קוּפָּד. לְמָחָר אָמַר לֵיהּ עֲשֵׂה לָנוּ לִפַּס אֶחָד שֶׁל יֶרֶק עֲבַד לוֹן תַּרְנְגוֹלְתָא. אָמַר רִבִּי נִיכָּר הוּא זֶה שֶׁהוּא מִפֶּתַח שֶׁל

[סָמְאֵל]. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי יְהוּדָה אֲפִילוּ מִפֶּתַח שֶׁל [סָמְאֵל] אֵינוֹ. וְלָמָּה עֲבַד כֵּן דּוּ תַלְמִיד מִן תַּלְמִידוֹי דְּרִבִּי יוּדָה. דְּרִבִּי יוּדָה אָמַר הַיֶּרֶק אָסוּר בִּסְפָרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כַּד אֲתָא לְגַבֵּהּ תַּנֵּי לֵהּ עוּבְדָא. אָמַר לֵיהּ צָרִיךְ הֲוִיתָה עֲבִיד כְּוָותִין.

תַּמָּן תַּנִּינָן מִן הַיֶּרֶק מוּתָּר בִּירָקוֹת הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא שֵׁם לְוָוי. וְתַנֵּי עֲלֵהּ הַנּוֹדֵר מִן הַיֶּרֶק בַּשְּׁבִיעִית אָסוּר אַף בִּירָקוֹת שָׂדֶה. תַּנֵּי רִבִּי קְרִיסְפָּא בְשֵׁם רִבִּי חֲנַנְיָה בֶּן גַּמְלִיאֵל וְאָמַר טַעְמָא. הָדָא דְתֵימַר עַד שֶׁלֹּא הִתִּיר רִבִּי לְהָבִיא יֶרֶק מִחוּץ לָאָרֶץ לְאֶרֶץ אֲבָל מִשֶּׁהִתִּיר רִבִּי לְהָבִיא יֶרֶק מִחוּץ לָאָרֶץ לָאָרֶץ. הֵיא שְׁבִיעִית הִיא שְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ. רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא אוֹמֵר עוּלְשִׁין חֲשׁוּבוֹת הֵן לְטַמֵּא טוּמְאַת אוֹכְלִין בַּשְּׁבִיעִית. הָדָא דְתֵימַר עַד שֶׁלֹּא הִתִּיר רִבִּי. אֲבָל מִשֶּׁהִתִּיר הִיא שְׁבִיעִית הִיא שְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ.

הֲוון בְּעַיִין מֵימַר לָא פְלִיגִין. אַשְׁכַּח תַּנֵּי רִבִּי יוּדָה אָמַר עַד גְּזִיב. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר עַד אֲמָנֹס. תַּנֵּי פֵּירוֹת הָאָרֶץ שֶׁיָּצְאוּ חוּץ לָאָרֶץ מִתְבַּעֲרִין בִּמְקוֹמָן דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מֵבִיאָן לָאָרֶץ וּמְבַעֲרָן דִּכְתִיב בְּאַרְצָךְ תִּהְיֶה כָל תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכוֹל. אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. הוֹרֵי רִבִּי אִמִּי כְּהֵן תַּנָּיָא קַמַּיָּא לְקוּלָּא. אָמַר רִבִּי הִילָא וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲבִירֶם מִמָּקוֹם לְמָקוֹם.

תַּמָּן תַּנִּינָן אֲרִיסְטוֹן הֲבִיאוֹ בִּיכּוּרִים מֵאִיסְפַּמְיָא וְקִיבְּלוּ מִמֶּנּוּ. וְיָבִיא תְּרוּמָה. אָמַר רִבִּי הוֹשַׁעְיָה בִּיכּוּרִים בַּאֲחֵרִיוּת בַּעֲלִים. תְּרוּמָה אֵינָהּ בַּאֲחֵרִיוּת בַּעֲלִים. אִם אָמַר אַתְּ כֵּן אַף הֵן מְרַדְּפִין אַחֲרֵיהֶם לְשָׁם.

פרק ז

הלכה א

משנה: כְּלָל גָּדוֹל אָמְרוּ בַּשְּׁבִיעִית כָּל שֶׁהוּא מַאֲכַל אָדָם וּמַאֲכַל בְּהֵמָה וּמִמִּין הַצּוֹבְעִים וְאֵינוֹ מִתְקַיֵּים בָּאָרֶץ יֵשׁ לוֹ שְׁבִיעִית וּלְדָמָיו שְׁבִיעִית. יֵשׁ לוֹ בִּיעוּר וּלְדָמָיו בִּיעוּר. וְאֵי זֶה זֶה עֲלֵה הַלּוּף הַשּׁוּטָה. הָרַנְדָּנָה הָעוּלְשִׁין וְהַכְּרֵשִׁין וְהָרְגִילָה וְנַע הֶחָלָב. וּמַאֲכַל בְּהֵמָה הַחוֹחִים וְהַדַּרְדָּרִים. וּמִמִּין הַצּוֹבְעִים סְפִיחֵי אִסְטִיס וְקוּצָה יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית וּלְדָמֵיהֶן שְׁבִיעִית. יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר וּלְדָמֵיהֶן בִּיעוּר. עוֹד כְּלָל אַחֵר אָמְרוּ כָּל שֶׁהוּא מַאֲכַל אָדָם וּמַאֲכַל בְּהֵמָה וּמִמִּין הַצּוֹבְעִים וּמִתְקַיֵּים בָּאָרֶץ יֵשׁ לוֹ שְׁבִיעִית וּלְדָמָיו שְׁבִיעִית. אֵין לוֹ בִּיעוּר וְלֹא לְדָמָיו בִּיעוּר. אֵי זֶה זֶה עִיקַּר הַלּוּף הַשּׁוּטָה וְעִיקַּר הָרַנְדָּנָה הָעַרְקַבְּלִין וְהַחַלְבִּיצִין וְהַבּוּכְרִיָּה. וּמִן הַצּוֹבְעִים הַפּוּאָה וְהָרִכְפָּא יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית וּלְדָמֵיהֶן שְׁבִיעִית. אֵין לָהֶן בִּיעוּר וְלֹא לְדָמֵיהֶן בִּיעוּר. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר דְּמֵיהֶן מִתְבַּעֲרִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. אָמְרוּ לוֹ לָהֶן אֵין בִּיעוּר קַל וָחוֹמֶר לְדָמֵיהֶן. קְלִיפֵּי רִימּוֹן וְהַגֵּץ שֶׁלּוֹ קְלִיפֵּי אֱגוֹזִים וְהַגַּלְעִינִין. יֵשׁ

לָהֶן שְׁבִיעִית וְלִדְמֵיהֶן שְׁבִיעִית. הַצַּבָּע צוֹבֵעַ לְעַצְמוֹ לֹא יִצְבַּע בְּשָׂכָר. שֶׁאֵין עוֹשִׂין סְחוֹרָה בְּפֵירוֹת שְׁבִיעִית. וְלֹא בִּבְכוֹרוֹת וְלֹא בִּתְרוּמוֹת. וּלֹא בִּנְבֵילוֹת וְלֹא בִּטְרֵיפוֹת וְלֹא בִּשְׁקָצִים וְלֹא בִּרְמָשִׂין. וְלֹא יְהֵא לוֹקֵחַ יְרָקוֹת שָׂדֶה וּמוֹכֵר בַּשּׁוּק אֲבָל הוּא לוֹקֵט וּבָנוֹ מוֹכֵר עַל יָדוֹ. לָקַח לְעַצְמוֹ וְהוֹתִיר מוּתָּר לְמוֹכְרוֹ. לָקַח בְּכוֹר לְמִשְׁתֶּה בְּנוֹ אוֹ לְרֶגֶל וְלֹא צָרִיךְ לוֹ מוּתָּר לְמוֹכְרוֹ. צָדֵי חַיָּה עוֹפוֹת וְדָגִים שֶׁנִּתְמַנּוּ לָהֶן מִינִין טְמֵיאִין מוּתָּר לְמוֹכְרָן. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף מְשֻׁנְּתְמַנֶּה לוֹ לְפִי דַּרְכּוֹ לוֹקֵחַ וּמוֹכֵר. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא אוּמָנְתוֹ בְכָךְ. וְחֲכָמִים אוֹסְרִין.

הלכה: צְבָעִין לְאָדָם מַהוּ שֶׁיְּהֵא עֲלֵיהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא לָכֶם כָּל שֶׁהוּא צוֹרֵךְ לָכֶם. וְתַנֵּי עָלָהּ כְּגוֹן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּיה וּסִיכָה וּצְבִיעָה. יָצָאת מָלוּגְמָא שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא לְחוֹלִין. יָצָאת אֶלֵּינְתִּין שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא לַתַּפִּילִין. רִבִּי יוֹנָה בְּעֵי וְלָמָּה יָצָאת מָלוּגְמָא שֶׁאֵין עָלֶיהָ קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. וְהָתַנֵּי דִּן וְצַד וְזֶרַע אִסְטִיס שֶׁזּוֹרְעִין אוֹתָן בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית חָלָה עֲלֵיהֶם. מַיי כְדוֹן לָכֶם הַשָּׁוֶה לְכוּלְכֶם. רִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי לָא שָׁמַע מִן הָדָא תְהֶיָה. אַף לְהַדְלִקַת הַנֵּר וְלִצְבוֹעַ בָּהּ צֶבַע. וְלֹא נִמְצָא מְאַבֵּד אֶת אוֹכְלֵי בְהֵמָה. תִּיפְתָּר בִּצְבוּעִין לְאָדָם. אָמַר רִבִּי מָנָא תִּיפְתָּר בְּאוֹכְלֵי בְהֵמָה לְאָדָם וְלֵית שְׁמַע מִנַּיהּ כְּלוּם. צְבָעִין לִבְהֵמָה מַהוּ שֶׁיְּהֵא עֲלֵיהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא עִיקַּר הַוָּרֶד וְעִיקַּר הָאֲגָה וְעִיקַּר הָאוֹג אֵין בָּהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. מִינֵי (כְּנִיסּוֹת) מַהוּ שֶׁיְּהֵא עֲלֵיהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא הַיַּרְעָנִין וְהַבּוֹרִית וְהָאָהֳל יֵשׁ לָהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. בְּשָׂמִים מַהוּ שֶׁיְּהֵא עֲלֵיהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא הַפַּרְחָלָבָן [וְהָאוֹרָן] אֵין עֲלֵיהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. חֲבֵרַיָּיא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן הוּא. דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר אֵין לִקְטָף שְׁבִיעִית מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ פֶּרִי. רִבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רִבִּי אַבָּהוּ תִּיפְתָּר דִּבְרֵי הַכֹּל בְּהָדָא נְסוֹרְתָּה. מִינֵי אַדְלָקוֹת מַה אִית לָךְ כְּגוֹן הָהֵן פְּקוּעָה.

וְהָהֵן וָוֶרֶד תַּנֵּי בָּהּ תְּלַת מִילִּין. עָלִין שֶׁלּוֹ יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית וְלִדְמֵיהֶן שְׁבִיעִית. יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר וְלִדְמֵיהֶן בִּיעוּר. פִּיקָה שֶׁלּוֹ יֵשׁ לָהּ שְׁבִיעִית וְלִדְמֵיהָ שְׁבִיעִית. אֵין לוֹ בִּיעוּר וְלֹא לִדְמֵיהָ בִּיעוּר. עִיקָּר שֶׁלּוֹ אֵין לוֹ שְׁבִיעִית וְלֹא לִדְמֵיו שְׁבִיעִית אֵין לוֹ בִּיעוּר וְלֹא לִדְמֵיו בִּיעוּר. רִבִּי יִרְמְיָה בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי אַבָּהוּ מַהוּ לִכְבּוֹשׁ מִן הָהֵן וָוֶרֶד. אָמַר לוֹ וְכִי יֵשׁ לוֹ מְלָאכָה אֲחֶרֶת. תַּנֵּי רִבִּי חִיָּיא אוֹכֶל אָדָם הוּא.

הוֹרֵי רִבִּי מָנָא אוֹרָסְטִין שֶׁרֵי אוּדוֹרוֹדוֹסְטוֹן שֶׁרֵי קִיטְרָטוֹן שֶׁרֵי מִירְסִינְטוֹן שֶׁרֵי דַּרְמִינוֹן שֶׁרֵי אִידְרוֹמִירוֹן אֲסִיר דִּיוֹמִילִן אֲסִיר.

צִיפְּרַיֵּי שְׁאָלוּן לְרִבִּי אִימִּי מַהוּ לְחַטֵּן בְּחוֹחִין.אָמַר לוֹ אַתּוּן אָמְרִין בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה אֲפִילּוּ עֲלֵי קִינָרִיסָאשֶׁרֵי. אָמַר רִבִּי יֹאשַׁיָּה לְעוּבְדָּה וּסְמוֹךְ עָלַיי. אָמַר רִבִּי יֹאשַׁיָּה אֵין לָךְ מְיוּחָד לְבְהֵמָה אֶלָּא חָצִיר בִּלְבַד וּשְׁלִקְחוֹ לְחַטֵּן בּוֹ מוּתָּר לְחַטֵּן בּוֹ.

וְתַנֵּי חָצִיר וְכָל שְׁאָר יְרָקוֹת שֶׁלְּקָחָן לְחַטִּין בָּהֶן מוּתָּר לְחַטִּין בָּהֶן. חִישֵּׁב עֲלֵיהֶן לְאוֹכֶל אָדָם אָסוּר לְחַטִּין בָּהֶן. תַּנֵּי בַּר קַפָּרָא מוּתָּר לְחַטִּין בָּהֶן וְאָסוּר לָלוֹתמֵיהֶן לָמָּה שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶן קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית וְאוֹכְלֵי בְהֵמָה אֵין עֲלֵיהֶן קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית דְּאַתְּ אָמַר עוֹשִׂין מֵהֶן מְלוּגְמָא לְאָדָם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי שְׁמָעִינָן שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶן מְלוּגְמָא לְאָדָם וּשְׁמָעִינָן שֶׁמְּוּתָּר לְסוֹחֲטָן וְלַעֲשׂוֹתָן מֵהֶן סַמְמָנִין לְאָדָם.

תַּמָּן תַּנִּינָן לוּלְבֵי זְרָדִים (וְשֶׁל עֲרָלָה) וַעֲלֵי לוּף שׁוֹטֶה אֵין מְטַמְּאִין טוּמְאַת אוֹכְלִין עַד שֶׁיִּמְתְּקוּ לָמָּה שֶׁהֵן מָרִין. וְתוּרְמוֹסִין לָאו אֵינָן מָרִין שַׁנְיָיא הִיא תּוּרְמוֹסִין שֶׁעִיקָּרָן אוֹכֶל אָדָם. לֹא צוֹרְכָה דְּלֹא שְׁמָעִינָן שֶׁאֵין קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עֲלֵיהֶן עַד שֶׁיִּמְתְּקוּ.

לֹא כֵן אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה עוֹלְשִׁין חֲשׁוּבוֹת הֵן לְטַמֵּא טוּמְאַת אוֹכְלִין בַּשְּׁבִיעִית וְאֵיתְמַר טַעֲמָא הָדָא אָמְרָה עַד שֶׁלֹּא הִתִּיר רִבִּי לְהָבִיא יֶרֶק מֵחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ. אֲבָל מִשֶּׁהִתִּיר רִבִּי לְהָבִיא יֶרֶק מֵחוּץ לָאָרֶץ לָאָרֶץ הִיא שְׁבִיעִית הִיא שְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ. וְכָא לֹא יְהוֹ חֲשׁוּבוֹת עַד שֶׁיַּחְשֹׁב עֲלֵיהֶן. וּמָצִינוּ דָּבָר בַּתְּחִילָּה קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עָלָיו. וּבְסוֹף אֵין קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עָלָיו. הָתִיבוּן הֲרֵי הַסִּיאָה וְהָאֵזוֹב וְהַקּוּרְנִית שֶׁלְּקָטָן לְעֵצִים אֵין קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עֲלֵיהֶן. חִישֵּׁב עֲלֵיהֶן לְאוֹכְלִין קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עֲלֵיהֶן. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה שֶׁכֵּן אִם לְקָטָן מִתְּחִילָּה לְאוֹכְלִין קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עֲלֵיהֶן מִיַּד.

הַסִּיאָה צִתְרָה. אֵזוֹב אֵיזוֹבָא. קוֹרְנִית קוֹרְנִיתָא. מַהוּ חַלְבִּיצִין בֵּיצֵי נֵץ חָלָב.

אָמַר לָהֶן רִבִּי מֵאִיר מַחְמִיר אֲנִי בְּדָמִין מִן הָעִיקָּר. שֶׁהַשֶּׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית מַדְלִיקִין בּוֹ מָכְרוֹ וְלָקַח בּוֹ שֶׁמֶן אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ. רִבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן הֶחֱלִיף שֶׁמֶן בְּשֶׁמֶן שְׁנֵיהֶן אֲסוּרִין. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה רִבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רִבִּי יִרְמְיָה מַחֲלִיף שְׁנֵיהֶן שֶׁל חוּלִּין. הֶחֱלִיף יַיִן בְּשֶׁמֶן כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר יַיִן אֵין סָכִין אוֹתוֹ. וְדִכְוָותֵיהּ שֶׁמֶן אֵין מַדְלִיקִין. הֶחֱלִיף עֵלִין בְּלוּלְבִין. כְּמַה דְּתֵימַר עֵלִין יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר וְדִכְוָותֵיהּ לוּלְבִין יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר. הֶחֱלִיף אוֹכְלֵי אָדָם בְּאוֹכְלֵי בְהֵמָה כְּמַה דְּתֵימַר אוֹכְלֵי אָדָם אֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מְלוּגְמָא וְדִכְוָותֵיהּ אוֹכְלֵי בְהֵמָה אֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מְלוּגְמָא. וְהָתַנִּינָן מוֹכְרִין אוֹכְלֵי אָדָם וְאוֹכְלֵי בְהֵמָה לִיקַּח בָּהֶן אוֹכְלֵי אָדָם אֲבָל לֹא אוֹכְלֵי בְהֵמָה אוֹכְלֵי בְהֵמָה לִיקַּח בָּהֶן אוֹכְלֵי בְהֵמָה וְכָל שֶׁכֵּן אוֹכְלֵי אָדָם (לִיקַּח בָּהֶן אוֹכְלֵי בְהֵמָה).

וְהָדָא קְנִיבְתָּא דְיַרְקָא מַסְקִין לֵיהּ לְאִיגְרָא וְהִיא יָבְשָׁה מִן גַּרְמֵיהּ. רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק בְּיֵינִי עַד הַפֶּסַח בְּשֶׁמֶן עַד הָעֲצֶרֶת וּבִגְרוֹגְרוֹת עַד הַפּוּרִים. רִבִּי בֵּיבִי בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה וּבְתָמָרִין עַד הַחֲנוּכָּה.

רִבִּי אִילָא רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר בָּא וְוָא. רִבִּי יוֹחָנָן וַחֲבֵרוֹתֵיהּ הָווֹן יָתְבִין מַקְשְׁיִין אָמַר יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר אוֹ אֵין לָהֶן בִּיעוּר. עָבַר רִבִּי יַנַּאי. אָמְרוּן הַאי גַּבְרָא מִישְׁאֲלִינֵיהּ אֲתוֹ שְׁאָלוּנֵיהּ אָמַר

לָהֶן כָּל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִישׁוֹר יֵשׁ לוֹ בִּיעוּר. וּשְׁאֵין דַּרְכּוֹ לִישׁוֹר אֵין לוֹ בִּיעוּר. וְאֵילּוּ מֵהֶן שֶׁדַּרְכָּן לִישׁוֹר וּמֵהֶן שֶׁאֵין דַּרְכָּן לִישׁוֹר וּשְׂרַע תַּנָּיֵיה מִינָּהּ.

מַהוּ לִצְבוֹעַ בְּטוֹבַת הֲנָיֶיה. מִן מַה דְתַנֵּי הַשְּׁלִשׁוּשִׁית וַחַלְבְצִין הַתֵּגֶר עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ הָדָא אָמְרָה שֶׁאָסוּר לִצְבוֹעַ בְּטוֹבַת הֲנָיֶיה.

כְּתִיב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם. מַה תַלְמוּד לוֹמַר וּטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם. אֶלָּא אֶחָד אִיסּוּר אֶכִילָה וְאֶחָד אִיסּוּר הֲנָיֶיה. כָּל דָּבָר שֶׁאִיסּוּרוֹ דְּבַר תּוֹרָה אָסוּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ סְחוֹרָה. וְכָל דָּבָר שֶׁאִיסּוּרוֹ מִדִּבְרֵיהֶן מוּתָּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ סְחוֹרָה. וַהֲרֵי חֲמוֹר. לְמִלַּאכְתּוֹ הוּא גָדֵל. וַהֲרֵי גָמָל. לְמִלַּאכְתּוֹ הוּא גָדֵל. רִבִּי הוֹשַׁעְיָה נָסַב וִיהַב בַּהֲדֵין מוּרְיֵיס. רִבִּי חוּנָא נָסַב וִיהַב בַּהֲדֵין חִלְתּוּתָא.

תַּנֵּי לֹא יְהוֹ חֲמִשָּׁה מְלַקְּטִין יֶרֶק וְאֶחָד מוֹכֵר אֲבָל מוֹכֵר הוּא שֶׁלּוֹ וְשֶׁל חֲבֵירוֹ. חֲמִשִּׁין אֵחִין מְלַקְּטִין וְאֶחָד מוֹכֵר עַל יְדֵיהֶן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ פַּלְטֵיר. שֶׁלֹּא יְהֵא מַזְבִּין בְּהוּא אָתָר בְּכָל שָׁנָה. וְאִית דְּבָעֵי מֵימוֹר דְּלֹא יְהֵא מַזְבִּין בְּכָל שָׁעָה.

תַּנֵּי הַחֲנָוָונִי שֶׁהָיָה מְבַשֵּׁל יְרָקוֹת בַּשְּׁבִיעִית לֹא יְהֵא מְחַשֵּׁב שְׂכָרוֹ עַל דְּמֵי שְׁבִיעִית אֲבָל מְחַשֵּׁב הוּא עַל הַיַּיִן וְעַל הַשֶּׁמֶן וְעַל הָאַבְטָלָה. רִבִּי לָא מְפַקֵּד לְאֵילֵין חֲלַטָרַיָּא לָא תַהֲווֹן מְחַשְּׁבִין אַגְרֵיכוֹן עַל מִישְׁחָא אֶלָּא עַל חִיטַּיָּא.

תַּמָּן תַּנִּינָן. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אֵימָתַי בִּזְמָן שֶׁאֵין לוֹ אוּמָנוּת אֶלָּא הוּא אֲבָל יֵשׁ לוֹ אוּמָנוּת שֶׁלֹּא הִיא הֲרֵי זֶה מוּתָּר. הֵיךְ עֲבִידָא. הָיָה יוֹשֵׁב וּבָטֵל מִמְּלַאכְתּוֹ כָּל שְׁנֵי שָׁבוּעַ כֵּיוָן שֶׁבָּאָת שְׁבִיעִית הִתְחִיל מְפַשֵּׁיט יָדוֹ וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּפֵירוֹת עֲבֵירָה אִם יֵשׁ עִמּוֹ מְלָאכָה אֲחֶרֶת כְּשֵׁר וְאִם לָאו פָּסוּל. אֲבָל אִם הָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בִּמְלַאכְתּוֹ כָּל שְׁנֵי שָׁבוּעַ כֵּיוָן שֶׁבָּאָת שְׁבִיעִית הִתְחִיל מְפַשֵּׁיט יָדוֹ וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּפֵירוֹת עֲבֵירָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין עִמּוֹ מְלָאכָה אֲחֶרֶת מוּתָּר. רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי לְעָזָר. הֲלָכָה כְרִבִּי יוּדָה דְמַתְנִיתִן. אִקְלַס רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא דְמַר שְׁמוּעָה בְשֵׁם זְעִיר מִינֵּיהּ. תַּנֵּי רִבִּי יוּדָה לְחוּמְרָא. הֵיךְ עֲבִידָא הָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בִּמְלַאכְתּוֹ כָּל שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת. וּבַשְּׁבִיעִית הִתְחִיל וּמְפַשֵּׁיט אֶת יָדוֹ לִישָּׂא וְלִתֵּן בְּפֵירוֹת עֲבֵירָה אִם יֵשׁ עִמּוֹ מְלָאכָה אֲחֶרֶת מוּתָּר וְאִם לָאו אָסוּר. (אֲבָל אִם הָיָה עוֹסֵק בִּמְלַאכְתּוֹ כָּל שְׁנֵי שָׁבוּעַ כֵּיוָן שֶׁבָּאָת שְׁבִיעִית הִתְחִיל מְפַשֵּׁיט יָדוֹ וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּפֵירוֹת עֲבֵירָה. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין עִמּוֹ מְלָאכָה אֲחֶרֶת אָסוּר) לֹא בְדָא. רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי לְעָזָר. הֲלָכָה כְרִבִּי יוּדָה דְמַתְנִיתִן. אִקְלַס רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא דְמַר שְׁמוּעָה מִשּׁוּם זְעִיר מִינֵּיהּ. אוּף הָכָא כֵּן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן תַּמָּן אֵין הַמַּלְכוּת אוֹנֶסֶת. בְּרַם הָכָא הַמַּלְכוּת אוֹנֶסֶת.

הלכה ב

משנה: לוּלְבֵי זְרָדִים וְהֶחָרוּבִין יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית וְלִדְמֵיהֶן שְׁבִיעִית. יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר וְלִדְמֵיהֶן בִּיעוּר. לוּלְבֵי הָאֲלָה וְהַבּוֹטְנָא וְהָאֲטָדִים יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית וְלִדְמֵיהֶן שְׁבִיעִית. אֵין לָהֶן בִּיעוּר וְלֹא לִדְמֵיהֶן בִּיעוּר. אֲבָל לָעֲלִים יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר. מִפְּנֵי שֶׁהֵן נוֹשְׁרִין מֵאֲבִיהֶן. הָוָורֶד וְהַכּוֹפֶר וְהַקְּטָף וְהַלּוֹטֶת. יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית וְלִדְמֵיהֶן שְׁבִיעִית. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אֵין לִקְטָף שְׁבִיעִית מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ פֶּרִי. וָורֶד חָדָשׁ שֶׁכְּבָשׁוֹ בְּשֶׁמֶן יָשָׁן יִלָּקֵט הַוָּורֶד. וְיָשָׁן בְּחָדָשׁ חַיָּיב בְּבִיעוּר. חֲרוּבִים חֲדָשִׁים שֶׁכְּבָשָׁן בְּיַיִן יָשָׁן וְיָשָׁנִים בְּחָדָשׁ חַיָּבִין בְּבִיעוּר. זֶה הַכְּלָל כָּל שֶׁהוּא בְּנוֹתַן טַעַם חַיָּיב לְבָעֵר מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. וּמִין בְּמִינוֹ כָּל שֶׁהוּא. שְׁבִיעִית אוֹסֶרֶת כָּל שֶׁהוּא בְּמִינוֹ וּשְׁלֹא בְמִינוֹ בְּנוֹתַן טַעַם.

הלכה: בְּרֹאשָׁה דְּפִירְקָא אַתְּ אָמַר אֵין אוֹכְלִין עַל הָעִיקָּר. וָכָא אַתְּ אָמַר אוֹכְלִין עַל הָעִיקָּר. אָמַר רִבִּי פִּינְחָס תַּמָּן אֵין סוֹפָן לְהַקְשׁוֹת. בָּרִם הָכָא סוֹפוֹ לְהַקְשׁוֹת מִכֵּיוָן שֶׁהֵקְשׁוּ נַעֲשׂוּ כָּאֲבִיהֶן.

תַּנֵּי וְכוּלָּן שֶׁנִּכְנְסוּ מִשִּׁשִּׁית לַשְּׁבִיעִית שִׁשִּׁית. חוּץ מִן הֶעָדֵל. מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּיֶרֶק. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן לֵית כָּאן מִשִּׁשִּׁית לַשְּׁבִיעִית שִׁשִּׁית אֶלָּא שְׁבִיעִית. וְהָתַנֵּי הַסִּיאָה וְהָאֲזוֹב וְהַקּוּרְנִית שֶׁהוֹבִילוֹ לְחָצֵר. אֲבָל אִם הָיְתָה שְׁנִייָה נִכְנֶסֶת לַשְּׁלִישִׁית שְׁלִישִׁית מִשִּׁשִּׁית לַשְּׁבִיעִית שִׁשִּׁית. הָכָא אַתְּ מָנֵי לַחוֹרִיהּ. וְכָא אַתְּ מָנֵי לְקוֹמֵיהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי שְׁלִישִׁית וְשִׁשִּׁית אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶן מַעֲשֵׂר שֵׁינִי יֵשׁ בָּהֶן מַעְשְׂרוֹת שְׁבִיעִית אֵין בָּהּ מַעְשְׂרוֹת כָּל עִיקָּר. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן לֵית כָּאן מִשִּׁשִּׁית לַשְּׁבִיעִית שִׁשִּׁית אֶלָּא שְׁבִיעִית. תַּמָּן בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים בְּרַם הָכָא בִּרְשׁוּת הֶעָנִי הֵן. מוּטָב לוֹ אֶחָד בְּוַדַּאי וְלֹא שְׁנַיִם בְּסָפֵק.

עָלִין שֶׁכְּבָשָׁן עִם לוּלְבֵין אִית תַּנֵּיי תַּנֵּי בֵּין אֵילּוּ וּבֵין אֵילּוּ יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר. וְאִית תַּנֵּיי תַּנֵּי בֵּין אֵילּוּ וְאֵילּוּ אֵין לָהֶן בִּיעוּר. וְאִית תַּנּוּיֵי תַּנֵּי עָלִין יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר לוּלְבִין אֵין לָהֶן בִּיעוּר. מָאן דְּאָמַר אֵין לָהֶן בִּיעוּר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. מָאן דְּאָמַר עָלִין יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר לוּלְבִין אֵין לָהֶן בִּיעוּר רַבָּן גַּמְלִיאֵל.

רִבִּי פְּדָת רִבִּי יוֹסֵה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אַתְיָיא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. דְּתַנִּינָן תַּמָּן אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ שָׁמַעְתִּי שֶׁהַמַּעֲמִיד בִּשְׂרָף הֶעֱלִין וּבִשְׂרָף הָעִיקָּרִין מוּתָּר בִּשְׂרָף הַפֹּגִין אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא פֶּרִי. אָמַר רִבִּי זְעִירָא לְרִבִּי פְּדָת כְּמָה דְּתֵימַר תַּמָּן הֲלָכָה כְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וָכָא אָמַר הֲלָכָה כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רִבִּי יוֹנָה וְדַמְיָא הִיא כָּל רַבָּה קְטָף בָּטֵל עַל גַּבֵּי שְׁרָפוֹ. אִילֵּין אֵינוֹ בָטֵל עַל גַּבֵּי שְׁרָפוֹ. אוֹכְלֵי בְהֵמָה קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עֲלֵיהֶן וְאֵין קְדוּשַׁת

עָרְלָה חָלָה עֲלֵיהֶן. אָמַר רִבִּי אָבִין אִית לָךְ חוֹרִי. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמְרָה שְׁמוּעָה. וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בְּשֵׁם גַּרְמַיּה אָמְרָה לְמָה.
שְׁרָף פֵּירֵי פַּגִּין פֵּירֵי. וְאֵין תֵּימַר שְׁרָף פֵּירֵי עָשָׂה כֵן בִּתְרוּמָה אָסוּר. וְאֵין תֵּימַר פַּגִּין פֵּירֵי עָשָׂה כֵן בִּתְרוּמָה מוּתָּר. לָמָּה שֶׁהַנְּיִית תְּרוּמָה מוּתֶּרֶת וַהֲנָיִית עָרְלָה אֲסוּרָה.
הָכָא אַתְּ אָמַר יִלְקֵט הַוָּרֵד. וָכָא אַתְּ אָמַר חַיָּיב בְּבִיעוּר. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן תְּרֵין תַּנָּיִין אִינּוּן. אָמַר רִבִּי זְעִירָא יָכִיל אֲנָא פְּתַר לְהוֹן וָוֵרֵד בִּתְרֵי תְּנַיֵּי וָוֵרֵד חָדָשׁ שֶׁכְּבָשׁוֹ בְשֶׁמֶן יָשָׁן. וָוֵרֵד שֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁכְּבָשׁוֹ בְשֶׁמֶן שֶׁל שִׁשִּׁית וְיָשָׁן בְּחָדָשׁ וָוֵרֵד שְׁבִיעִית שֶׁכְּבָשׁוֹ שֶׁל שְׁמִינִית.

פרק ח

הלכה א

משנה: כְּלָל גָּדוֹל אָמְרוּ בַּשְּׁבִיעִית כָּל הַמְיוּחָד לְאוֹכֶל אָדָם אֵין עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מָלוּגְמָא לְאָדָם וְאֵין צוֹרֶךְ לוֹמַר לִבְהֵמָה. וְכָל שֶׁאֵינוּ מְיוּחָד לְאוֹכֶל אָדָם עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מָלוּגְמָא לְאָדָם אֲבָל לֹא לִבְהֵמָה. וְכָל שֶׁאֵינוּ מְיוּחָד לֹא לְאוֹכֶל אָדָם וְלֹא לְאוֹכֶל בְּהֵמָה חִישֵׁב עָלָיו אוֹכֶל אָדָם וְאוֹכֶל בְּהֵמָה נוֹתְנִין עָלָיו חוּמְרֵי אָדָם וְחוּמְרֵי בְהֵמָה. חִישֵׁב עָלָיו לְעֵצִים הֲרֵי הוּא כְעֵצִים כְּגוֹן הַסִּיאָה וְהָאֲזוֹב וְהַקּוּרְנִית.

הלכה: כְּלָל גָּדוֹל אָמְרוּ בַּשְּׁבִיעִית כו'. רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא אוֹכְלֵי אָדָם וְאוֹכְלֵי בְהֵמָה הָיוּ בַפָּרָשָׁה. מַה חָמִית מֵימַר אוֹכְלֵי אָדָם אֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא וְאוֹכְלֵי בְהֵמָה עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא. אָמַר לֵיהּ וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאָכְלָה מִיעוּט. מִיעֵט אוֹכְלֵי אָדָם אֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא. וּמִיעֵט אוֹכְלֵי בְהֵמָה. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה כָּל מִדְרָשׁ שֶׁאַתְּ דוֹרֵשׁ וְשׁוֹבֵר מִדְרָשׁ רִאשׁוֹן אֵין זֶה מִדְרָשׁ. רִבִּי יוֹסֵי לֹא אָמַר כֵּן אֶלָּא וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאָכְלָה מִיעֵט. לְךָ וּלְעַבְדְּךָ וְלַאֲמָתֶךָ מִיעוּט אַחֵר מִיעוּט. לְרַבּוֹת אוֹכְלֵי אָדָם שֶׁאֵין עוֹשִׂין מָלוּגְמָא. וְרַבָּה אוֹכְלֵי בְהֵמָה. כַּיי דְּאָמַר רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה כָּל מִדְרָשׁ שֶׁאַתְּ דוֹרֵשׁ וְשׁוֹבֵר מִדְרָשׁ רִאשׁוֹן אֵין זֶה מִדְרָשׁ. אָמַר רִבִּי מַתַּנְיָיה כְּשֶׁמִּיעֵטָתָּה אוֹכְלֵי אָדָם מִיעֵטָתָּה וּכְשֶׁרִיבִּיתָּה אוֹכְלֵי בְהֵמָה רִיבִּיתָּה.
אוֹכְלֵי בְהֵמָה מַהוּ לַעֲשׂוֹת מֵהֶן צְבוּעִין לָאָדָם. מַה אִם אוֹכְלֵי אָדָם שֶׁאֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא לְאָדָם עוֹשִׂין מֵהֶן צְבוּעִין לָאָדָם אוֹכְלֵי בְהֵמָה שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא לְאָדָם לֹא כָּל שֶׁכֵּן שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶן צְבָעִין לָאָדָם. מִינֵי מְלוּגְמִיּוֹת מַהוּ לַעֲשׂוֹת מֵהֶן צְבָעִים לָאָדָם. מַה אִם אוֹכְלֵי אָדָם שֶׁאֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא לְאָדָם עוֹשִׂין מֵהֶן צְבָעִין לְאָדָם מִינֵי מָלוּגְמִיּוֹת שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא לְאָדָם לֹא כָּל שֶׁכֵּן שֶׁתַּעֲשֶׂה מֵהֶן צְבָעִין לְאָדָם. לֹא צוּרְכָה דְלֹא

אוֹכְלֵי אָדָם מַהוּ לַעֲשׂוֹת מֵהֶן צְבָעִין לִבְהֵמָה. כְּמַה דְאַתְּ אָמַר בְּאוֹכְלֵי אָדָם. שֶׁאֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא לְאָדָם עוֹשִׂין מֵהֶן צְבָעִין לְאָדָם וְדִכְוָותָהּ אוֹכְלֵי בְהֵמָה שֶׁאֵין עוֹשִׂין מָלוּגְמָא לִבְהֵמָה נַעֲשֶׂה צְבָעִין לִבְהֵמָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מִפְּנֵי מַה אוֹכְלֵי אָדָם עוֹשִׂין מֵהֶן צְבָעִין לְאָדָם שֶׁכֵּן צִיבְעֵי אָדָם יֵשׁ לָהֶן קְדוּשָּׁה נַעֲשָׂה מֵאוֹכְלֵי בְהֵמָה צְבָעִין לִבְהֵמָה וּצְבָעִין לִבְהֵמָה אֵין עֲלֵיהֶן קְדוּשָּׁה.

נִיחָא חוּמְרֵי אָדָם וְחוּמְרֵי בְהֵמָה. שֶׁאָסוּר לְשׁוֹלְקָן. תַּנֵּי הַמּוֹכֵר מוֹכֵר לְאוֹכְלִין וְהַלּוֹקֵחַ לוֹקֵחַ לְעֵצִים לֹא הַכֹּל מְמֻנּוּ. הַמּוֹכֵר מוֹכֵר לְאוֹכְלִין וְהַלּוֹקֵחַ לוֹקֵחַ לְאוֹכְלִין וְחִישֵּׁב עֲלֵיהֶן לְעֵצִים לֹא הַכֹּל מְמֻנּוּ. הַמּוֹכֵר מוֹכֵר לְעֵצִים וְהַלּוֹקֵחַ לְאוֹכְלִין וְחִישֵּׁב עֲלֵיהֶן לְעֵצִים. מַה נָן קַיְימִין אִם בְּשֶׁנָּתַן לוֹ מָעוֹת וְאַחַר כָּךְ מָשַׁךְ דְּמֵי עֵצִים נָתַן לוֹ. אִם בְּשֶׁמָּשַׁךְ וְאַחַר כָּךְ נָתַן לוֹ מָעוֹת דְּמֵי אוֹכְלִין נָתַן לוֹ. אֶלָּא כִּי נָן קַיְימִין בְּשֶׁנָּתַן לוֹ מָעוֹת וְאַחַר כָּךְ מָשַׁךְ תַּפְלוּגְתָּא דְּרִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן דּוּ אָמַר אֵין הַמָּעוֹת קוֹנִין דָּבָר תּוֹרָה דְּמֵי אוֹכְלִין נָתַן לוֹ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ הַמָּעוֹת קוֹנִין דָּבָר תּוֹרָה דְּמֵי עֵצִים נָתַן לוֹ. הַמּוֹכֵר מוֹכֵר לְעֵצִים וְהַלּוֹקֵחַ לוֹקֵחַ לְאוֹכְלִין.

הָיָה זֶה מַעֲמִיד וְזֶה מַעֲמִיד יֵיבָא כְּהָדָא אִם הַמּוֹכֵר תּוֹבֵעַ לְלוֹקֵחַ יַעֲשׂוּ כִּדְבְרֵי הַלּוֹקֵחַ. וְאִם הַלּוֹקֵחַ תּוֹבֵעַ לְמוֹכֵר יַעֲשׂוּ כִּדְבְרֵי הַמּוֹכֵר. וָכָא כֵן.

הלכה ב

משנה: שְׁבִיעִית נִיתְּנָה לַאֲכִילָה וּלְשִׁתְיָיה וּלְסִיכָה לוֹכַל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לוֹכַל וְלָסוּךְ דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לָסוּךְ וְלֹא יִסּוֹךְ יַיִן וְחוֹמֶץ אֲבָל סָךְ אֶת הַשֶּׁמֶן. וְכֵן בִּתְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי. קַל מֵהֶן שְׁבִיעִית שֶׁנִּיתְּנָה לְהַדְלָקַת הַנֵּר.

הלכה: כֵּיצַד לוֹכַל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לוֹכַל אֵין מְחַיְיבִין אוֹתוֹ לוֹכַל לֹא פַּת שֶׁעִיפְּשָׁה וְלֹא קְנוּבַת יֶרֶק וְלֹא תַּבְשִׁיל שֶׁנִּתְקַלְקֵל צוּרָתוֹ. וְכֵן הוּא שֶׁבִּיקֵּשׁ לוֹכַל תַּרְדִּין חַיִּין אוֹ לַכּוּס חִיטִּין חַיּוֹת אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. כֵּיצַד לִשְׁתּוֹת דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִשְׁתּוֹת. אֵין מְחַיְיבִין אוֹתוֹ לִשְׁתּוֹת אֲנִיגְרוֹן וְלֹא אֵיקְסֶנְגוּרִין וְלֹא יַיִן וּשְׁמָרִים. הַחוֹשֵׁשׁ בְּשִׁינָּיו לֹא יְהֵא מְגַמֵּא חוֹמֶץ וּפוֹלֵט אֲבָל מְגַמֵּא הוּא וּמַבְלֵעַ וּמְטַבֵּל כָּל צוֹרְכּוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. הַחוֹשֵׁשׁ גְּרוֹנוֹ לֹא יְעַרְעֲרֶנּוּ בְּשֶׁמֶן אֲבָל נוֹתֵן הוּא שֶׁמֶן הַרְבֵּה לְתוֹךְ אֲנִיגְרוֹן וְגוֹמֵא.

לֹא יִסּוֹךְ יַיִן וְחוֹמֶץ אֲבָל סָךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶן. הַחוֹשֵׁשׁ אֶת רֹאשׁוֹ אוֹ שֶׁעָלוּ בוֹ חַטָּטִין סָךְ שֶׁמֶן אֲבָל לֹא יִסּוֹךְ יַיִן וְחוֹמֶץ. אֵין מְפַטְּמִין שֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית אֲבָל לוֹקֵחַ הוּא שֶׁמֶן עֶרֶב שְׁבִיעִית וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. רִבִּי אִימִּי סָבַר מֵימַר אֲפִילּוּ מִן הֶחָשׁוּד. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם חָשׁוּד אִם אֵינוֹ חָשׁוּד. הָא דָּבָר בָּרִיא שֶׁהוּא חָשׁוּד אָסוּר.

מַהוּ לְפַטֵּם יַיִן שֶׁל שְׁבִיעִית. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא קַל מֵהֶן שְׁבִיעִית שֶׁנִּיתְּנָה לְהַדְלָקַת הַנֵּר. הָדָא אָמְרָה שֶׁהוּא מוּתָּר. וְהָתַנֵּי אָסוּר. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר דְּרִבִּי יְהוּדָה הִיא. דְּרִבִּי יְהוּדָה מַתִּיר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַשְׁבִּיחוֹ.

קַל מֵהֶן שְׁבִיעִית שֶׁנִּיתְּנָה לְהַדְלָקַת הַנֵּר. וּתְרוּמָה לֹא נִתְּנָה לְהַדְלָקַת הַנֵּר. תְּרוּמָה טְמֵיאָה נִיתְּנָה לְהַדְלָקַת הַנֵּר. שְׁבִיעִית אֲפִילוּ טְהוֹרָה נִיתְּנָה לְהַדְלָקַת הַנֵּר. רִבִּי חִזְקִיָּה עַל מִסְחֵי יְהַב צְלוּחִיתָא לְזוֹסִימִי אוֹרְיְיָרָא. אָמַר לֵיהּ אַעִיל לָהּ לִי לָאֲשׁוּנָא. אָמַר לֵיהּ לֵית אָסוּר. אִתָּא שְׁאַל לְרִבִּי יִרְמְיָה. אָמַר לֵיהּ אִתָּא וְאָמַר לֵיהּ לְמַדְתָּנוּ וְתַנֵּי כֵן אֵין סָכִין שָׁמָן שֶׁל שְׁבִיעִית בַּמֶּרְחָץ אֲבָל סָךְ הוּא מִבְּחוּץ וְנִכְנָס.

וְלֹא שָׁמָן שְׁרֵיפָה לֹא בְבָתֵּי כְנֵיסִיּוֹת וְלֹא בְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת מִפְּנֵי בִיזְיוֹן קֳדָשִׁים.

הלכה ג

משנה: אֵין מוֹכְרִין פֵּירוֹת שְׁבִיעִית לֹא בְמִידָּה וְלֹא בְמִשְׁקָל וְלֹא בְמָנְיָן וְלֹא תְאֵנִים בְּמָנְיָן וְלֹא יֵרָק בְּמִשְׁקָל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים אַף לֹא אֲגוּדוֹת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱגוֹד אוֹתוֹ בַבַּיִת אוֹגְדִין אוֹתוֹ בַשּׁוּק כְּגוֹן הַכְּרִישִׁין וְנֵץ הֶחָלָב.

הלכה: לָמָּה כְּדֵי שֶׁיִּמָּכְרוּ בְזוֹל. וְיִשָּׁקְלוּ בְלִיטְרָא וְיִמָּכְרוּ בְזוֹל. אִם אָמַר אַתְּ כֵּן אַף הוּא אֵינוֹ נוֹהֵג בָּהֶן בִּקְדוּשָּׁה.

תַּנֵּי פֵּירוֹת חוּץ לָאָרֶץ שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ. לֹא יְהוּ נִמְכָּרִין לֹא בְמִידָּה וְלֹא בְמִשְׁקָל וּבְמִינְיָן אֶלָּא כְּפֵירוֹת הָאָרֶץ וְאִם הָיוּ נִיכָּרִין מוּתָּר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן כְּגוֹן אִילֵּין קוּרְדְקִיא דְּסָלְקִין וּמְזַדְּבְנִין מִן סוּסִיתָא לְטִיבֶּרְיָא.

רִבִּי חִזְקִיָּה בְשֵׁם רִבִּי אַבָּא בַּר מָמָל זֶה שֶׁהוּא מוֹדֵד בְּכְפִישָׁה וְנִסְתַּיְּימָה לוֹ שְׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה פְּעָמִים. אָסוּר לְמוּד בָּהּ. אָמַר רִבִּי הוֹשַׁעְיָה אֲסִיר מֵימַר עֲבַד אֶצְבָּעָךְ.

טַבָּח כֹּהֵן שֶׁנִּתְמַנָּה לוֹ בְּכוֹר מַהוּ מִקְטָעָתָהּ קוֹפְדִין וּמְזַבְּנִתָּהּ גַּוָּא שׁוּקָא. רִבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימַר שָׁרֵי מִן הָדָא אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לֵיאָגֵד בַּבַּיִת אוֹגְדִין אוֹתוֹ בַשּׁוּק. אָמַר רִבִּי מָנָא כָּל גַּרְמָא הִיא אָמְרָה דְּהוּא אָסוּר שֶׁלֹּא יְהֵא כְעוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּגוּפוֹ.

הלכה ד

משנה: הָאוֹמֵר לַפּוֹעֵל הֵילַךְ אִיסּוּר זֶה וְלַקֵּט לִי יֵרָק הַיּוֹם שְׁכָרוֹ מוּתָּר. לַקֵּט לִי בּוֹ יֵרָק הַיּוֹם שְׁכָרוֹ אָסוּר. לָקַח מִן הַנַּחְתּוֹם כִּכָּר בְּפוּנְדְיוֹן כְּשֶׁאֶלְקוֹט יְרָקוֹת שְׁדֵה אֲבִיא לְךָ מוּתָּר. לָקַח מִמֶּנּוּ סְתָם לֹא יְשַׁלֵּם מִדְּמֵי שְׁבִיעִית שֶׁאֵין פּוֹרְעִין חוֹב מִדְּמֵי שְׁבִיעִית.

הלכה: מַה בֵּין הָאוֹמֵר לַקֵּט לִי מַה בֵּין הָאוֹמֵר לַקֵּט לִי בּוֹ. רִבִּי אָבִין בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה מֵהִלְכוֹת שֶׁל עִימְעוּם הִיא. תַּמָּן תַּנִּינָן לֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵירוֹ הַעַל אֶת הַפֵּירוֹת הָאֵלֶּה לִירוּשָׁלֵם לְחַלֵּק. אֶלָּא אוֹמֵר לוֹ הַעֲלֵם שֶׁנֹּאכְלֵם וְנִשְׁתֵּם בִּירוּשָׁלֵם. מַה בֵּין הָאוֹמֵר

לְחַלֵּק מַה בֵּין הָאוֹמֵר הַעֲלֵם שְׁנֹאכַל וְנִשְׁתֶּה בִּירוּשָׁלֵם. רִבִּי זְעִירָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹנָתָן מֵהֵלְכוֹת שֶׁל עִימְעוּם הוּא. תַּמָּן תַּנִּינָן שׁוֹאֵל אָדָם מֵחֲבֵירוֹ כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ הַלְוֵנִי. מַה בֵּין הָאוֹמֵר הַלְוֵינִי מַה בֵּין הָאוֹמֵר הַשְׁאִילֵינִי. אָמַר רִבִּי זְעִירָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹנָתָן מֵהֵלְכוֹת שֶׁל עִימְעוּם הִיא.

פִּיתְּן רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹנָתָן עוֹד הִיא מֵהֵלְכוֹת שֶׁל עִימְעוּם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי קַשְׁיְיתָהּ קוֹמֵי רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. מַהוּ מֵהֵלְכוֹת שֶׁל עִמְעוּם הוּא כָּךְ אֲנִי אוֹמֵר בְּמָקוֹם שֶׁאֵין פַּת יִשְׂרָאֵל מְצוּיָה בְּדִין הָיָה שֶׁתְּהֵא פַּת גּוֹי מוּתֶּרֶת וְעִימְעֲמוּ עָלֶיהָ וְאָסְרוּהָ. אָמַר רִבִּי מָנָא וְיֵשׁ עִימְעוּם לְאִיסּוּר. וּפַת לֹא כְתַבְשִׁילֵי גוֹיִם הִיא. כָּךְ אָנוּ אוֹמְרִים בְּמָקוֹם שֶׁתַּבְשִׁילֵי יִשְׂרָאֵל אֵינָן מְצוּיִין שָׁם בְּדִין הָיָה שֶׁיְּהוּ תַבְשִׁילֵי גוֹיִם מוּתָּרִין וְעִימְעֲמוּ עָלֶיהָן וְאָסְרוּם. אֶלָּא כֵן הָיָה בְּמָקוֹם שֶׁאֵין פַּת יִשְׂרָאֵל מְצוּיָה בְּדִין הוּא שֶׁתְּהֵא פַּת גּוֹיִם אֲסוּרָה וְעִימְעֲמוּ עָלֶיהָ וְהִתִּירוּהָ מִפְּנֵי חַיֵּי נֶפֶשׁ. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא מַתִּיר וּבִלְבַד מִן הַפְּלָטֵר. וְלָא עָבְדִין כֵּן.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר בְּמַרְאֶה לוֹ אֶת הַקּוֹלֵחַ שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא כְּנוֹתֵן לוֹ שְׂכַר רַגְלוֹ. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֲפִילוּ לֹא הֶרְאָה לוֹ כְּמִי שֶׁהֶרְאָה לוֹ. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל [רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן] לָקִישׁ. דְּתַנֵּי הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְהָבִיא יַיִן לְחוּלָּה אוֹ תַפּוּחַ לְחוּלָּה אִם הֵבִיא חַייָב לִיתֵּן לוֹ וְאִם לָאו אֵינוֹ חַייָב לִיתֵּן לוֹ. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ יַיִן לְחוּלָּה מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי תַּפּוּחַ לְחוּלָּה מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי בֵּין שֶׁהֵבִיא בֵּין שֶׁלֹּא הֵבִיא חַייָב לִיתֵּן לוֹ שְׂכַר רַגְלָיו הוּא נוֹתֵן לוֹ. מַה עָבַד לָהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ פָּתַר לָהּ בְּמַרְאֶה לוֹ. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רִבִּי יוֹחָנָן. דְּתַנֵּי לֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵירוֹ הָא לְךָ דֵּינָר זֶה וַהֲבֵא לִי לֶקֶט הַיּוֹם. הֲבֵא לִי פֵּיאָה הַיּוֹם אֶלָּא אוֹמֵר לוֹ בְּלֶקֶט שֶׁתְּבִיא לִי הַיּוֹם בְּפֵיאָה שֶׁתְּבִיא לִי הַיּוֹם. וְכֵן אַתְּ מוֹצֵא בְּבֶן לֵוִי. וַהֲרֵי לֹא הֶרְאָה לוֹ וְאַתְּ אָמַר כְּמִי שֶׁהֶרְאָה לוֹ. מַה עָבַד לָהּ רִבִּי יוֹחָנָן קַל הֵיקְלוּ בַּשְּׁבִיעִית שֶׁהִיא מִדְּרַבָּנָן.

לָקַח מִן הַנַּחְתּוֹם כְּכָר בְּפוֹנְדְיוֹן כְּשֶׁאֶלְקוֹט יַרְקוֹת שָׁוֶה אָבִיא לָךְ מוּתָּר. תַּנֵּי רִבִּי יוּדָה וְרִבִּי נְחֶמְיָה אוֹסְרִין. מַה נָן קַיְימִין כְּהַהוּא דְאָמַר הַב לִי וּבְרִי לִי אֲנָא יְהַב לָךְ רִבִּי יוּדָה וְרִבִּי נְחֶמְיָה אוֹסְרִין שֶׁאֵין יַרְקוֹת שָׁוֶה מְצוּיִין. וַחֲכָמִים מַתִּירִין מִפְּנֵי שֶׁיַּרְקוֹת שָׁוֶה מְצוּיִין.

הלכה ה

משנה: אֵין נוֹתְנִין לֹא לְבַיֵּיר וְלֹא לְבַלֵּן וְלֹא לְסַפֵּר וְלֹא לְסַפָּן. אֲבָל נוֹתֵן הוּא לְבַיֵּיר לִשְׁתּוֹת. וּלְכוּבְּלָן הוּא נוֹתֵן מַתָּנוֹת חִינָּם.

הלכה: תַּנֵּי רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אַף לֹא לַמְבַיֵּיר. מְחֻלְפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵי. תַּמָּן הוּא אָמַר אֵין לוֹקְחִין הִימֶּינּוּ מַיִם וּמֶלַח. וְהָכָא הוּא אָמַר הָכֵן.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מַה פְלִיגִין בְּשֶׁתַּשְׁמִשׁוֹ אֲבָל בִּשְׁתַיָיה אוּף רִבִּי יוֹסֵי מוֹדֶה הֲוֵי. מָאן תַּנָּא אֲבָל נוֹתֵן הוּא לְבַיָיר לִשְׁתּוֹת רִבִּי יוֹסֵי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא כָּאן לְאָדָם וְכָאן לִבְהֵמָה. תַּנֵּי מַעֲיַין שֶׁל בְּנֵי הָעִיר הֵן וַאֲחֵרִים קוֹדְמִין הֵן לָאֲחֵרִים. אֲחֵרִים וּבְהֶמְתָּן אֲחֵרִים קוֹדְמִין לִבְהֶמְתָּן. כְּבִיסָתָן וְחַיֵּי אֲחֵרִים כְּבִיסָתָן קוֹדֶמֶת לְחַיֵּי אֲחֵרִים. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן מָאן תַּנָּא כְּבִיסָה חַיֵּי נֶפֶשׁ רִבִּי יוֹסֵי. דְּתַנֵּי אֵין נוֹתְנִין מֵהֶן לֹא לְמִשְׁרָה וְלֹא לִכְבִיסָה. וְרִבִּי יוֹסֵי מַתִּיר בִּכְבִיסָה. מִחְלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵי. תַּמָּן הוּא אָמַר אֵין רְחִיצָה חַיֵּי נֶפֶשׁ. וְכָא הוּא אָמַר הַכְּבִיסָה חַיֵּי נֶפֶשׁ. אָמַר רִבִּי מָנָא אָדָם מְגַלְגֵּל בְּרְחִיצָה וְאֵין אָדָם מְגַלְגֵּל בִּכְבִיסָה.

יְהוּדָה אִישׁ חוּצִי עָבַד טְמִיר בְּמַעֲרְתָא תְּלָתָא יוֹמִין בְּעֵי לְמֵיקַם עַל הַדֵּין טַעֲמָא מְנַיִין שְׁחַיֵּי הָעִיר הַזֹּאת קוֹדְמִין לְחַיֵּי עִיר אֲחֶרֶת. אָתָא לְגַבֵּי רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲלַפְתָּא אֲמַר לֵיהּ הֵן הֲוִיתָה. אֲמַר לֵיהּ עַבְדִּית טְמִיר בְּמַעֲרְתָא תְּלָתָא יוֹמִין בְּעֵי לְמֵיקַם עַל הַדֵּין טַעֲמָא מְנַיִין שְׁחַיֵּי הָעִיר הָזֹאת קוֹדְמִין לְחַיֵּי עִיר אֲחֶרֶת. קָרָא לְרִבִּי אֶבִירוֹדֵימָס בְּרֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ אַגִּיב הָהֵן טַעֲמָא מְנַיִין שְׁחַיֵּי הָעִיר הַזֹּאת קוֹדְמִין לְחַיֵּי עִיר אֲחֶרֶת. אֲמַר לֵיהּ תְּהֵיינָה הָעָרִים הָאֵלֶּה תִּחְיֶינָה עִיר וְעִיר וְאַחַר כָּךְ וּמִגְרְשֵׁיהֶן סְבִיבוֹתֶיהָ. אֲמַר לֵיהּ מָאן גָּרַם לָךְ דְּלֹא פָלְתָה עִם חֲבֵירֶיךָ.

הלכה ו

משנה: תְּאֵינִים שֶׁל שְׁבִיעִית אֵין קוֹצִין אוֹתָן בְּמוּקְצֶה אֲבָל קוֹצֶה הוּא בַּחַרְבָּה. וְאֵין דּוֹרְכִין עֲנָבִים בַּגַּת אֲבָל דּוֹרֵךְ הוּא בַּעֲרֵיבָה. וְאֵין עוֹשִׂין זֵיתִים בַּבַּד וּבְקוֹטְבִי אֲבָל כּוֹתֵשׁ וּמַכְנִיס לְבוֹדְיָדָא. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אַף טוֹחֵן הוּא בְּבֵית הַבַּד וּמַכְנִיס לְבוֹדְיָדָא.

הלכה: כְּתִיב וְאֶת סְפִיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְצוֹר. הָא קְצִירָה כְּנֶגֶד הַקּוֹצְרִים לֹא. אָמַר רִבִּי לָא אִם אֵינוֹ עִנְיָין לִסְפִיחֵי אִיסּוּר תְּנֵיהוּ עִנְיָין לִסְפִיחֵי הֵיתֵר. אָמַר רִבִּי מָנָא לְכָךְ נִצְרְכָה בְּשֶׁעָלוּ מֵאֵילֵיהֶן שֶׁמָּא לֹא תֹאמַר הוֹאִיל וְעָלוּ מֵאֵילֵיהֶן יְהוּ מוּתָּרִין לְפוּם כֵּן צָרַךְ מֵימַר אָסוּר. אֶת סְפִיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְצוֹר וְאֶת עִינְבֵי נְזִירֶיךָ לֹא תִבְצוֹר. מִן הַשְּׁמוּר בָּאָרֶץ אֵין אַתְּ בוֹצֵר בּוֹצֵר אַתְּ מִן הַמּוּבְקָר. לֹא תִבְצוֹר כְּדֶרֶךְ הַבּוֹצְרִין מִיכָּן אָמְרוּ תְּאֵנִים שֶׁל שְׁבִיעִית אֵין קוֹצִין אוֹתָן בְּמוּקְצֶה אֲבָל קוֹצֶה הוּא בַּחַרְבָּה. אֵין דּוֹרְכִין עֲנָבִים בַּגַּת אֲבָל הוּא דּוֹרֵךְ בַּעֲרֵיבָה. אֵין עוֹשִׂין זֵיתִים בַּבַּד וּבְקוֹטְבִי וְרִבּוֹתֵינוּ הִתִּירוּ לַעֲשׂוֹת בְּקוֹטְבִי.

רִבִּי יוֹחָנָן הוֹרֵי לְאֵילֵין דְּרִבִּי יַנַּאי לְטַחוֹן בְּרֵיחַיִם כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וְלַעֲשׂוֹת בְּקוֹטְבִי כְּרַבָּנָן. רִבִּי יוֹחָנָן הוֹרֵי לְאֵילֵין דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי שֶׁלֹּא יְהוּ נוֹטְלִין שְׂכַר בַּדֵּיהֶן יַיִן אֶלָּא מְעוֹת כְּרִבִּי יוּדָה וּכְרִבִּי נְחֶמְיָה הוֹרֵי לוֹן.

תַּנֵּי הַחַמָּרִין וְהַכַּתְפִּין וְכָל הָעוֹשׂוֹת שְׁבִיעִית שְׂכָרָן שְׁבִיעִית. אָמַר רִבִּי זְעִירָא בְּפֵירוֹת הֵיתֵר הִיא מַתְנִיתִין. מַהוּ שְׂכָרָן שְׁבִיעִית שֶׁיְּהוּ נוֹטְלִין מִמַּה שֶׁיְּהוּ עוֹשִׂין שְׂכָרָן שְׁבִיעִית. וְיֵהֵא דְּהוֹרֵי רִבִּי יוֹחָנָן לְאֵילֵין דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי שֶׁלֹּא יְהוּ נוֹטְלִין שְׂכַר בַּדֵּיהֶן שֶׁמָּן אֶלָּא מָעוֹת. כְּרִבִּי

יוּדָה וּכְרִבִּי נְחֶמְיָה הוֹרֵי לוֹן. רִבִּי הִילָא בְּמְכַתְּפֵי פֵּירוֹת עֲבֵירָה הִיא מַתְנִיתָא. וּמָה הִיא שְׁכָרָן שְׁבִיעִית. כַּיי דְּאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן יַיִן נֶסֶךְ קְנָס קְנָסוּהוּ וָכָא קְנָס קְנָסוּהוּ.

הלכה ז

משנה: אֵין מְבַשְּׁלִין יֶרֶק שֶׁל שְׁבִיעִית בְּשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁלֹּא יְבִיאֶנּוּ לִידֵי פְּסוּל. רִבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר וְהָאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן נִתְפָּשׁ בַּשְּׁבִיעִית וְהַפֵּירֵי לְעַצְמוֹ אָסוּר.

הלכה: תַּמָּן תַּנִּינָן וּבְכוּלָּן הַכֹּהֲנִים רַשַּׁאִין לְשַׁנּוֹת בַּאֲכִילָתָן וּלְאוֹכְלָן צְלוּיִין שְׁלוּקִים וּמְבוּשָּׁלִים וְלִיתֵּן לְתוֹכָן תַּבְלֵי חוּלִין וְתַבְלֵי תְרוּמָה דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר לֹא יִתֵּן לְתוֹכָן שֶׁלֹּא יְבִיא אֶת הַתְּרוּמָה לִידֵי פְּסוּל. אַתְיָיא דִּיחִידָיָיא דְּהָכָא כִּסְתָמָא דְתַמָּן (וְדִיחִידָאָה דְּהָכָא כִּסְתָמָא דְתַמָּן). אֶלָּא דִּסְתָמָא דְּהָכָא רִבִּי מֵאִיר דְּתַמָּן. רִבִּי מֵאִיר וְרִבִּי שִׁמְעוֹן הֲלָכָה כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רִבִּי יוֹסָה אֶשְׁתָּאלִית לְאֵילֵּין דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי אָמְרִין נְהִיגִין הֲווֹינָן מְבַשְּׁלִין עַל יַד עַל יַד וְאוֹכְלִין. מַיי כְדוֹן. הֲלָכָה כְּרִבִּי מֵאִיר דְּתַמָּן הִיא רַבָּנִין דְּהָכָא. הָאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן נִתְפָּשׁ בַּשְּׁבִיעִית וְהַפֵּירֵי עַצְמוֹ אָסוּר הָא כֵּיצַד לָקַח בְּפֵירוֹת שְׁבִיעִית בָּשָׂר אֵילּוּ וְאֵילּוּ מִתְבָּעֲרִין בַּשְּׁבִיעִית. לָקַח בְּבָשָׂר דָּגִים יָצָא בָּשָׂר נִתְפָּשׁוּ דָּגִים. לָקַח בְּדָגִים שֶׁמֶן יָצְאוּ דָּגִים וְנִכְנָס שֶׁמֶן הָאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן נִתְפָּשׁ בַּשְּׁבִיעִית וְהַפֵּירֵי עַצְמוֹ אָסוּר.

בָּעֵי מִינֵּיהּ מֵרִבִּי יוֹחָנָן שְׁבִיעִית מַהוּ שֶׁתֵּצֵא דֶּרֶךְ חִילּוּל. אָמַר לֵיהּ וְלָמָּה לֹא. אָמַר רִבִּי לָעְזָר אֵין שְׁבִיעִית יוֹצֵא דֶּרֶךְ חִילּוּל אֶלָּא דֶּרֶךְ מְכִירָה. מַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְדֵין וּמַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְדֵין. מַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְרִבִּי יוֹחָנָן כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָעוֹת מִדְּמֵי שְׁבִיעִית וְהוּא רוֹצֶה לְחַלְּלָן עַל עִיסָּתוֹ מְחַלְּלוֹ. מַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְרִבִּי לָעְזָר. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ סֶלַע מִדְּמֵי שְׁבִיעִית וְהוּא רוֹצֶה לִיקַּח לוֹ חָלוּק הוֹלֵךְ אֶצֶל הַחֶנְוָונִי הָרַגִיל אֶצְלוֹ וְאוֹמֵר תֵּן לִי בְזוֹ פֵּירוֹת וְהוּא נוֹתֵן לוֹ וְהוּא אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי פֵּירוֹת הָאֵילּוּ נְתוּנִים לָךְ בְּמַתָּנָה וְהַחֶנְוָונִי אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי סֶלַע זוֹ נְתוּנָה לָךְ בְּמַתָּנָה וְחוֹזֵר וְלוֹקֵחַ לוֹ חָלוּק.

רִבִּי יוֹחָנָן שָׁתֵי חַמְרָא וִיהַב פְּרִיטוֹ. עַד כְּדוֹן רִבִּי יוֹחָנָן דְּהוּא מִתְיְיהֲמָן הָא שְׁאָר כָּל אָדָם דְּלָא מִתְיְיהֲמָנוּן. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי אֲבִינָא מְחַוִּי לָהּ כְּהָדָא וּנְסִיב כְּהָדָא. רִבִּי חִזְקִיָּה הֲוָה אָמַר לֵיהּ הַב לִי קוֹמוֹי מִן גַּוּא דּוּ אָמַר לֵיהּ הַב לִי קַמַּיי כְּמָאן דְּלָא יְהִב לֵיהּ מִדְּמֵי שְׁבִיעִית.

הלכה ח

משנה: אֵין לוֹקְחִין עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת וּבְהֵמָה טְמֵיאָה מִדְּמֵי שְׁבִיעִית. אִם לָקַח יֹאכַל כְּנֶגְדָּן. אֵין מְבִיאִין קִינֵּי זָבִין וְקִינֵּי זָבוֹת קִינֵּי יוֹלְדוֹת מִדְּמֵי שְׁבִיעִית וְאִם לָקַח יֹאכַל כְּנֶגְדָּן. אֵין סָכִין כֵּלִים בְּשֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית וְאִם סָךְ יֹאכַל כְּנֶגְדָּן. עוֹר שֶׁסָּכוּ בְּשֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית. רִבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר יִדְּלֵק. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים יֹאכַל כְּנֶגְדָּן. אָמְרוּ לְפָנֵי רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר הָיָה

רִבִּי לִיעֶזֶר עוֹר שֶׁסָּכוֹ בְּשֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית יִדָּלֵק. אָמַר לָהֶן שְׁתוּקוּ לֹא אוֹמַר לָכֶם מַה רִבִּי לִיעֶזֶר אָמַר בּוֹ. וְעוֹד אָמְרוּ לְפָנָיו אוֹמֵר הָיָה רִבִּי לִיעֶזֶר הָאוֹכֵל פַּת כּוּתִי כְּאוֹכֵל בַּשַּׂר חֲזִיר. אָמַר לָהֶן שְׁתוּקוּ לֹא אוֹמַר לָכֶם מַה רִבִּי לִיעֶזֶר אָמַר בּוֹ. מֶרְחָץ שֶׁהוּסְקָה בְתֶבֶן וּבְקַשׁ שֶׁל שְׁבִיעִית מוּתָּר לְרָחוֹץ בָּהּ. אִם מִתְחַשֵּׁב הוּא הֲרֵי זֶה לֹא יִרְחוֹץ.

הלכה: אָמַר רִבִּי יוֹסֵי זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁאָסוּר לִיקַּח לוֹ אִשָּׁה מִדְּמֵי שְׁבִיעִית. דִּלְכֵן מַה בֵּין הַקּוֹנֶה אִשָּׁה מַה בֵּין הַקּוֹנֶה שִׁפְחָה.

תַּנֵּי שֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית אֵין חוֹסְמִין בּוֹ תַּנּוּר וְכִירַיִם וְלֹא סָכִין בּוֹ מְנָעֲלִים וְסַנְדָּלִים וְלֹא יִסּוֹךְ אָדָם אֶת רַגְלוֹ וְהוּא בְתוֹךְ מִנְעָלוֹ וְהוּא בְתוֹךְ סַנְדָּלוֹ. אֲבָל סָךְ הוּא אֶת רַגְלוֹ וְנוֹתְנָהּ לְתוֹךְ מִנְעָלוֹ וּלְתוֹךְ סַנְדָּלוֹ. סָךְ שֶׁמֶן וּמִתְעַגֵּל עַל גַּבֵּי קַטַבְלִיָּא וְאֵינוּ חוֹשֵׁשׁ. לֹא יִתְּנֶנָּהּ לֹא עַל גַּבֵּי טַבָּלָה שֶׁל שַׁיִּישׁ לְהִתְעַגֵּל בָּהּ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מַתִּיר.

עוֹר שֶׁסָּכוֹ בְּשֶׁמֶן מַה אָמַר בּוֹ רִבִּי לִיעֶזֶר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי עַצְמוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ יִשְׂרְפוּ. רִבִּי חִזְקִיָּה בְשֵׁם רִבִּי אָחָא אָמַר מוּתָּר.

וְעוֹד אָמְרוּ לְפָנָיו. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁאָסוּר לְחַבֵּר לִיקַּח בִּתּוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ. רִבִּי חִזְקִיָּה בְשֵׁם רִבִּי אָחָא מַתִּיר הָיָה רִבִּי לִיעֶזֶר חֲמִיצָן שֶׁל כּוּתִים לְאַחַר הַפֶּסַח מִיַּד.

הָדָא דְתֵימַר בְּאִילֵּין דּוּמְסְיָא בְּרַם בְּאִילֵּין פְּרִיבָטָה אָסוּר.

אִם מִתְחַשֵּׁב הוּא הֲרֵי זֶה לֹא יִרְחוֹץ. וְאִם הָיָה אָדָם שֶׁל צוּרָה הֲרֵי זֶה לֹא יִרְחוֹץ. כְּהָדָא רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אֲזַל מִן לוֹד לְבֵית גַּבְרִין בְּגִין מִיסְחֵי.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ הֲוָה בְּבוֹצְרָה. חָמְתוֹן מְזַלְפִין לְהָדָא אַפְרוֹדִיטִי אָמַר לוֹן לֵית אֲסִיר. אַתָּא שְׁאַל לְרִבִּי יוֹחָנָן. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוֹצָדָק אֵין דָּבָר שֶׁל רַבִּים אָסוּר.

פרק ט

הלכה א

משנה: הַפִּיגָם וְהָרִיבּוּזִין הַשּׁוּטִין וְהַחֲלוֹגְלוּגוֹת כּוּסְבָּר שֶׁבְּהָרִים וְכַרְפָּס שֶׁבַּנְּהָרוֹת וְגַרְגִּר (שֶׁבַּנְּהָרוֹת) שֶׁל אֶפֶר פְּטוּרִין מִן הַמַּעְשְׂרוֹת וְנִלְקָחִין מִכָּל אָדָם בַּשְּׁבִיעִית שֶׁאֵין כְּיוֹצֵא בָהֶן נִשְׁמָר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר סְפִיחֵי חַרְדָּל מוּתָּרִין שֶׁלֹּא נָחְשְׁדוּ עֲלֵיהֶן עוֹבְרֵי עֲבֵירָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כָּל הַסְּפִיחִין מוּתָּרִין חוּץ מִסְּפִיחֵי כְּרוּב שֶׁאֵין כְּיוֹצֵא בָהֶן בִּירָקוֹת שָׁדֶה וַחֲכָמִים אוֹמְרִים כָּל הַסְּפִיחִין אֲסוּרִין.

הלכה: הַפִּיגָם וְהָרִיבּוּזִין וכו'. אָמַר רִבִּי חַגַּיי סֵירוּגִין וַחֲלוֹגְלוּגוֹת וּמִי גָדוֹל בְּחָכְמָה וּבְשָׁנִים אַצְרַכְתְּ לַחֲבֵרַיָּיא אָמְרִין נִיסּוּק וְנִשְׁאַל לְאִילֵּין דְּבֵית רִבִּי סָלְקוּן מִישְׁאוֹל וְיָצָאת

שִׁפְחָה מִשֶּׁל בֵּית רִבִּי וְאָמְרָה לָהֶן הִיכָּנְסוּ לִשְׁנַיִם אָמְרִין יֵיעוֹל פַּלְן קֳדָמַאי יֵיעוֹל פַּלְן קֳדָמַאי שׁוֹרוּן עָלְלִין קְטָעִין קְטָעִין. אָמְרָה לָהֶן מִפְּנֵי מַה אַתֶּם נִכְנָסִין סֵירוּגִין סֵירוּגִין. חַד רִבִּי הֲוָה טָעֵין פַּרְפָּחִינְיָה בְּגוֹלְתֵּיהּ וְנָפְלוֹן מִינֵּיהּ. אָמְרָה לֵיהּ רִבִּי רִבִּי נִתְפָּזְרוּ חֲלוֹגְלֹגוֹתֶיךָ. מַהוּ כַּרְפֹּס שֶׁבַּנְּהָרוֹת. רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה אָמַר פִּיטְרוֹסֵילִינוֹן.

וְלָמָּה לֹא תַנִּינָן הַסִּיאָה וְהָאֲוזוֹב וְהַקּוֹרְנִית עִמְּהוֹן שֶׁלֹּא תֹאמַר אֵילּוּ נִשְׁמָרִין בֶּחָצֵר וְחַיָּיבִין. וְאֵילּוּ נִשְׁמָרִין בֶּחָצֵר וּפְטוּרִין. אֶלָּא אֵילּוּ וְאֵילּוּ אִם הָיוּ נִשְׁמָרִין בֶּחָצֵר חַיָּיבִין. אֵילּוּ נִשְׁמָרִין בְּגִינָּה וְחַיָּיבִין. וְאֵילּוּ נִשְׁמָרִין בְּגִינָּה וּפְטוּרִין. אֶלָּא אֵילּוּ וְאֵילּוּ אִם נִשְׁמָרִין בְּגִינָּה פְּטוּרִין. וְלָמָּה לֹא תַנִּינָן אֶלָּא אִילֵּין הוּא שֶׁלֹּא תֹאמַר הוֹאִיל וְרוֹב הַמִּינִין הַלָּלוּ נִזְרָעִין וּבָאִין מִן הָאָסוּר יְהוּ אֲסוּרִין לְפוּם כֵּן צָרַךְ מֵימַר מוּתָּרִין.

מַהוּ שֶׁיְּהוּ אֲסוּרִין מִשּׁוּם סְפִיחִין נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר סְפִיחֵי חַרְדָּל מוּתָּרִין שֶׁלֹּא נָחְשְׁדוּ עֲלֵיהֶן עוֹבְרֵי עֲבֵירָה. לֹא אָמְרוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא נָחְשְׁדוּ עֲלֵיהֶן עוֹבְרֵי עֲבֵירָה וְאֵילּוּ הוֹאִיל וְלֹא נָחְשְׁדוּ עֲלֵיהֶן עוֹבְרֵי עֲבֵירָה יְהוּ מוּתָּרִין.

עַד כְּדוֹן יָרְקוֹ זַרְעוֹ אֵיפְשַׁר מֵימַר זַרְעוֹ מוּתָּר יָרְקוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ הֲוָה בְּחִיקּוֹק חָמְתּוֹן מְגַלְגְּלִין בְּהָדֵין חַרְדְּלָא נְפַל מִינֵּיהּ וְהוּא לָא נְסַב לֵיהּ. אֲמַר מָאן דְּמַיְיתֵי לִי חַרְדְּלָא אֲנָא מוֹרֵי כְּרִבִּי יוּדָה. אָמַר רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא הוֹרֵי רִבִּי חוֹנְיָא דְּמִן חַוּוֹרָן בְּבֵית חַוּוֹרָן כְּהָדָה דְּרִבִּי יוּדָה. עָאַל רִבִּי יוֹחָנָן וְדָרַשׁ לוֹן כְּרַבָּנִין דְּהָכָא וּכְרַבָּנִין דְּתַמָּן.

רִבִּי אַבָּא בַּר זְמִינָא בְּשֵׁם רִבִּי יַצְחָק מִן קוֹמוֹי אִילֵּין תַּרְתֵּין מִילַּייָא נְחַת לֵיהּ רִבִּי יוֹחָנָן מְצִיפּוֹרִין לְטִיבֶּרְיָא. אָמַר מַה אָתִיתוֹן לִי הָדֵין דַּיְינָא סַבָּא דְּאִי אֲנָא שָׁרֵי וְהוּא אָסַר אֲנָא אָסַר וְהוּא שָׁרֵי. אָמַר רִבִּי יָוָא אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי יָסָא וּבָעָא מֵיעֲבַד כְּרִבִּי יוֹחָנָן כַּד שְׁמַע דְּרַב וְרִבִּי חֲנִינָא מִתְפַּלְגִין שְׁרַע מִינֵּיהּ. דְּאִיתְפַּלְגוּן שְׁיֵירֵי פְּתִילָה שְׁיֵירֵי מְדוּרָה שְׁיֵירֵי שֶׁמֶן שֶׁכָּבוּ בְשַׁבָּת מַהוּ לְהַדְלִיקָן בְּיוֹם טוֹב. רַב וְרִבִּי חֲנִינָה תְּרֵיהוֹן אָמְרִין אָסוּר. וְרִבִּי יוֹחָנָן אָמַר מוּתָּר. אָמַר רִבִּי יוּדָן קוֹמֵי רִבִּי מָנָא מַפְקָא לְהּ גַּבֵּי בֵּיצָה אָמַר לֵיהּ מִן מָה דַּאֲנָן חָמֵיי רַבָּנִין מְדַמַּיי לְהּ הָדָא אָמְרָה הִיא הָדָא הִיא הָדָא.

מְשׁוּם אַרְבָּעָה זְקֵינִים אָמְרוּ כָּל הַנֶּאֱכָל עִירוּבוֹ בָּרִאשׁוֹן חֲרֵי הוּא כִבְנֵי עִירוֹ בַּשֵּׁינִי. רַב הוּנָא בְשֵׁם רַב הֶלְכָה כְאַרְבָּעָה זְקֵנִים. רַב חִסְדָּא בָּעֵי מְחֻלְפָּה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרַב. תַּמָּן הוּא עָבַד לְהּ שְׁתֵּי קְדוּשׁוֹת. וָכָא הוּא עָבַד לְהּ קְדוּשָּׁה אַחַת. דְּאִיתְפַּלְגוּן שְׁיֵירֵי פְּתִילָה שְׁיֵירֵי מְדוּרָה שְׁיֵירֵי שֶׁמֶן שֶׁכָּבוּ בְשַׁבָּת מַהוּ לְהַדְלִיקָן בְּיוֹם טוֹב. רַב וְרִבִּי חֲנִינָא תְּרֵיהוֹן אָמְרִין אָסוּר. וְרִבִּי יוֹחָנָן אָמַר מוּתָּר. אָמַר רִבִּי מָנָא קוֹמֵי רִבִּי יוּדָן מָה אַפְקָהּ לְהּ פְּתִילָה גַּבֵּי בֵּיצָה אָמַר לֵיהּ מִן מָה דַּאֲנָן חָמֵיי רַבָּנִין מְדַמַּיי לְהּ הָדָא אָמְרָה הִיא הָדָא הִיא הָדָא.

שֶׁאֵין כְּיוֹצֵא בָהֶן בְּיַרְקוֹת הַשָּׂדֶה. וּמִפְּנֵי שֶׁאֵין כְּיוֹצֵא בָהֶן בְּיַרְקוֹת הַשָּׂדֶה יְהוּ אֲסוּרִין. רִבִּי חָמָא בַּר עוּקְבָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא מִפְּנֵי שֶׁדַּרְכָּן לְגַדֵּל אִמָּהוֹת. וּמִפְּנֵי שֶׁדַּרְכָּן לְגַדֵּל אִמָּהוֹת יְהוּ אֲסוּרִין. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק כָּל הַיֶּרֶק אַתְּ יָכוֹל לַעֲמוֹד עָלָיו אִם חָדָשׁ הוּא אִם יָשָׁן הוּא בְּרֹם הָכָא שֶׁלֹּא יֵלֵךְ וְיָבִיא מִן הָאִיסּוּר וְיֹאמַר מִן הָאִמָּהוֹת הֵבֵאתִי. אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לַעֲקוֹר אֶת הַלּוּף בַּשְּׁבִיעִית. אֲבָל מַנִּיחוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא אִם צִימַּח מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מוּתָּר. אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְשָׁרֵשׁ הַקִּינָּרִיס בַּשְּׁבִיעִית. אֲבָל מְשַׁקְּף בָּעֲלִים אִם צָמְחוּ מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מוּתָּר. וְלֹא נִמְצָא מְאַבֵּד אוֹכְלֵי בְהֵמָה. מֵאֵילֵיהֶן הֵן אֲבֵידִין.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי הָוָה עָבַר בִּשְׁמִיטְתָא וְחָמָא חַד מְלַקֵּט שְׁבִיעִית. אָמַר לֵיהּ וְלִית אָסוּר וְלָאוּ סְפִחִין אִינּוּן. אָמַר לֵיהּ וְלָא אַתְּ הוּא מַתִּירָן. אֲמַר לֵיהּ וְאֵין חֲבֵירַיי חֲלוּקִין עָלַי. קָרָא עָלָיו וּפוֹרֵץ גָּדֵר יִשְׁכָּנּוּ נָחָשׁ וְכֵן הָוָות לֵיהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי עָבַד טְמִירָה בִּמְעַרְתָּא תְּלַת עֶשְׂרֵה שְׁנִין בִּמְעָרַת חָרוּבִין. (דתרומה) עַד שֶׁהֶעֱלָה גוּפוֹ חֲלוּדָה לְסוֹף תְּלַת עֶשְׂרֵה שְׁנִין. אֲמַר לֵינָה נְפַק חֲמִי מַה קָלָא בְּעָלְמָא נְפַק וְיָתֵב לֵיהּ עַל פּוּמָא דִּמְעַרְתָּא חָמָא חַד צַיָּיד צָיֵיד צִיפּוֹרִין פְּרַס מְצוּדְתֵּיהּ שְׁמַע בְּרַת קָלָא אָמְרָה דִּימוֹס וְאִישְׁתִּיזְבַת. אֲמַר צִיפּוֹר מִבַּלְעֲדֵי שְׁמַיָּא לָא יִבְדָּא. כָּל שֶׁכֵּן בַּר נַשָּׁא. כַּד חָמָא דְשַׂדְכָן מִילַּייָא אֲמַר נִיחוֹת נִיחֲמֵי בַּהֲדֵין דִּימוֹסִין דְּטִיבֵּרְיָא אֲמַר צְרִיכִין אֲנָן לַעֲשׂוֹת תַּקָּנָה כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ אֲבוֹתֵינוּ הָרִאשׁוֹנִים וַיִּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר. שֶׁהָיוּ עוֹשִׁין אִיטְלִיסִין וּמוֹכְרִין בַּשּׁוּק. אֲמַר נְדַכֵּי טִיבֵּרְיָא וַהֲוָה נָסֵב תּוּרְמוֹסִין וּמְקַצֵּץ וּמְקַלֵּיק וְכָל הֵן דַּהֲוָה מִיתָא הֲוָה טַיֵּיף וּסְלַק לֵיהּ מִן לְעֵיל. חָמְתֵיהּ חַד כּוּתִי אֲמַר לֵינָה אֲזַל מַפְלֵי בְהוֹן סַבָּא דִּיהוּדַאי נָסֵב חַד מִית אֲזַל וְאַטְמְרֵיהּ הֵן דְּדָכֵי. אֲתָא לְגַבֵּיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אֲמַר לֵיהּ לָא דְכִית אֲתַר פַּלָּן. אִיתָא וַאֲנָא מַפִּיק לָךְ מִן תַּמָּן. צְפָה רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי בְּרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ שֶׁנִּתְנוֹ שָׁם. וְאָמַר גּוֹזֵר אֲנִי עַל הָעֶלְיוֹנִים שֶׁיֵּרְדוּ וְעַל הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיַּעֲלוּ וְכֵן הָוָות לֵיהּ. מִי עָבַר קוֹמֵי מוּגְדָּלָא שְׁמַע קָלֵיהּ דְּסַפְרָא אֲמַר הָא בַּר יוֹחַי מַדְכֵּי טִיבֵּרְיָא. אֲמַר לֵיהּ יָבוֹא עָלַי אִם לֹא שְׁמַעְתִּי שֶׁטִּיבֵּרְיָא עֲתִידָה לִיטָּהֵר. אֶפִילּוּ כֵן לָא הֵימְנִין הָיִית מִיַּד נַעֲשָׂה גַּל שֶׁל עֲצָמוֹת.

הלכה ב

משנה: שָׁלֹשׁ אֲרָצוֹת לְבִיעוּר יְהוּדָה וְעֶבֶר הַיַּרְדֵּן וְגָלִיל. וְשָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ אֲרָצוֹת לְכָל אַחַת וְאַחַת. גָּלִיל הָעֶלְיוֹן וְגָלִיל הַתַּחְתּוֹן וְהָעֵמֶק. מִכְּפַר חֲנַנְיָה וּלְמַעְלָן כָּל שֶׁאֵינָהּ מְגַדֵּל שִׁיקְמִין גָּלִיל הָעֶלְיוֹן. וּמִכְּפַר חֲנַנְיָה וּלְמַטָּן כָּל שֶׁהוּא מְגַדֵּל שִׁיקְמִין גָּלִיל הַתַּחְתּוֹן. וּתְחוּם טְבֶרְיָא וְהָעֵמֶק. וּבִיהוּדָה הָהָר הַשְּׁפֵלָה וְהַנֶּגֶב וּשְׁפֵילַת לוֹד כִּשְׁפֵילַת הַדְּרוֹם וְהָהָר שֶׁלְּהּ כְּהַר הַמֶּלֶךְ. מִבֵּית חוֹרוֹן וְעַד הַיָּם מְדִינָה אַחַת. וְלָמָּה אָמְרוּ שָׁלֹשׁ אֲרָצוֹת שֶׁיְּהוּ אוֹכְלִין בְּכָל

אַחַת וְאַחַת עַד שֶׁיִּכְלֶה הָאַחֲרוֹן שֶׁבָּהּ. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר לֹא אָמְרוּ שָׁלֹשׁ אֲרָצוֹת אֶלָּא בִּיהוּדָה וּשְׁאָר כָּל הָאֲרָצוֹת כְּהַר הַמֶּלֶךְ. וְכָל הָאֲרָצוֹת כְּאַחַת לַזֵּיתִים וְלַתְּמָרִים.

הלכה: וְלִבְהֶמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ כו'. כָּל זְמָן שֶׁחַיָּה אוֹכֶלֶת מִן הַשָּׂדֶה הַבְּהֵמָה אוֹכֶלֶת מִן הַבַּיִת. כֵּילָה לַחַיָּה מִן הַשָּׂדֶה כֵּילָה לִבְהֶמְתְּךָ מִן הַבַּיִת.

רִבִּי חָמָא בַּר עוּקְבָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא שֶׁיָּרוּ לוֹמַר אֵין הַחַיָּה שֶׁבְּהַר גְּדֵילָה בָּעֵמֶק וְלֹא גְדֵילָה חַיָּה שֶׁבָּעֵמֶק בְּהַר. דִּיקְלִיטְיָאנוּס אֶעִיק לְבָנֵי פַּנַּייס. אָמְרִין לֵיהּ אֲנָן אָזְלִין. אָמַר לֵיהּ סוֹפְיסְטָה לָא אָזְלִין לוֹן וְאֵין אָזְלִין לוֹן חָזְרִין לוֹן. וְאִי בָּעִית מִיבְדְּקָה אַיְיתִי טַבְיֵין וְשָׁלְחוֹן לְאַרְעָא דְּרְחִיקָא וּבְסוֹף אִינּוּן חָזְרִין לְאַתְרֵיהוֹן. עֲבַד כֵּן אַיְיתִי טַבְיֵין וְחָפֵי קַרְנָתְהוּן בִּכְסָף וְשָׁלְחוֹן לְאַפְרִיקִי וּבְסוֹף תַּלְתָּ עֲשְׂרֵה שְׁנִין חָזְרוּן לְאַתְרֵיהוֹן.

תַּנֵּי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר סִימָן לֶהָרִים מֵילִין. לָעֲמָקִים תְּמָרִים לַנְּחָלִים קָנִים. לַשְּׁפֵלָה שִׁקְמִים. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָיה לַדָּבָר יֶיכֶר לַדָּבָר וְאֶת הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה לָרוֹב. אִית דְּבָעֵי מֵימַר לְמִידַּת הַדִּין אִיתְמַר וְאִית דְּבָעֵי מֵימַר לְעֶגְלָה עֲרוּפָה אִיתְמַר.

אֵי זֶהוּ עֵמֶק בַּגְלִיל כְּגוֹן בִּקְעַת גִּינֵּיסַר וַחֲבֵירוֹתֶיהָ וְכֵן כְּיוֹצֵא בָהֶן. אֵי זֶהוּ הַר שֶׁבִּיהוּדָה זֶה הַר הַמֶּלֶךְ. וּשְׁפֵלָתוֹ זוֹ שְׁפֵלַת דָּרוֹם. וְעֵמֶק שֶׁלּוֹ מֵעֵין גֶּדִי וְעַד יְרִיחוֹ. אֵי זֶהוּ הַר שֶׁבְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן. תַּנֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר כְּגוֹן הָרֵי מַכְוָור וּגְדוֹר וְכֵן כְּיוֹצֵא בָהֶן וּשְׁפֵלָתוֹ חֶשְׁבּוֹן וְכָל עָרֶיהָ אֲשֶׁר בַּמִּישׁוֹר דִּיבוֹן וּבָמוֹת בַּעַל וּבֵית בַּעַל מְעוֹן וְכֵן כְּיוֹצֵא בָהֶן. וְעֵמֶק שֶׁלּוֹ בֵּית הָרָן וּבֵית נִמְרָה וְכֵן כְּיוֹצֵא בָהֶן. וּבָעֵמֶק בֵּית הָרָן וּבֵית נִמְרָה וְסוּכוֹת וְצָפוֹן יֶתֶר מַמְלְכֵת סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמוֹרִי אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחֶשְׁבּוֹן. בֵּית הָרָם בֵּית רָמָתָה בֵּית נִמְרָה בֵּית נִמְרִין. סֻכּוֹת דִּרְעָלָה צָפוֹן עַמַּתּוֹ.

שְׁפֵלָה שֶׁבְּהַר כְּהַר וְשֶׁבִּשְׁפֵלָה כִּשְׁפֵלָה. מִן מַה דְתַנָּא הַר וְהָרֶם עֵמֶק וְעִמְקוֹ שֶׁפֶל וּשְׁפֵלָתוֹ הָדָא אָמְרָה שְׁפֵלָה שֶׁבְּהַר כְּהַר וְהַר שֶׁבִּשְׁפֵלָה כִּשְׁפֵלָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מַתְנִיתִין אָמַר כֵּן וְהָהָר שֶׁלֹּה כְּהַר הַמֶּלֶךְ.

מִבֵּית חוֹרוֹן וְעַד הַיָּם מְדִינָה אַחַת פָּרָא כוֹרִין. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן עוֹד הִיא יֵשׁ בָּהּ הַר וּשְׁפֵלָה וְעֵמֶק. מִבֵּית חוֹרוֹן וְעַד אֲמָאוּס הַר מֵאֲמָאוּס וְעַד לוֹד שְׁפֵלָה מִלּוֹד וְעַד הַיָּם עֵמֶק. נִיתְנוּ אַרְבַּע מְעוּרְבוֹת הֵן.

תַּנֵּי אֵין בְּסוּרְיָא שָׁלֹשׁ אֲרָצוֹת.

אִיתָא חֲמִי אִילֵּין עֵמֶק שֶׁבִּיהוּדָה אֵינוֹ אוֹכֵל עַד הַר יְהוּדָה וְעֵמֶק שֶׁבְּגַלִּיל אוֹכֵל עַד הַר יְהוּדָה.

כָּל הָאֲרָצוֹת כְּאַחַת לַזֵּיתִים וְלַתְּמָרִים. תַּנֵּי אַף לֶחָרוּבִין. תַּנֵּי אוֹכְלִין עַל הַתְּמָרִים עַד שֶׁיִּכְלוּ מִירִיחוֹ וְעַל הַזֵּיתִים עַד שֶׁיִּכְלוּ מִמֵּרוֹן וּמִגּוּשׁ חָלָב.

הלכה ג

משנה: אוֹכְלִין עַל הַמּוּבְקָר אֲבָל לֹא עַל הַשָּׁמוּר. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אַף עַל הַשָּׁמוּר. אוֹכְלִין עַל הַטְּפִחִין וְעַל הַדִּיפָּרָא אֲבַל לֹא עַל הַסְּתָוְונִיּוֹת. רִבִּי יְהוּדָה מַתִּיר כָּל זְמַן שֶׁבִּיכְרוּ עַד שֶׁיִּכְלֶה הַקַּיִץ.

הלכה: מַתְנִיתִין דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. כְּתִיב מִן הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ. כָּל זְמָן שֶׁאַתְּ אוֹכֶל מִן הַשָּׂדֶה אַתְּ אוֹכֶל מִן הַבַּיִת. כְּלָה מִן הַשָּׂדֶה כְּלָה מִן הַבַּיִת. מַה טַעֲמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. אַתְּ הוּא שֶׁגָּרַמְתְּ לָךְ שֶׁלֹּא לוֹכַל.

מַתְנִיתִין דְּרִבִּי יוֹסֵי דְּתַנֵּי אֵין אוֹכְלִין עַל הַטְּפִחִין שֶׁבְּעַצּוֹ. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר אוֹכְלִין עַל הַטְּפִחִין שֶׁבְּעַצּוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הֲוֵינָן סָבְרִין מֵימַר מַפְלִיגִין רִבִּי יוֹסֵי וְרַבָּנִין בְּסִיתְוָונִיּוֹת הָא בְּדִפָּרִין לֹא. אַשְׁכַּח תַּנֵּי רִבִּי יוּדָה מַתִּיר בְּדִפָּרִים וְהֵם שֶׁבִּיכְּירוּ עַד שֶׁלֹּא יִכְלֶה הַקַּיִץ.

הלכה ד

משנה: הַכּוֹבֵשׁ שְׁלֹשָׁה כְבָשִׁים בְּחָבִית אַחַת. רִבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר אוֹכְלִין עַל הָרִאשׁוֹן. וְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר אַף עַל הָאַחֲרוֹן. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל שֶׁכָּלָה מִינוֹ מִן הַשָּׂדֶה יְבָעֵר מִינוֹ מִן הַבַּיִת. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כָּל יֶרֶק אַחַת לְבִיעוּר. אוֹכְלִין בִּרְגִילָה עַד שֶׁיִּכְלוּ סִנְדִּיוֹת מִבִּקְעַת בֵּית נְטוֹפָה.

הלכה: מַה טַעַם דְּרִבִּי לְיֶעֱזֶר הָרִאשׁוֹן נוֹתֵן טַעַם בָּאַחֲרוֹן. מַה טַעַם דְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָאַחֲרוֹן נוֹתֵן טַעַם בָּרִאשׁוֹן. וְקַשְׁיָא עַל דְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֵין הָרִאשׁוֹן נוֹתֵן טַעַם בָּאַחֲרוֹן. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל שֶׁכָּלָה מִינוֹ מִן הַשָּׂדֶה יְבָעֵר מִינוֹ מִן הַבַּיִת. תַּנֵּי וַהֲלָכָה כִדְבָרָיו.

חִזְקִיָּה אָמַר מִכְיָן שֶׁהִתְחִיל בָּאוֹצָר כְּמִבּוּעָר הוּא. אָתָא עוּבְדָא קוֹמֵי רִבִּי יָסָא וְהוֹרֵי כְּחִזְקִיָּה. אָמַר לָא דַּאֲנָא סְבַר כְּוָותֵיהּ אֶלָּא מִן מַה דַּאֲנָן חָמְיִין רַבָּנִין עָבְדִין עוּבְדָא כְּוָותֵיהּ. רִבִּי יִצְחָק בַּר רְדִיפָה הֲוָה לֵיהּ עוּבְדָא אָתָא שְׁאַל לְרִבִּי יִרְמְיָה. אֲמַר לֵיהּ מַה אַרְיְוותָא קָמֵיךְ וְאַתְּ שְׁאַל לְתַעֲלָיֵיא. אָתָא שָׁאַל לְרִבִּי יֹאשִׁיָּה. אֲמַר לֵיהּ חָמֵי לָךְ תְּלָתָא רְחִמִין וְאַבְקָרָה קוֹמֵיהוֹן. קִפּוֹדָקֵאי דְּצִיפּוֹרִין שְׁאָלוּן לְרִבִּי אִימִּי בְּגִין דְּלֵית לְאִילֵּין עַמָּא רְחֵם וְלָא שְׁאַל שְׁלֵם אֵיךְ צוֹרְכָה מֵיעֲבַד. אֲמַר לוֹן כַּד תֶּחֱמוּן רַגְלָא צְלִילָא תַּהֲווֹן מַפְקִין לָהּ לְשׁוּקָא וּמַבְקְרִין לֵיהּ וְחָזְרִין וְזָכְיִין בָּהּ.

רִבִּי חַגַּיי מַפְלַג לָהּ צְלוּחִיִּין צְלוּחִיִּין. רִבִּי אֶלְעָזָר מַפְלַג לֵיהּ צְלוּחִיִּין צְלוּחִיִּין. רִבִּי חִזְקִיָּה סָלַק גַּבֵּי רִבִּי יִרְמְיָה אֲמַר לֵיהּ זָכִיתִי בְּהֵן אוֹצָרָה. אֲמַר לֵיהּ צוֹר לִי אִילֵּין פְּרִיטַיָּיא גַּבֵּיךְ אֲמַר לֵיהּ הֲרֵי מְקוֹמָן מוּשְׁכָּר לִי. אֲמַר לֵיהּ לֹא כֵן אַפֵּקְתְּךְ חָזוֹר וְזָכִיתָה בָּהּ.

הלכה ה

משנה: הַמְּלַקֵּט עֲשָׂבִים לַחִים עַד שֶׁיִּבֵּשׁ הַמָּתוֹק. וְהַמְגַבֵּב בְּיָבֵשׁ עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. עֲלֵי קָנִים וַעֲלֵי גְפָנִים עַד שֶׁיִּישְׁרוּ מֵאֲבִיהֶן. וְהַמְגַבֵּב יָבֵשׁ עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. וְרִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר בְּכוּלָּם עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. כְּיוֹצֵא בוֹ הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵירוֹ עַד הַגְּשָׁמִים עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. הַמּוֹדֵר הֲנָיָה מֵחֲבֵירוֹ עַד הַגְּשָׁמִים עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. עַד אֵימָתַי נְכְנָסִין עֲנִיִּים לְפַרְדֵּיסוֹת עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. עַד אֵימָתַי נֶהֱנִין וְשׁוֹרְפִין בַּתֶּבֶן וּבְקַשׁ שֶׁל שְׁבִיעִית עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה.

הלכה: רִבִּי אָבִין בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן לֵית כָּאן עֲלֵי קָנִים אֶלָּא עֲלֵי גְפָנִים. עֲלֵי קָנִים אֵין לָהֶן בִּיעוּר. וְתַנֵּי כֵן עֲלֵי קָנִים וְעֲלֵי הָאוֹג וַעֲלֵי חָרוּבִין אֵין לָהֶן בִּיעוּר מִפְּנֵי שֶׁאֵין מִינָן כָּלָה.

רִבִּי זְעִירָא בָּעֵי אָמַר עַד הַגֶּשֶׁם עַד שֶׁיֵּרֵד הַגֶּשֶׁם אֶחָד.

תַּמָּן תַּנִּינָן הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי עֵצִים לֹא יִפְחוֹת מִשְּׁנֵי גִיזִירִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן אָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל בָּעֵי אָמַר הֲרֵי עָלַי עֵץ מֵבִיא גִיזָר אֶחָד. אָמַר רִבִּי לְיֵעָזֵר מַתְנִיתָא אָמַר כֵּן שֶׁזֶּה קָרְבָּן בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְזֶה קָרְבָּן בִּפְנֵי עַצְמוֹ. דְּתַנִּינָן שְׁנַיִם בְּיָדָן שְׁנֵי גִיזִירֵי עֵצִים.

תַּנֵּי רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כָּל דָּבָר שֶׁהוּא תָלוּי בִּרְבִיעָה עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה וּשְׁאֵינוֹ תָלוּי בִּרְבִיעָה עַד שֶׁיַּגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל רְבִיעָה. תַּנֵּי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר שִׁבְעַת יָמִים שֶׁיָּרְדוּ בָּהֶן גְּשָׁמִים וְלֹא פָסְקוּ יֵשׁ בָּהֶן כְּדֵי רְבִיעָה שְׁנִיָּה. תַּנֵּי רִבִּי חִייָא בְּשֵׁם רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ רְבִיעָה שֶׁהִיא רוֹבַעַת אֶת הָאָרֶץ.

אָמַר רִבִּי חֲנִינָה מִכָּיוָן שֶׁתִּסְרַח מַה שֶּׁבְּשָׂדֶה הוּתַּר מַה שֶּׁבַּבַּיִת. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה אֲפִילּוּ לְאַחַר שְׁלֹשׁ שָׁנִים אָסוּר עַד שֶׁיִּסְרַח.

תֶּבֶן שֶׁל שְׁבִיעִית אֵין שׁוֹרִין אוֹתוֹ בְּטִיט. שְׂרָיָין בְּטִיט בָּטֵל וְהוּא שֶׁנִּבְלוֹ. תֶּבֶן שֶׁל שְׁבִיעִית אֵין נוֹתְנִין אוֹתוֹ בְּכָר. נְתָנוֹ בְּכָר בָּטֵל וְהוּא שֶׁיְּשַׁנּוֹ עָלָיו.

תֶּבֶן שֶׁל שְׁבִיעִית מַהוּ שֶׁיְּהֵא אָסוּר מִשּׁוּם סְפִיחִין. רִבִּי לֵוִי צָנְבָּרְיָא שְׁאַל לְרִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא וְשָׁרָא. אָמַר רִבִּי זְעִירָא וַאֲנָא דְלָא סָמְכִית עָלַי אִשְׁתְּאֲלִת לְאִילֵּין דְּבֵית כַּרְסָנָה וְאָמְרִין נָהֲגִין הֲווֹינָא כְּנַשִּׁין תֶּבֶן מִן עָרוּבַת שְׁמִיטְתָא. וְכַד מְחַסְּרִין מַייְתֵי מִן שׁוּרָיָא. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה מִתְנִיתָא אָמַר שֶׁהוּא מוּתָּר. דְּתַנֵּי הַצַּבָּעִין וְהַפַּטָּמִין לוֹקְחִין מִוּרְסָן מִכֹּל מָקוֹם וְאֵינָן חוֹשְׁשִׁין. רִבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימוֹר אֲפִילּוּ מִן הֶחָשׁוּד. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם חָשׁוּד הוּא. אִם אֵינוֹ חָשׁוּד הָא דָבָר בָּרִיא שֶׁהוּא חָשׁוּד אָסוּר. אָמַר רִבִּי שַׁמַּי מַתְנִיתָא אָמְרָה שֶׁהוּא אָסוּר. דְּתַנִּינָן תַּמָּן וּבַשְּׁבִיעִית וּבְכִלְאֵי הַכֶּרֶם וְהֶקְדֵּשׁ אִם יֵשׁ בַּזֶּרַע וּבָעֵץ כְּדֵי לִיתֵּן טַעַם.

לֹא נִמְצָא מְאַבֵּד אוֹכְלֵי בְהֵמָה. תִּיפְתָּר בְּאוֹכְלֵי בְהֵמָה לָאָדָם. אָמַר רִבִּי מָנָא תִּיפְתָּר בְּקִדּוּשַׁת שְׁבִיעִית בְּבִיעוּר וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

הלכה ו

משנה: מִי שֶׁהָיוּ לוֹ פֵּירוֹת שְׁבִיעִית וְהִגִּיעָה שְׁעַת הַבִּיעוּר מְחַלְּקָן מָזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וְהָעֲנִיִּים אוֹכְלִין אַחַר הַבִּיעוּר אֲבָל לֹא עֲשִׁירִים דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אֶחָד עֲנִיִּים וְאֶחָד עֲשִׁירִים אוֹכְלִין אַחַר הַבִּיעוּר. מִי שֶׁהָיוּ לוֹ פֵּירוֹת שְׁבִיעִית שֶׁנִּפְלוּ לוֹ לִירוּשָּׁה אוֹ שֶׁנִּיתְּנוּ לוֹ מַתָּנָה. רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר יִינָּתְנוּ לְאוֹכְלֵיהֶן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין הַחוֹטֵא נִשְׂכָּר אֶלָּא יִמָּכְרוּ לְאוֹכְלֵיהֶן וּדְמֵיהֶן יִתְחַלְּקוּ לְכָל אָדָם. הָאוֹכֵל מֵעִיסַּת שְׁבִיעִית עַד שֶׁלֹּא הוּרְמָה חַלָּתָהּ חַיָּיב מִיתָה.

הלכה: מַה טַעֲמָא דְרִבִּי יוּדָה וְאָכְלוּ אֲבִיוֹנֵי עַמֶּךָ וְיִתְרָם. מַה טַעֲמָא דְרִבִּי יוֹסֵי וְאָכְלוּ אֲבִיוֹנֵי עַמֶּךָ וְיִתְרָם. תַּנֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר עֲשִׁירִין אוֹכְלִין מִן הָאוֹצָר אַחַר הַבִּיעוּר. מַה טַעֲמָא דְרִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָכְלוּ אֲבִיוֹנֵי עַמֶּךָ עַד יִתְרָם.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר בְּפֵירוֹת עֲבֵירָה הִיא מַתְנִיתִין וְהָתַנֵּי הַמּוֹצֵא פֵּירוֹת עֲבֵירָה אָסוּר לִיגַּע בָּהֶן. שַׁנְיָיה הִיא מְצִיאָה שַׁנְיָיא הִיא שֶׁנִּפְלוּ לוֹ עַל כָּרְחוֹ.

רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר בְּפֵירוֹת הֵיתֵר הִיא מַתְנִיתִין. כְּהָדָא תַּנִּינָן רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר יִינָּתְנוּ לְאוֹכֵל. רִבִּי לִיעֶזֶר דְּהוּא שַׁמּוּתִי. דְּתַנִּינָן אוֹכְלִין פֵּירוֹת שְׁבִיעִית בְּטוֹבָה וּשְׁלֹא בְּטוֹבָה כְּדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּי. כְּהָדָא רַבָּנִין מְתִיבִין לֵיהּ שֶׁאֵין הַחוֹטֵא נִשְׂכָּר. בְּשִׁיטָתוֹ הֵשִׁיבוּהוּ בְּשִׁיטָתְךָ שֶׁאַתְּ אוֹמֵר יִנָּתְנוּ לְאוֹכְלֵיהֶן שֶׁאֵין הַחוֹטֵא נִשְׂכָּר.

אָמַר רִבִּי בִּיבִי הוֹרֵי רִבִּי יָסָא בְּאִילֵּין קוּנְדְסִיא שֶׁיֵּלְכוּ מָעוֹתֵיהֶן לְיַם הַמֶּלַח. רִבִּי מָנָא שְׁאַל לְרִבִּי חִזְקִיָּה מַהוּ מֵייכְלָא כְּפוּנְיִין לְאַשְׁקְלוֹן אָמַר לֵיהּ אָסוּר. רִבִּי חִזְקִיָּה הֲוָה קָאִים בְּשׁוּקָא דְקֵיסָרִין חָמָא חַד טָעִין עֵלָל מִן אִיסּוּרָא הָפַךְ אַפּוֹי דְּלָא מֵיחְמִינֵיהּ. תַּנֵּי פָּרַק כָּל כָּךְ לָמָּה כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה מְקוֹמוֹ הוֹכִיחַ. שָׁמַע רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא וְאָמַר אִמָּה דָּהֵן יָלְדַת בַּר.

רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הָוָה מְפַקֵּד לְתַלְמִידֵיהּ לֹא תֵיזְבּוּן לִי יֶרֶק אֶלָּא מִן גִּינְתָא דְסִיסְרָא. קֶם עִמֵּיהּ זָכוּר לַטּוֹב אָמַר לֵיהּ אֵיזִיל אֱמוֹר לְרַבָּךְ לֵית הָדָא גִינְתָא דְסִיסְרָא דִיהוּדַיי הֲוָות וּקְטָלֵיהּ וּנְסָבָהּ מִינֵּיהּ אִין בְּעִיתָהּ מַחְמְרָא עַל נַפְשָׁךְ אִשְׁתְּוִויי לְחַבְרָךְ.

חַד בַּר נַשׁ הֲוָה חָשִׁיד עַל שְׁמִיטְתָא אָמַר לְאִיתְתֵּיהּ אַפְקִין חַלָּתָהּ. אָמְרָה לֵיהּ הַהוּא גַּבְרָא חָשִׁיד עַל שְׁמִיטְתָא וְאַתְּ אָמַר אַפְקוּן חַלָּה. אָמַר לָהּ חַלָּה מִדְּבַר תּוֹרָה שְׁבִיעִית מִדְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וַחֲבֵירָיו.

פרק י

הלכה א

משנה: הַשְׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת אֶת הַמִּלְוֶה בִּשְׁטָר וְשֶׁלֹּא בִשְׁטָר. הַקַּפַּת הֶחָנוּת אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת. אִם עָשָׂאָהּ מִלְוָה הֲרֵי זוֹ מְשַׁמֶּטֶת. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הָרִאשׁוֹן מְשַׁמֵּיט. שְׁכַר שְׁכִיר אֵינוֹ מְשַׁמֵּט וְאִם עָשָׂאוֹ מִלְוָה הֲרֵי זוֹ מְשַׁמֵּיט. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כָּל מְלָאכָה שֶׁהִיא פּוֹסֶקֶת בַּשְׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת אֵינָהּ פּוֹסֶקֶת בַּשְׁבִיעִית אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפָּרָה וְחֵילְקָהּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אִם הָיָה הַחוֹדֶשׁ מְעוּבָּר מְשַׁמֵּיט וְאִם לָאו אֵינוֹ מְשַׁמֵּיט. הָאוֹנֵס וְהַמְפַתֶּה וְהַמּוֹצִיא שֵׁם רַע וְכָל מַעֲשֶׂה בֵית דִּין אֵינָן מַשְׁמִיטִין. הַמַּלְוֶה עַל הַמַּשְׁכּוֹן וְהַמּוֹסֵר שְׁטָרוֹתָיו לְבֵית דִּין אֵין מַשְׁמִיטִין.

הלכה: הַשְׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת כו'. נִיחָא שֶׁלֹּא בִשְׁטָר. בִּשְׁטָר וְיֵעָשֶׂה כְּמִלְוָה עַל הַמַּשְׁכּוֹן וְלֹא יְהֵא מְשַׁמֵּט. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן תִּיפְתָּר בִּשְׁטָר שֶׁאֵין בּוֹ אֲחֲרָיוּת נְכָסִים וּכְרִבִּי מֵאִיר. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן בִּשְׁטָר שֶׁאֵין בּוֹ אֲחֲרָיוּת נְכָסִים וְהוֹרֵי מְשַׁמֵּט. אָמַר. מִפְּנֵי שֶׁאָנוּ לְמֵידִין מִן הַהֶלְכָה אָנוּ עוֹשִׂין אוֹתוֹ.

אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע הָא אִם יֵשׁ לוֹ קַרְקַע אֵינוֹ מְשַׁמֵּט. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אֲפִילוּ יֵשׁ לוֹ קַרְקַע מְשַׁמֵּט. אַתְיָא דְּרִבִּי יוֹסֵי כְּרַב. דְּאָמַר רִבִּי בָּא בְשֵׁם רַב יִיחַד לוֹ קַרְקַע מְשַׁמֵּט. לֹא אָמְרוּ אֶלָּא יִיחַד לוֹ הָא אִם לֹא יִיחַד לוֹ אֵינוֹ מְשַׁמֵּט.

הַמְשַׁעְבֵּד שָׂדֶה לְאִשְׁתּוֹ וְהָלַךְ וּמְכָרָהּ אִם רָצַת לִגְבוֹת מִמֶּנּוּ גּוֹבָה מִשְׁאָר נְכָסִים גּוֹבָה. אָמַר רִבִּי הִילָא הוֹרֵי רִבִּי לְעֶזֶר כָּהֵן תַּנָּיֵיא. חֲבֵרַיָּיא בְּעַיָּין לֹא תִגְבֶּה אֶלָּא מִנְּכָסִין מְשׁוּעְבָּדִין. אָמַר לוֹן רִבִּי יוֹסֵי בְּנֵי חוֹרִין לְפָנֶיהָ וְאַתְּ אָמְרַת מְשׁוּעְבָּדִין. מַתְנִיתָא בְּשֶׁלֹּא אָמַר לָהּ לֹא יְהֵא לָךְ פֵּירָעוֹן אֶלָּא מִזֶּה. אֲבָל אִם אָמַר לָהּ לֹא יְהֵא לָךְ פֵּירָעוֹן אֶלָּא מִזֶּה אֵינָהּ גּוֹבָה אֶלָּא מִמֶּנָּה.

הַמְשַׁעְבֵּד שָׂדֶה לַחֲבֵירוֹ וְהָלַךְ וּמְכָרָהּ. רִבִּי אָחָא אָמַר מְכוּרָה לְשָׁעָה. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר אֵינָהּ מְכוּרָה לְשָׁעָה. חֵייְלֵיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵי מִן הָדָא שׁוֹר מָצוּי הוּא לְהַבְרִיחוֹ. שָׂדֶה אֵינוֹ מָצוּי לְהַבְרִיחָהּ. הַגַּע עַצְמְךָ שֶׁהָיְתָה מְכוּרָה לְבַעַל זְרוֹעַ. אָמַר רִבִּי יוּדָן אָבוֹי דְּרִבִּי מַתַּנְיָיה מְצוּיִין הֵן בַּעֲלֵי זְרוֹעַ לִיפּוֹל.

תַּנֵּי הַכּוֹתֵב שָׂדֶה אֲפוֹתֵיקֵי לְאִשָּׁה בִּכְתוּבָתָהּ וּלְבַעַל חוֹב בְּחוֹבוֹ מְכָרָהּ הֲרֵי זוֹ מְכוּרָה וְהַלּוֹקֵחַ יְחוּשׁ לְעַצְמוֹ. מַתְנִיתָא בְּשֶׁאָמַר לָהּ יְהֵא לָךְ פֵּירָעוֹן מִזּוֹ. מַה פְלִיגִין בְּשֶׁאָמַר לָהּ לֹא יְהֵא לָךְ פֵּירָעוֹן אֶלָּא מִזּוֹ.

רַב אָמַר פְּגָמָהּ לֹא זְקָפָהּ וְקִפָּהּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פְגָמָהּ. תַּנֵּי רִבִּי חִייָא עַד שֶׁתִּפְגּוֹם וְתִזְקוֹף.

וּמִפְּנֵי שֶׁהוּא מַקִּיף לוֹ פַּעַם שְׁנִייָה נַעֲשֵׂית רִאשׁוֹנָה מִלְוָה. אָמַר רִבִּי לָעְזָר דְּרִבִּי יוּדָה הִיא וְרָאוּי לְתוֹבְעוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. רִבִּי בָּא בְשֵׁם רִבִּי זְעִירָא בְּמָמוֹן שֶׁהוּא רָאוּי לְהַאֲמִינוֹ. וּמִכַּיָּון שֶׁהוּא רָאוּי לְתוֹבְעוֹ כְּמִי שֶׁהוּא רָאוּי לִיתֵּן לוֹ מָעוֹת. וְכָאן הוֹאִיל וְרָאוּי לִיתֵּן לוֹ מָעוֹת וְלֹא נַעֲשֵׂית רִאשׁוֹנָה מִלְוָה.

רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר בְּגִין חֲרִישָׁה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר בְּגִין בְּנָיִן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן כָּל מִלְאכָה שֶׁהִיא פּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כָּל מְלָאכָה שֶׁהִיא פּוֹסֶקֶת מֵאֵילֶיהָ. מַה רִבִּי יוֹסֵי כְּרִבִּי יוּדָה דְּרִבִּי [יוֹסֵי] אוֹמֵר כָּל מְלָאכָה שֶׁהִיא פּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת וּשְׁאֵינָהּ פּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת. וְלֹא רִבִּי יוֹסֵי כְּרִבִּי יוּדָה אַף עַל גַּב דְּרִבִּי יוּדָה אָמַר אֵין דֶּרֶךְ הַשּׁוּלְחָנִי לִהְיוֹת נוֹתֵן אִיסָּר עַד שֶׁיִּטּוֹל דֵּינָר מוֹדֶה הוּא בְּשָׂכַר שָׂכִיר שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא בְּסוֹף.

רִבִּי אוֹמֵר נִיסָּן לֹא נִתְעַבֵּר מִיָּמָיו וְהָא תַנִּינָן אִם בָּא חוֹדֶשׁ בִּזְמַנּוֹ. אִם בָּא לֹא בָּא. רַב אָמַר תִּשְׁרֵי לֹא נִתְעַבֵּר מִיָּמָיו וְהָתַנִּינָן אִם הָיָה חוֹדֶשׁ מְעוּבָּר. אִם הָיָה לֹא הָיָה.

וּכְשֶׁקִּידְּשׁוּ אֶת הַשָּׁנָה בְּאוּשָׁא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן עָמַד רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אָמַר כְּדִבְרֵי רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לֹא הָיִינוּ נוֹהֲגִין כֵּן בְּיִבְנֶה. בַּיּוֹם הַשֵּׁינִי עָבַר רִבִּי חֲנַנְיָה בְּנוֹ שֶׁל רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. אָמַר כְּדִבְרֵי רִבִּי עֲקִיבָה. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל כֵּן הָיִינוּ נוֹהֲגִין בְּיַבְנֶה. וְהָתַנֵּי קִידְּשׁוּהוּ בָּרִאשׁוֹן וּבַשֵּׁינִי. רִבִּי זְעִירָא בְשֵׁם רַב חִסְדָּא אוֹתָהּ הַשָּׁנָה נִתְקַלְקְלָה מַה בֵּין הָרִאשׁוֹן וּמַה בֵּין הַשֵּׁינִי. רִבִּי בָּא בְשֵׁם רַב שָׁנָה רִאשׁוֹנָה וְשָׁנָה שְׁנִייָה. וְהָתַנֵּי יוֹם הָרִאשׁוֹן יוֹם הַשֵּׁינִי.

קִידְּשׁוּהוּ קוֹדֶם לִזְמַנּוֹ אוֹ אַחַר עִיבּוּרוֹ יוֹם אֶחָד יָכוֹל יְהֵא מְעוּבָּר. תַּלְמוּד לוֹמַר אוֹתָם אֲשֶׁר אֶלֶּה הֵם מוֹעֲדַיי. לְפָנַי זְמַנּוֹ אֵין אֵלֶּה מוֹעֲדַי. לְפָנַי זְמַנּוֹ עֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה יוֹם לְאַחַר עִיבּוּרוֹ שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם יוֹם. וּמִנַּיִין שֶׁמְּעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה עַל הַגְּלִיּוֹת שֶׁיְּצָאוּ וַעֲדַיִין לֹא הִגִּיעוּ תַּלְמוּד לוֹמַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מוֹעֲדַי. עֲשֵׂה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת שֶׁיַּעֲשׂוּ אוֹתָן כָּל יִשְׂרָאֵל. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן. וְהֵן שֶׁהִגִּיעוּ לִנְהַר פְּרָת.

רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא רִבִּי אִימִּי בְשֵׁם רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי קִידְּשׁוּהוּ וְאַחַר כָּךְ נִמְצְאוּ הָעֵדִים זוֹמְמִין הֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת. קָם רִבִּי יוֹסָה עִם רִבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי. אָמַר לֵיהּ אַתְּ שָׁמַעְתָּ מִן אָבוּךְ הָדָא מֵילְתָא אָמַר לֵיהּ כֵּן. רִבִּי אַבָּא אָמַר בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אֵין מְדַקְדְּקִין בְּעֵידֵי הַחוֹדֶשׁ.

אָמַר רִבִּי לָעְזָר דְּרִבִּי יוּדָה הִיא וְרָאוּי לְתוֹבְעוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. רִבִּי בָּא בַּר מָמָל רַב עַמְרָם רַב מַתְנָה בְשֵׁם רַב הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְתוֹבְעוֹ שְׁבִיעִית מְשַׁמְּטָתוֹ. וְהָתַנֵּי הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפָּרָה וְחִילְּקָהּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאָמַר רִבִּי לָעְזָר דְּרִבִּי יוּדָה הִיא וְרָאוּי הוּא לְתוֹבְעוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. כַּיי דְּאָמַר רִבִּי בָּא בְשֵׁם רִבִּי זְעִירָא מְכַּיָּון שֶׁהוּא רָאוּי לְתוֹבְעוֹ כְּמִי

שֶׁהוּא רָאוּי לְהַאֲמִינוֹ. וּמִכֵּיוָן שֶׁהוּא רָאוּי לְהַאֲמִינוֹ כְּמִי שֶׁהוּא רָאוּי לִיתֵּן לוֹ מָעוֹת. וְכָאן הוֹאִיל וְהוּא רָאוּי לִיתֵּן לוֹ וְלֹא נָתַן נַעֲשֵׂית רִאשׁוֹנָה מִלְוָה.

רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רַב הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תְּשַׁמְּטֵינוּ שְׁבִיעִית אֵין הַשְּׁבִיעִית מְשַׁמְּטָתוֹ. וְהָתַנִּינָן בֵּין נוֹתְנִין מִיכָּן וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם וּבֵין נוֹתְנִין מִיכָּן וְעַד עֶשֶׂר שָׁנִים. וְיֵשׁ עֶשֶׂר שָׁנִים בְּלֹא שְׁמִיטָה. אָמַר רַב הוּנָא אִתְפַּלְגוּן רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב וְרַב שֵׁשֶׁת חַד אָמַר בְּמַלְוֶה עַל הַמַּשְׁכּוֹן. וְחָרָנָה אָמַר בְּכוֹתֵב לוֹ פְּרוֹזְבּוֹל.

תַּנֵּי שְׁלֹשִׁים יוֹם לֹא אַיְתֵיי. מַהוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם לֹא אַיְתֵיי שְׁמוּאֵל אָמַר בְּמַלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ סְתָם שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי לְתוֹבְעוֹ עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם. עָאַל רַב יְהוּדָה וְאָמַר טַעֲמָא קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה לֹא הִיא שְׁנַת שֶׁבַע וְלֹא הִיא שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה. שֶׁלֹּא תֹאמַר כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם אֵינוֹ רַשַּׁאי לְתוֹבְעוֹ. לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם בְּהַשְׁמֵט כְּסָפִים וְהוּא לֹא יִגְבֵּינוּ לְפוּם כֵּן צָרַךְ מֵימַר קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל רַב עַמְרָם רַב מַתָּנָה בְּשֵׁם רַב הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְתוֹבְעוֹ הַשְּׁבִיעִית מְשַׁמְּטָתוֹ. אַשְׁכַּח תַּנֵּי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה. לֹא הִיא שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה. וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה שֶׁלֹּא תֹאמַר כָּל שֵׁשׁ שָׁנִים שַׁדֵּהוּ לְפָנַיי כַּרְמוֹ לְפָנַיי וּלְאַחַר שֵׁשׁ שָׁנִים בְּהַשְׁמֵט כְּסָפִים וְהוּא לֹא יִגְבֵּינוּ לְפוּם כֵּן צָרַךְ מֵימַר קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה.

הָאוֹנֵס וְהַמְפַתֶּה וְהַמּוֹצִיא שֵׁם רַע. רַב יְהוּדָה אָמַר רַב דְּרִבִּי מֵאִיר הִיא דְּרִבִּי מֵאִיר אָמַר בְּמַלְוֶה הַדָּבָר תָּלוּי.

וְכָל מַעֲשֶׂה בֵית דִּין אֵילּוּ גִּיזְרֵי דִינִין.

פְּשִׁיטָא דְּא מִילְּתָא מִלְוָה שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית כַּפְּרָנִית אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת. כַּפְּרָנִית שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית מִלְוָה מְשַׁמֶּטֶת. רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי אַף לְמִידַּת הַדִּין כֵּן לֹא צוֹרְכָה דְּלֹא מִלְוָה שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית כַּפְּרָנִית גּוֹבָה. [כַּפְּרָנִית שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית מִלְוָה] גּוֹבָה בְּבֵינוֹנִית.

הַמַּלְוֶה עַל הַמַּשְׁכּוֹן שְׁמוּאֵל אָמַר אֲפִילּוּ עַל הַמַּחַט. וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת אָחִיךָ תַּשְׁמֵט יָדֶיךָ. פְּרָט לְמָה שֶׁיֵּשׁ לְאָחִיךָ תַּחַת יָדֶיךָ. וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת אָחִיךָ תַּשְׁמֵט יָדֶיךָ וְלֹא הַמּוֹסֵר שְׁטָרוֹתָיו לְבֵית דִּין.

הלכה ב

משנה: פְּרוֹזְבּוֹל אֵינוֹ מְשַׁמֵּט. זֶה אֶחָד מִן הַדְּבָרִים שֶׁהִתְקִין הִלֵּל הַזָּקֵן כְּשֶׁרָאָה שֶׁנִּמְנְעוּ הָעָם מִלְּהַלְווֹת זֶה אֶת זֶה וְעוֹבְרִין עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן יִהְיֶה דָבָר בְּלִבָבְךָ בְּלִיַּעַל לֵאמוֹר וגו'. הִתְקִין הִלֵּל פְּרוֹזְבּוֹל. זֶהוּ גּוּפוֹ שֶׁל פְּרוֹזְבּוֹל מוֹסֵר אֲנִי לָכֶם

אִישׁ פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי הַדַּיָּינִים שֶׁבִּמְקוֹם פְּלוֹנִי שֶׁכָּל חוֹב שֶׁיֵּשׁ לִי שֶׁאַגְבֶּנּוּ כָּל זְמַן שֶׁאֶרְצֶה וְהַדַּיָּינִים חוֹתְמִין לְמַטָּן אוֹ הָעֵדִים.

הלכה: מֵיכָן סָמְכוּ לִפְרוֹזְבּוֹל שֶׁהוּא מִן הַתּוֹרָה. וּפְרוֹזְבּוֹל דְּבַר תּוֹרָה. כְּשֶׁהִתְקִין הִלֵּל סָמְכוּהוּ לְדָבָר תּוֹרָה.

אָמַר רִבִּי חוּנָא קַשְׁיְתָהּ קוֹמֵי רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא כְּמָאן דְּאָמַר מַעֲשְׂרוֹת [מִדִּבְרֵיהֶם נִיחָא שֶׁיְּתַקֵּן הִלֵּל פְּרוֹזְבּוֹל בְּרַם מָאן דְּאָמַר מַעֲשְׂרוֹת] מִדְּבַר תּוֹרָה. וְהִלֵּל מַתְקִין עַל דְּבַר תּוֹרָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי וְכִי מִשְׁעָה שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל לְבָבֶל לֹא נִפְטְרוּ מִן הַמִּצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ וְהַשְׁמֵט כְּסָפִים נוֹהֵג בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ דְּבַר תּוֹרָה [מִשּׁוּם דְּחוֹבַת הַגּוּף הֵן]. חָזַר רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִיטָּה שֶׁמּוֹט בְּשָׁעָה שֶׁהַשְּׁמִיטָּה נוֹהֶגֶת דְּבַר תּוֹרָה הַשְׁמֵט כְּסָפִים נוֹהֵג בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ דְּבַר תּוֹרָה. וּבְשָׁעָה שֶׁהַשְּׁמִיטָּה נוֹהֶגֶת מִדִּבְרֵיהֶן הַשְׁמֵט כְּסָפִים נוֹהֶגֶת בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ מִדִּבְרֵיהֶן. תַּמָּן אָמְרִין אֲפִילוּ כְּמָאן דְּאָמַר מַעֲשְׂרוֹת דְּבַר תּוֹרָה מוֹדֶה בִּשְׁמִיטָּה שֶׁהִיא מִדִּבְרֵיהֶן. דְּתַנֵּי וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִיטָּה שָׁמוֹט. רִבִּי אוֹמֵר שְׁנֵי שְׁמִיטִּין הַלְלוּ שְׁמִיטָּה וְיוֹבֵל. בְּשָׁעָה שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג שְׁמִיטָּה נוֹהֶגֶת דְּבַר תּוֹרָה. פָּסְקוּ הַיּוֹבֵילוֹת שְׁמִיטָּה נוֹהֶגֶת מִדִּבְרֵיהֶן. אֵימָתַי פָּסְקוּ הַיּוֹבֵילוֹת [כָּל] יוֹשְׁבֶיהָ. בִּזְמַן שֶׁיּוֹשְׁבֶיהָ עָלֶיהָ לֹא בִזְמַן שֶׁגָּלוּ מִתּוֹכָהּ. הָיוּ עָלֶיהָ אֲבָל הָיוּ מְעוּרְבָבִין שֵׁבֶט יְהוּדָה בִּבְנְיָמִן וְשֵׁבֶט בִּנְיָמִן בִּיהוּדָה יָכוֹל יְהוּ הַיּוֹבֵילוֹת נוֹהֲגִין. תַּלְמוּד לוֹמַר יוֹשְׁבֶיהָ לְכָל יוֹשְׁבֶיהָ נִמְצֵאתָ אוֹמֵר כֵּיוָן שֶׁגָּלוּ שֵׁבֶט רְאוּבֵן וְגָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְּנַשֶּׁה בָּטְלוּ הַיּוֹבֵילוֹת.

רִבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רִבִּי יִרְמְיָה וַאֲפִילוּ נְתוּנִין בְּרוֹמֵי.

רִבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבָּנִין דְּתַמָּן שְׁלֹשָׁה שָׁדְנוּ וּמֵת אֶחָד מֵהֶן חוֹתְמִין בִּשְׁנַיִם וְאָמַר אַף עַל פִּי שֶׁחָתַמְנוּ בִּשְׁנַיִם דָּנָנוּ בִּשְׁלֹשָׁה. אָמַר רִבִּי חַגַּיי מַתְנִיתִין אָמַר כֵּן וְהַדַּיָּינִין חוֹתְמִין מִלְמַטָּה אוֹ הָעֵדִים. וּלְמֵידִין מִידַּת הַדִּין מִפְּרוֹזְבּוֹל. אַשְׁכַּח תַּנֵּי הוּא מִידַּת הַדִּין לָמַד מִפְּרוֹזְבּוֹל. אֵין לוֹ קַרְקַע וּלְחַיָּבִין לוֹ קַרְקַע כּוֹתְבִין לוֹ פְּרוֹזְבּוֹל. הֵיךְ עֲבִידָא רְאוּבֵן חַיָּיב לְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי חַיָּיב לִרְאוּבֵן. רְאוּבֵן אֵין לוֹ קַרְקַע וְלֵוִי יֵשׁ לוֹ קַרְקַע כּוֹתְבִין לְשִׁמְעוֹן עַל נְכָסָיו שֶׁל לֵוִי.

הלכה ג

משנה: פְּרוֹזְבּוֹל הַמּוּקְדָּם כָּשֵׁר וְהַמְּאוּחָר פָּסוּל. שִׁטְרֵי חוֹב הַמּוּקְדָּמִין פְּסוּלִין וְהַמְּאוּחָרִין כְּשֵׁרִין. אֶחָד לֹוֶה מֵחֲמִשָּׁה כּוֹתְבִין פְּרוֹזְבּוֹל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. חֲמִשָּׁה לֹווִין מִן אֶחָד אֵינוֹ כוֹתֵב אֶלָּא פְּרוֹזְבּוֹל אֶחָד לְכוּלָּן. אֵין כּוֹתְבִין פְּרוֹזְבּוֹל אֶלָּא עַל הַקַּרְקַע אִם אֵין לוֹ מְזַכֶּה הוּא בְתוֹךְ שֶׁדֵּהוּ כָּל שֶׁהוּא. הָיְתָה לוֹ שָׂדֶה מְמוּשְׁכֶּנֶת בָּעִיר כּוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוֹל. רִבִּי חוּצְפִּית אוֹמֵר כּוֹתְבִין לְאָדָם עַל נִכְסֵי אִשְׁתּוֹ. וְלִיתּוֹמִין עַל נִכְסֵי אֲפִיטְרוֹפִין. כַּוָּורֶת דְּבוֹרִים. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר הֲרֵי הִיא כְקַרְקַע וְכוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוֹל וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה

בְּמָקוֹמָהּ. וְהָרוֹדֶה מִמֶּנָּה בַּשַּׁבָּת חַיָּיב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִין אֵינָהּ כְּקַרְקַע וְאֵין כּוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוֹל וּמְקַבֶּלֶת טוּמְאָה בְּמָקוֹמָהּ. וְהָרוֹדֶה מִמֶּנָּה בַּשַּׁבָּת פָּטוּר. הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית אוֹמֵר לוֹ מְשַׁמֵּט אֲנִי. אם אָמַר לוֹ אַף עַל פִּי כֵן יְקַבֵּל הֵימֶינּוּ שֶׁנֶּאֱמַר וְזֶה דְּבַר הַשִּׁמְטָה.
כְּיוֹצֵא בּוֹ רוֹצֵחַ שֶׁגָּלָה לְעִיר מִקְלָט וְרָצוּ אַנְשֵׁי הָעִיר לְכַבְּדוֹ. יֹאמַר לָהֶן רוֹצֵחַ אֲנִי אָמְרוּ לוֹ אַף עַל פִּי כֵן יְקַבֵּל מֵהֶן שֶׁנֶּאֱמַר וְזֶה דְּבַר הָרוֹצֵחַ.

הלכה: פְּרוֹזְבּוֹל הַמּוּקְדָּם כָּשֵׁר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מוֹרַע כּוֹחוֹ. וְהַמְּאוּחָר פָּסוּל מִפְּנֵי שֶׁמְּיַיפֶּה כּוֹחוֹ. שִׁטְרֵי חוֹב הַמּוּקְדָּמִין פְּסוּלִין מִפְּנֵי שֶׁמְּיַיפֶּה כֹּחַן. וְהַמְּאוּחָרִין כְּשֵׁירִין מִפְּנֵי שֶׁהוּא מֵירַע כּוֹחָן.
מִי מֵידַע שִׁמְעוֹן בַּר בָּא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן הַחֲתוּמִין בַּשִּׁטָר. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ עָשׂוּ דִּבְרֵי הַחֲתוּמִין כְּמִי שֶׁנֶּחְקְרָה עֵידוּתָן בְּבֵית דִּין. תַּמָּן אוֹתָן כְּשֶׁאָמְרוּ לֹא חָתַמְנוּ כָּל עִיקָּר. בְּרַם הָכָא אָמְרֵי עַל זֶה חָתַמְנוּ וְלֹא חָתַמְנוּ עַל זֶה.
רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר פְּסוּלִין מַמָּשׁ. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר אֵינוֹ מוֹנֶה אֶלָּא מִשְׁעַת הַכְּתָב. וְהָתַנֵּי פְּרוֹזְבּוֹל בֵּין מוּקְדָּם בֵּין מְאוּחָר כָּשֵׁר וְאֵינוֹ מוֹנֶה אֶלָּא מִשְׁעַת הַכְּתָב. אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן בִּשְׁטָרוֹת מַה בֵּין פְּרוֹזְבּוֹל מַה בֵּין שִׁטָר.
שִׁטָר שֶׁזְּמַנּוֹ כָּתוּב בְּשַׁבָּת אוֹ בַעֲשָׂרָה בְתִשְׁרֵי. רִבִּי יוּדָה מַכְשִׁיר וְרִבִּי יוֹסֵי פּוֹסֵל. אָמַר לוֹ רִבִּי יוּדָה מַעֲשֶׂה בָּא לְפָנֶיךָ בְּצִיפּוֹרִי וְהֶכְשַׁרְתָּה. אָמַר לוֹ אֲנִי לֹא הֶכְשַׁרְתִּי וְאִם הֶכְשַׁרְתִּי הֶכְשַׁרְתִּי. הֲוון בָּעֵיי מֵימַר מָאן דְּאָמַר פָּסוּל מִשּׁוּם מְאוּחָר. וּמָאן דְּאָמַר כָּשֵׁר מִשּׁוּם מוּקְדָּם אֶלָּא מָאן דְּאָמַר פָּסוּל מִשּׁוּם זִייּוּף.
רַב אָמַר וְהוּא שֶׁיְּהֵא קַרְקַע לְמַלְוֶה וּלְלוֶה. וְרִבִּי יוֹחָנָן אָמַר לְמַלְוֶה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לְלוֶה לְלוֶה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לְמַלְוֶה. אֵין לוֹ קַרְקַע וּלְחַייְבִין קַרְקַע כּוֹתְבִין לוֹ פְּרוֹזְבּוֹל. רִבִּי בָּא בְשֵׁם רַב מִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא קֶלַח אֶחָד בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ כּוֹתְבִין לוֹ פְּרוֹזְבּוֹל. וְהָתַנֵּי הַשּׁוּתָפִין וְהָאַרִיסִין וְהָאֶפִּיטְרוֹפִּין אֵין לָהֶן פְּרוֹזְבּוֹל. אָמְרִין תַּמָּן כָּל קֶלַח וְקֶלַח שֶׁל שׁוּתָפוּת הוּא בְּרַם הָכָא הוּא שֶׁלּוֹ.
מָהוּ לִכְתּוֹב לָאֶפִּיטְרוֹפִּין עַל נִיכְסֵי יְתוֹמִין נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא כּוֹתְבִין לְאִישׁ עַל נִיכְסֵי אִשְׁתּוֹ. מָהוּ לִכְתּוֹב לְאִשָּׁה עַל נִיכְסֵי בַּעֲלָהּ נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא וְכֵן לִיתוֹמִין עַל נִיכְסֵי אֶפִּיטְרוֹפִּין.
רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ טַעֲמָא דְרִבִּי לִיעֶזֶר וַיָּבֹא הָעָם אֶל הַיַּעַר וְהִנֵּה הֵלֶךְ דְּבָשׁ. מַה אַתְּ שְׁמַע מִינָּהּ. אָמַר רִבִּי מָנָא חוֹרְשָׁא מַפִּיק דְּבָשׁ. וְאִילּוּ אָמַר וַיִּטְבּוֹל אוֹתָהּ בְּיַעֲרַת הַדְּבָשׁ יְאוּת. רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר שָׁמְעָה יַתָּהּ כֵּן וַיִּטְבּוֹל אוֹתָהּ בְּיַעֲרַת הַדְּבָשׁ.

מַה נָן קַיָימִין אִם בִּמְחוּבָּרֶת לְקַרְקַע כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁהִיא כְקַרְקַע אִם בִּנְתוּנָה עַל גַּבֵּי שְׁתֵּי יְתֵידוֹת כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁאֵינָן כְּקַרְקַע אֶלָּא כִּי נָן קַיָימִין בְּמוּנַּחַת עַל גַּבֵּי קַרְקַע. וְאַתְיָיא כַּיי דְאָמַר רִבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רִבִּי יִרְמְיָה כּוֹתְבִין פְּרוֹזְבּוֹל עַל מְקוֹמוֹ שֶׁל תַּנּוּר וְעַל מְקוֹמָהּ שֶׁל כִּירָה. רִבִּי חִייָא בַּר אָדָא אָמַר אַף עַל מְקוֹמוֹ שֶׁל נֵר.

אַף בְּפַת כֵּן מַחְלוֹקֶת רִבִּי לְיֵעֶזֶר וַחֲכָמִים. דְּבַשׁ גִּידּוּלֵי כַוָּורֶת. פַּת אֵינָהּ גִידּוּלֵי תַנּוּר.

הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית וְאוֹמֵר לוֹ מְשַׁמֵּיט אֲנִי רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הִימֶּינּוּ. רַב הוּנָא אָמַר בְּשָׁפָה רָפָה. וְהַיָמִין פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הָדָא אָמְרָה בַּר נַשׁ דְּתַנֵּי חָדָא מֵיכְלָא וְהוּא אָזַל לְאָתָר וְאִינּוּן מוֹקְרִין לֵיהּ בְּגִין תַּרְתֵּיי צָרִיךְ מֵימַר לוֹן אֲנָא חָדָא מֵיכְלָא אֲנָא חֲכַם.

הלכה ד

משנה: הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הִימֶּינּוּ. הַלּוָוה מִן הַגֵּר שֶׁנִּתְגַּיְירוּ בָנָיו עִמּוֹ לֹא יַחֲזִיר לְבָנָיו וְאִם הֶחֱזִיר רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הִימֶּינּוּ. כָּל הַמִּטַלְטְלִין נִקְנִין בִּמְשִׁיכָה וְכָל הַמְקַיֵּים אֶת דְּבָרָיו רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הִימֶּינּוּ.

הלכה: רִבִּי לָעְזָר אָמַר וּבִלְבַד לְבָנָיו. רִבִּי יוֹסֵי בָּעֵי מַהוּ וּבִלְבַד לְבָנָיו. אִם יֵשׁ לוֹ בָנִים יַחֲזִיר לְבָנָיו. אִם אֵין לוֹ בָנִים יַחֲזִיר לִבְנוֹתָיו. שֶׁלֹּא תֹאמַר הוֹאִיל וְאֵין יְרוּשַׁת הַגֵּר דְּבַר תּוֹרָה יַחֲזִיר לְבָנָיו כְּיוֹצֵא בוֹ מִי שֶׁמֵּת סוֹף מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֵין לוֹ יוֹרֵשׁ אֶלָּא אִמּוֹ לֹא יַחֲזִיר וְאִם הֶחֱזִיר רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הִימֶּינּוּ.

הַגּוֹזֵל שֶׁעָשָׂה תְשׁוּבָה וּבִיקֵּשׁ לְהַחֲזִיר אֶת הַגְּזֵילָה הַמְקַבֵּל הִימֶּנּוּ אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הִימֶּינּוּ.

רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר הַנּוֹשֵׂא וְהַנּוֹתֵן בִּדְבָרִים זְמָנִיין דְּאַתְּ אָמַר אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הִימֶּינּוּ. וְזִימְנִין דְּאַתְּ אָמַר אֵין מוֹסְרִין אוֹתוֹ אֶלָּא לְמִי שֶׁפָּרַע.

רִבִּי זְעִירָא רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן הַנּוֹתֵן עֵירְבוֹן טַבַּעַת לַחֲבֵירוֹ וּבִיקֵּשׁ לַחֲזוֹר בּוֹ חוֹזֵר בּוֹ. רִבִּי זְעִירָא בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי אַבָּהוּ זָהוּב אָמַר לֵיהּ טַבַּעַת. מַה בֵּין זָהוּב וּמַה בֵּין טַבַּעַת. זָהוּב דַּרְכּוֹ לְהִשְׁתַּנּוֹת טַבַּעַת בְּעֵייְנָהּ הוּא.

רִבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר לִיתֵּן מַתָּנָה לַחֲבֵירוֹ וּבִיקֵּשׁ לַחֲזוֹר בּוֹ חוֹזֵר בּוֹ. קָם רִבִּי יוֹסֵי עִם רִבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי אָמַר לֵיהּ הֲהֵן לָאו צֶדֶק וְהֵין צֶדֶק אָמַר בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הֵין שֶׁל צֶדֶק הָיָה. רַב פְּלִיג דְּרַב אָמַר כַּד אֲנָא אָמַר לִבְנֵי בֵיתִי לִיתֵּן מַתָּנָה לְבַר נַשׁ לֵינָה חֲזַר בִּי. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַב אֵימָתַי אָמְרוּ הַמְּטַלְטְלִין נִקְנִין בִּמְשִׁיכָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ בְחָצֵר שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶן בִּרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ כֵּיוָן שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר לֹא קָנָה עַד שֶׁיְּגַבֶּיהָ אוֹ עַד שֶׁיְּמַשׁוֹךְ וְיוֹצֵא אֶת כֹּל מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים בִּרְשׁוּת זֶה

שֶׁהָיוּ מוּפְקָדִין אֶצְלוֹ לֹא קָנָה עַד שֶׁיְּזַכֵּינוּ בָהֶן אוֹ עַד שֶׁיַּשְׁכִּיר לוֹ אֶת מְקוֹמָן. מַה עֲבַד לָהּ רַב כָּאן כְּשֶׁהֶעֱמִידוֹ עִמּוֹ כָּאן כְּשֶׁלֹּא הֶעֱמִידוֹ עִמּוֹ. רַב פְּלִיג דְּרַב אָמַר כַּד אֲנָא אָמַר לִבְנֵי בֵיתִי לִיתֵּן מַתָּנָה לְבַר נַשׁ לֵינָה חָזַר בִּי. תֵּדָע לָךְ חַד בַּר נַשׁ אַפְקִיד עֵירָבוֹן עַל מִילְחָא וְיָקְרַת. אָתָא לְגַבֵּי רַב אָמַר לֵיהּ אוֹ יִתֵּן לוֹ כָּל עֵירָבוֹנוֹ אוֹ יִמְסוֹר לוֹ לְמִי שֶׁפָּרַע. מִחְלְפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַב. תַּמָּן הוּא אָמַר כַּד אֲנָא אָמַר לִבְנֵי בֵיתִי לִיתֵּן מַתָּנָה לְבַר נַשׁ לֵינָה חָזַר בִּי. וְכָא הוּא אָמַר הָכֵין. תַּמָּן לְמִידַּת הַדִּין הוּא וּמַה דְּרַב נָהִיג לְמִידַּת חֲסִידוּת.